

DEMOKRACIJA

INTERVJU

**Dr. Matej
Makarovič**

Vodna ujma je močno
prizadela nekatere dele
Slovenije. Vlada in pristojne
službe so se učinkovito odzvale.

VODNI PEKEL

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **23 aparatov GSM Motorola F3.**

Vsi dosednji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 20 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. septembra 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola F3:

teža: 70 g
velikost: 114x47x9 mm
čas pripravljenosti: do 300 ur
čas pogovora: do 500 minut
glasovna pomoč v menijih
privlačen tanek design
visoko-contrasten zaslon z odlično vidljivostjo na dnevni svetlobi in soncu
velike črke in številke za lažjo berljivost
SMS
budilka

Slika je arhivska.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno 2 x letno 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: _____

NE

DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Operativci in nastopači

Metod Berlec

Prejšnji teden, v torek, se je vodna ujma močno znesla nad nekaterimi deli Slovenije. Najhuje je bilo na območju Železnikov, Cerknega, v Bohinju, Braslovčah, Žalcu, Velenju in številnih drugih krajih na območju Gorenjske in Celjskega. Voda je poplavljala in uničevala ceste, hiše, odnašala avtomobile in prožila zemeljske plazove. Pravi vodni pekel na zemlji vključno z nekaj smrtnimi žrtvami. Številni so ostali brez domov, praktično brez vsega.

Na isti dan je začela vlada predvideni dvodnevni obisk na Gorenjskem in neposredno doživljala naravno katastrofo. Predsednik vlade Janez Janša si je takoj po katastrofi namesto odprtja proizvodne hale podjetja Domel v Železnikih ogledal prizorišče in posledice močnega neurja. V Železnike se je skupaj s spremstvom prebil po edini prevozni cesti čez Dražgoše, saj je velik del Selške doline zalila voda. Če bi se napotili v Železnike slabe pol ure prej, bi se tudi sami znašli sredi vodnega cunamija. Premier je takoj izrazil obžalovanje, da se obisk tega dela Slovenije začne drugače, kot so načrtovali, in zagotovil, da bo vlada naredila vse, kar je njeni moči, da se stanje sanira. Takoj naslednji dan je vlada na izredni seji v Kranjski Gori za pokritje stroškov intervencijskih ekip zagotovila pol milijona evrov in rezervirala celotno proračunsko rezervo za odpravljanje posledic neurja. Hkrati je pozvala zavarovalnice, naj škodo, ki jo je povzročila ujma, obravnavajo in izplačujejo prednostno. In tako smo prejšnji teden lahko opazovali usklajeno in učinkovito delovanje vlade, njenih ministrov gasilcev, civilne zaščite in vojske pri odpravljanju posledic naravne nesreče. Premier Janša pa je znova dokazal, da zna hitro in modro reagirati v izrednih razmerah, da ni samo izkušen politik, ampak tudi dober organizator, ki ve, kaj govori in dela. Brez velikih in odvečnih besed je racionalno ocenil situacijo, pozval k pomoči in solidarnosti ter izrazil obžalovanje zaradi

izgubljenih življenj. Ogledal si je različne kraje, ki jih je prizadelo neurje, in zagotavljal takojšnje ukrepanje in odpravo posledic naravne nesreče. Vseskozi je bil v akciji. Dokazal je, da on in vlada delata za ljudi. Podobno so ravnali tudi ministri Erjavec, Podobnik, Bajuk in drugi. Vlada je ta nepričakovani preizkus svoje operativnosti in odgovornosti uspešno prestala.

Ob tem je zanimivo, da so nekateri prav v teh dneh v javnost lansirali tezo, da aktualnemu predsedniku vlade Janezu Janši stvari polzijo iz rok, medtem ko naj bi bil Borut Pahor, ki ga v dneh naravne katastrofe ni bilo nikjer videti, nekakšno novo politično upanje za Slovenijo. Zadeva je ne navadna, še posebej če poznamo realno politično dogajanje. Pahorja ne moremo izločiti iz SD, ki je še vedno v veliki meri branilka starega, že preživetega socialističnega sistema in vrednot, ki iz tega izhajajo. Ne nazadnje to dokazuje dogajanje, povezano s Sovo, ko so poskušale stranke tranzicijske leveice na vsak način prikriti in relativizirati nezakonito delovanje te službe v preteklosti. Pahorjeve obljube, da bo poskrbel za samoomejitev politike, da se bo zavzel proti delitvi ljudi po politični lojalnosti glede na ravnanje njegovih strankarskih tovarišev zvenijo nerealno. Še posebej zato, ker se vedno znova postavlja vprašanje, ali sploh obvladuje stranko. Zato verjetno ne presenečajo njegove besede, da je v stranki treba „vzpostaviti jasno poveljniško verigo“.

Posebno poglavje je predsednik republike Janez Drnovšek. Na dan naravne katastrofe se je sešel z angleškim princem Andrewom, to pa je bilo tudi vse. Potem ga nekaj dni ni bilo na spregled. Slovenija se je soočala s katastrofo, s smrtnimi žrtvami, on pa nič. Verjetno se na Zaplani, kjer nima niti televizorja, še zavedel ni, kaj se dogaja v državi, katere predsednik je. Šele na vztrajno prigovarjanje svetovalcev je z nekajdnevno zamudo dojel (?), da so prizadeti ljudje državljani države, ki ji predseduje. **D**

Premier Janša je znova dokazal, da zna hitro in modro reagirati v izrednih razmerah, da ni samo izkušen politik, ampak tudi dober organizator, ki ve, kaj govori in dela.

UVODNE STRANI

- 9 Razpletanje Sovinega klopčiča
- 10 **Pogledi:** Asimilacijski zakon
- 11 **Kolumna:** Blagor ponižnim!

POLITIKA

- 12 Pahorjev pohod na oblast?
- 15 Jesensko mešanje političnih kart
- 18 Pripravljeni na predsedovanje EU
- 20 Slovenija v Evropi, Evropa v Sloveniji

SLOVENIJA

- 22 Zloraba DS za interese posameznikov
- 25 Bistveno nižja brezposelnost
- 26 Kdo se boji zasebnih šol?
- 28 Tragični terek in klic solidarnosti

TUJINA

- 32 Odbor informira in povezuje
- 34 Ruska lutkovna predstava
- 36 **Globus:** Sporne trditve?
- 37 **Tuji tisk:** O Abramoviču

INTERVJU

- 38 Dr. Matej Makarovič

DOMOZNAJSTVO

- 42 Dnevnik Franceta Perniška
- 46 Neizprosni nasprotnik komunizma
- 54 Zvočne nevihte v Mestnem muzeju

OGLEDALO

- 56 **Film:** Dvojno življenje
- 58 **Avtomobilizem:** Fiat bravo 1,4 starjet
- 60 **Znanost:** Magična shema
- 62 **Šport:** Naši košarkarji v družbi velikih
- 64 **Črna kronika:** Čakajo forenzika
- 66 **Rumeno:** Aritmija in Frekvencia
- 68 **TV Kuloar:** Zahajajoči gostje
- 74 **Sirc:** Uboj je bil dogovorjen

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan,
Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust,
Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga,
Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

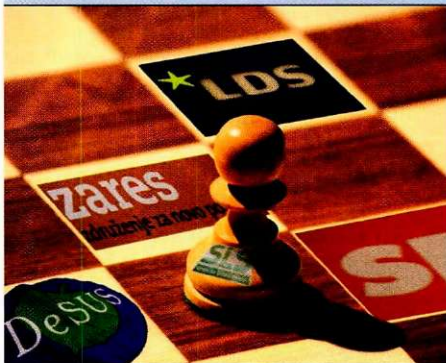
38 Intervju: dr. Matej Makarovič

Prisluškovanje vodji opozicije pomeni zlorabo Sove v politične namene. Samo vprašajmo se, kakšne bi bile reakcije, če bi sedanja oblast prisluškovala sedanji opoziciji. Mislim, da bi bile strašne, in mislim, da bi vlada padla.

12 Pahorjev pohod na oblast?

Kljub bližini predsedniških volitev se vse bolj zaostruje boj, ki bo prihodnje leto na volitvah odločil, kdo bo vodil vlado v naslednjih štirih letih. Postavlja se vprašanje, ali lahko SD, ki je naslednica nekdanje partije, ponudi Sloveniji kaj novega.

15 Jesensko mešanje kart

Letošnja politična jesen bo, kar se strankarskega življenja tiče, precej pisana. Člani Slovenske ljudske stranke bodo na kongresu izbirali novo vodstvo, društvo Zares pa naj bi se preoblikovalo v stranko. Kaj to pomeni za prihodnjo politično podobo države?

22 O Triglavu na referendumu

Državni svet, ki se mu izteka mandat, želi referendum, na katerem bi se državljani odločali o lastništvu Zavarovalnice Triglav, v resnici pa za tem stojijo močni kapitalski in politični lobisti na čelu s svetnikom Zlatkom Jenkom, članom Pahorjeve SD.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova
banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih
čankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

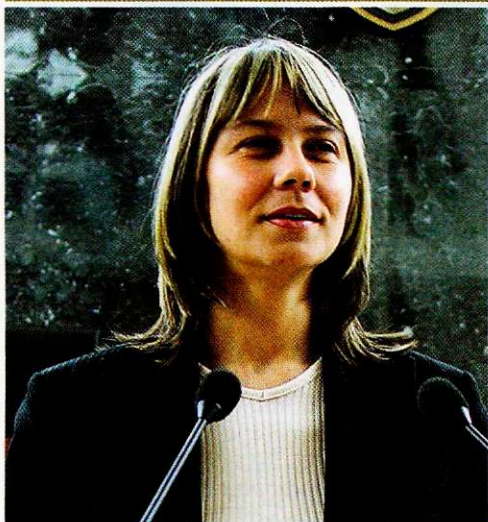
»Demokracija« je zaščiten blagovni znak, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveže znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Tinkara Zupan/STA

Doslej so bile nekatere rešitve vsiljene

Vida Kocjan

Alenka Jeraj je poslanka Slovenske demokratske stranke. Z njo smo se pogovarjali o predvidenih spremembah šolske zakonodaje, ki v zadnjih tednih močno odmevajo v javnosti.

Katere so prednosti, ki jih prinaša novela zakona o osnovni šoli (OŠ)?

Novela prinaša nekatere popravke, ki so se izkazali kot slabost ob uvajanju devetletke. Tako je na primer zakon v 16. členu določal predmetnik z dvema predmetoma, ki jih danes v OŠ ne poučujejo, manjkalo pa je 5 predmetov, ki se v devetletki poučujejo, kar pomeni, da smo delovali v neskladju z zakonom, zato je bilo treba to odpraviti. Hkrati se lahko vprašamo, kako snovalci devetletke še leto pred njenim poskusnim uvajanjem, ko je bil sprejet zakon o osnovni šoli, niso vedeli, kateri predmeti se bodo poučevali v devetletni osnovni šoli.

Kaj pa najpomembnejše spremembe?

Novela prinaša tri pomembne spremembe: odpravlja se splošni učni uspeh v II. in III. triadi, v zadnji triadi uvaja drugi tuji jezik, po novem bodo morale šole pripraviti vzgojni načrt. Če to nekoliko pojasnim, je bil splošni učni uspeh na podlagi analiz in z uvedbo opisnega ocenjevanja že v mandatu prejšnjega ministra odpravljen v prvi triadi, sedaj s tem nadaljujemo v višjih razredih. Splošni učni uspeh v Evropi poznajo le še Češka, Grčija in Albanija, saj so raziskave pokazale, da ta ne prinaša večje kakovosti, pogosteje pa pomeni pritisk na učence in učitelje. Splošni učni uspeh daje tudi izkrivljeno informacijo o učencu, saj se je dogajalo, da so bili odlični in prav dobri učenci v 6 odstotkih neuspešni v nadaljnjem šolanju na gimnazijah. Glede drugega tujega jezika se je več kot 50 odstotkov učencev med izbirnimi predmeti odločalo za drugi tuji jezik, starši in lokalna skupnost pa so pogosto sofinancirali nadstandardni pouk tujih jezikov in tečaje v jezikovnih šolah. Da so se naši otroci množično odločali za

drugi tuji jezik že doslej v okviru izbirnih vsebin, kaže, da se zavedajo, da bodo v prihodnosti morda študirali ali iskali zaposlitev tudi v kateri od sosednjih držav, pri čemer jim bo znanje tujega jezika koristilo. Treba je povedati, da bo učenje drugega tujega jezika potekalo le 3 leta, zato ga ne moremo enačiti z nivojem znanja prvega tujega jezika, ki se ga učenci učijo 6 let. Pri pripravi vzgojnega načrt bodo sodelovali učenci, starši in delavci v šoli. Z vzgojnim načrtom bodo določili način uresničevanja vrednot, pohval, priznanj, nagrad, vrste vzgojnih ukrepov in pravil šolskega reda.

Glede izbirnih predmetov ste med drugim dejali, da vidite prednost v tem, da jih bodo otroci svobodneje izbirali. Kako je to zdaj in kako naj bi bilo po novem?

Po sedanji ureditvi so morali otroci izbrati 3 predmete iz nabora izbirnih predmetov, ki so razdeljeni na naravoslovno-tehniške in družboslovno-humanistične predmete, vendar vsaj enega iz prvega sklopa. Namen take ureditve je bil, da učencem približamo naravoslovno-tehniške vsebine in povečamo število dijakov na teh smereh, saj se po končanem šolanju soočamo s strukturno brezposelnostjo, ker je bistveno več dijakov in kasneje študentov usmerjenih v družboslovje in le nizek odstotek v naravoslovje.

Izkazalo pa se je, da se učenci med naravoslovno-tehničskimi predmeti v 65 odstotkih odločajo za športno vzgojo, velik del za predmet sodobna priprava hrane in bistveno manj za druge naravoslovne vsebine, kar jasno kaže, da namen, da jim približamo naravoslovne vsebine, ni bil dosežen. To torej ni bil pravi način, da bi jih navdušili za naravoslovje. Na prisilo pri izbirnih predmetih so mladi opozorili tudi v

sklopu otroškega parlamenta in predlagali, da pri izbiri ne bi bili omejeni. Po predlogu v noveli bodo učenci izbrali le po 2 izbirna predmeta iz sklopov po lastni izbiri in le izjemoma 3, če bodo s tem soglašali starši. Sprememba je pomembna tudi zato, ker so imele šole velike težave z organizacijo pouka s toliko izbirnimi predmeti. Med izbirnimi vsebinami se bo upoštevalo tudi obiskovanje glasbene šole.

Zakaj, menite, je toliko nasprotnikov sprememb na tem področju; so pomisleki utemeljeni ali pa so le politično motivirani?

Nekateri strokovnjaki in starši so že ob uvajanju devetletke opozarjali na nekatere slabe rešitve, vendar njihova mnenja niso bila upoštevana in so bile nekatere rešitve vsiljene. Sedaj so prisluhnili tudi njim; ministrstvo je ustanovilo skupine, v katerih so bili večinsko zastopani praktiki – učitelji in ravnatelji, ki vsak dan izvajajo zakonodajo in se pri svojem delu srečujejo s težavami, na katere so opozorili tudi v javni predstavitvi mnenj, kjer se je izkazalo, da nasprotnikov ni toliko, kot je morda videti. Očitno pa so nasprotniki sprememb glasnejši, lažje pridejo v medije in imajo na voljo več prostora v njih kot včasih minister za šolstvo in šport ali drugi strokovnjaki.

Zanimivo je, da ste v začetku avgusta vladi čestitali za sprejetje socialnega sporazuma. Kaj naj bi ta prinesel državi in navsezadnje njenim prebivalcem?

Sprejetje socialnega sporazuma ni bilo lahko delo, zato sem vladi čestitala. Sprejemamo zakonodajo s področja dela, ki je že pripomogla in bo tudi v prihodnje h gospodarski rasti, produktivnosti in zniževanju brezposelnosti, s tem pa k zmanjšanju števila prejemnikov socialnih pomoči.

Uboštvo

Aleksander Škorc

A ni Potrč ubogi, ker ni bil izvoljen? Človeku se prav zasmili. Ampak možak se je postavil tako, kot se za velikega demokrata spodobi. Takoj ko je nehal biti presenečen nad neizvolitvijo, ga je zmotilo veliko razhajanje med obljubami in rezultati tajnega pritiskanja na gumbe. Ni si mogel kaj, da ne bi najostreje obsodil dvoličnosti poslanskih kolegov. Če bi vse to in še kaj že pred desetletji opazil pri takratnih oblastnikih in ravnal v skladu s svojo domnevno pravičnostjo, bi bil danes morda lahko v državnem zboru celo predsednik. Škoda, ker mu to ne pade na pamet. Prav tako se ne domisli, da ima neizvolitev morda kakšno zvezo s tem, da se večini poslancev ne zdi primerno, da bi pomemben funkcionar komaj dobro preminulega režima postal podpredsednik demokratično izvoljenega parlamenta.

Tudi DJ je ubogi, saj se mu je na dopustu menda zgodilo nekaj nepričakovanega. Le kaj bi to lahko bilo? Se mu je zataknila skorja ekološkega kruha, ga je doletela iz lastnih ust napovedana katastrofa, ga je tožil kakšen avtor prepisanih misli? Kar koli že je, bi bilo nujno treba preprečiti začetek vojne, ki jo kuha bratov Brat. Vrhovni poveljnik je namreč očitno začasno onesposobljen, saj ne more sprejemati niti vljudnostnih obiskov, kaj šele ukazovati vojski. Poleg tega ga kljub odsotnosti moti hrup prenavljanja predsedniške palače.

Košarkarji pa niso ubogi. Pokazali so, da vsaj v njihovem primeru ni toliko pomembna domnevna odličnost, pomembnejša je želja, volja do naporenega dela in podrejenost tistemu z največ izkušnjami in avtoritete.

Neki že zdavnaj odsluženi humorist pri časopisu, ki mu je nekdanji Pionirski list nedosegljiv ideal, je bleščečo košarkarsko zmago nad Nemci primerjal kar z dražgoško bitko, košarkarja Matjaža pa z Bičkovo skalo. Ampak tega mu ne moremo zameriti. Omenjeni humorist je bil ubogi že od svojih začetkov. S svojo edino šalo v nešteti variantah je skozi desetletja posiljeval na duhu nekoliko uboge sloje našega sicer čudovitega naroda in dosledno služil režimu, ki mu je radodarno rezal nezaslužno debel kos kruha. Bi bilo pa vseeno koristno, da bi mu nekdo povedal, da smo dražgoško bitko izgubili. Na veliko žalost pobitih vaščanov in njihovih svojcev s požganimi domovi so partizani nazadnje zbežali. Takrat zanesljivo niso zmagali.

Legendarni Led Zeppelini so spet skupaj. Ne vsi, ker je čas pač naredil svoje. Upam, da ne bodo videti preveč ubogi, ker nekaj takšni prav zagotovo niso bili.

H-umor

»Očitno je bivši premier Rop v predvolilni paniki leta 2004 slišal, kar je želel slišati, in ne tistega, kar mu je nekdo prinesel neuradno in nezakonito.«

(Poslanec SDS Miro Petek razlaga, kakšne prisluhe je imel Anton Rop pred volitvami leta 2004.)

»Trenutno imam tako veliko dela, da se nimam časa ukvarjati z društvom Zares.«

(Celjskega župana in kandidata za predsednika SLS Bojana Šrota druge politične stranke ne zanimajo preveč, saj ima s svojo dosti opravka.)

»Tega se ne bojim, kajti stranka, ki jo je Golobič nekoč vodil, je bila le tehnično vladna stranka, takrat niti ni bila leva stranka, ampak je servisirala vlado.«

(Podpredsednik SD Igor Lukšič se ne boji, da bi stranka Zares pobirala glasove SD, saj naj bi le nadaljevala tradicijo tehnokratov brez vsebine.)

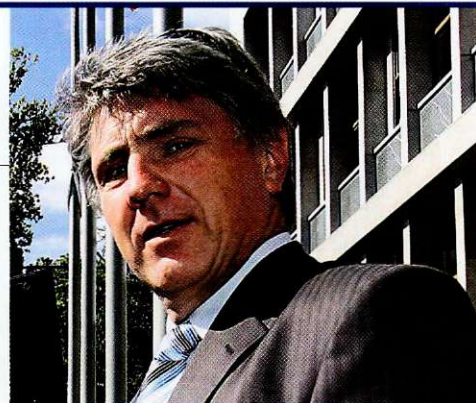

»Mislim, da tudi 17-letnik ne sme dobiti nagrade za izdajstvo.«

(Vodja poslanske skupine DeSUS Franc Žnidaršič se kljub novim kompromisnim rešitvam v zakonu o žrtvah vojnega nasilja še vedno boji kolaborantov, pa čeprav so bili v tistem času še mladoletni.)

»Prav gotovo se za kandidaturo nisem odločil zato, da bi izgubil.«

(Predsedniški kandidat Mitja Gaspari je izključil edini razlog, zaradi katerega ne bi kandidiral za predsednika.)

»Prepričani smo, da je situacija 25. septembra 2007, torej ob drugi obletnici potrditve zakona o javni RTV na referendumu, napredovala in je še bistveno bolj katastrofalna kot pred letom dni.«

(Liberalna akademija se še vedno ne more sprijazniti s porazom na referendumu, vendar kljub temu opazna napredek.)

»Do božiča mora biti stranka v brezhibni kadrovski in organizacijski kondiciji.«

(Predsednik SD Borut Pahor napoveduje trd trening s člani SD.)

»Velika večina ljudi je materialno, tusvetno, instrumentalno usmerjena in se neprimerno bolj domače počuti v BTC kot v RKC.«

(Sociolog Gregor Tomc ugotavlja, da materializem ljudi vendarle privlači, vendar bolj v okviru nakupovalnega središča kot verske skupnosti.)

»Sobo na TV Slovenija si delim s tremi novinarikami, ki so trikrat mlajše od mene, a je z njihovim vonjem vse v redu: so lepo oblečene in popolnoma kulturne.«

(TV-komentator Jurij Gustinčič kljub domnevni poslabšanju razmer na RTV Slovenija še ni obupal nad to ustanovo.)

»Dosegli smo veliko, vendar hočemo še več, boljše.«

(Predsedniški kandidat Danilo Türk nima nikoli dovolj.)

Drugi v Evropi

Slovenska e-uprava se je po svojih storitvah zadržavljanein podjetja sedmega povzpela na odlično drugo mesto v Evropi. To je dejal Siim Kallas, podpredsednik evropske komisije, ko je v svojem govoru pri odprtju 4. ministrske konference o e-upravi razglasil izide letnih meritev evropske komisije o razvitosti elektronskih storitev v državah članicah EU. Izidi letošnjih meritev so za Slovenijo navdušujoči, tega pa so veseli tudi v kranjskem podjetju Genis, kjer so dejali, da so med ključnimi nosilci slovenskega uspeha na tem področju, saj so s svojimi jedrnimi rešitvami omogočili sodobno elektronsko poslovanje slovenske javne uprave. Direktor Stane Štefančič je poudaril, da je to zagotovo veliko priznanje tudi za njihovo družbo, čeprav Genisovi prispevki uporabnikom storitev e-uprave sicer niso vidni, vendar brez njih te storitve sploh ne bi mogle delovati. Genis je za potrebe slovenske e-uprave izdelal in izvaja tudi skrbništvo za

Velik uspeh slovenske e-uprave

pomembne informacijske rešitve, ki so omogočile kvantitativni in kvalitativni preskok v ponudbi e-storitev za državljane in podjetja. Kallas je v svojem govoru posebej poudaril velik napredek Slovenije, Malte in Estonije, pri čemer je Slovenijo navedel na prvem mestu. Meritve razvitosti elektronskih storitev v državah članicah EU vsako leto opravi neodvisna organizacija CapGemini, ki meri 20 storitev za občane in 12 storitev za podjetja, izidi pa so objavljeni tudi na spletni strani komisije. V. K.

Modrost tedna

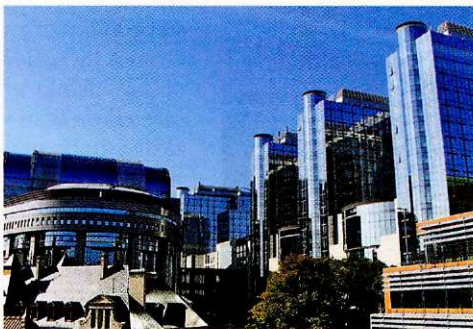
»Družba, v kateri desničarstvo velja za psovko, v kateri je »desno«, pravzaprav vsiljeno »desno«, vnaprej vrednostno diskvalificirano, ta diskvalifikacija pa se napaja iz ideološke indoktriniranosti – drugo ime zanjo je spontana ideologija –, ne more biti zrela demokracija.«
(Novinarka Ženja Leiler)

»Janša je bilo blagodejno poslušati. Prvi mož vlade je bil tako rekoč ves čas na terenu. Videl je skoraj vse. Od neurja do posledic. In vse je tudi komentiral. Oblečen v modre barve civilne zaščite. Še včeraj ponoči so ga kamere ujele nekje na Gorenjskem, kjer je v ozadju šumela voda. Bil je kot vojskovodja, ob katerem vsi vedo, da bitke ne morejo izgubiti. Najhujše je že mimo – sedaj je potrebno samo stopiti skupaj in zmagati. Janša ob naravni katastrofi ni naredil nobene napake. Niti najmanjše. Čeprav se to politikom precej rado zgodi.«

(Komentator Jani Sever)

Slovenija boljša tudi pri črpanju

Nove članice EU pri črpanju evropskih sredstev dosegajo v povprečju 57-odstotno realizacijo črpanja iz strukturnih skladov, stare pa 75-odstotno. Delež Slovenije je 68 odstotkov, s čimer je naša država prehitela vse novinke razen Malte ter tudi Grčijo in Nizozemsko. To pa pomeni, da se je uvrstila na drugo mesto med novinkami. Slovenija je namreč leta 2006 v deležu svojega bruto nacionalnega dohodka (BND) prejela 1,38 odstotka sredstev, s čimer se je uvrstila na 14. mesto med članicami EZ. V celotnem proračunu EU pa je država prejela 0,4 odstotka sredstev oziroma 406 milijonov evrov, kar je podobno kot Latvija. Manj so prejele le še Estonija, Ciper in Malta. Od teh sredstev je bilo v Sloveniji največ denarja – 39,4 odstotka – namenjenega kmetijstvu, 22,4 odstotka strukturnim ukrepom, 19,3 odstotka notranjim politikam, 1,9

Na drugem mestu med novinkami

odstotka administraciji, 17 odstotkov pa je bilo predpristopne pomoči. Ob tem so iz slovenske vladne službe za lokalno samoupravo in regionalno politiko sporočili, da napovedi pristojnih ministrstev na področju kohezijske politike kažejo, da bodo do konca programskega obdobja, t. j. konec leta 2008, za strukturne sklade in konec leta 2010 za kohezijski sklad izvedeni vsi projekti in porabljen ves razpoložljivi denar. Naša država je bila v obdobju 2004–2006 netoprejemnica sredstev iz evropskega proračuna in je po črpanju ta čas med najuspešnejšimi novimi članicami EU.

Plahutnik odstopil

Potem ko je 19. septembra Andrej Plahutnik, direktor Urada za varstvo konkurence, podal odstopno izjavo, je Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo, to sprejel. Plahutnik, ki je urad vodil več kot desetletje, je v odstopu navedel osebne razloge in stvari ni želel več komentirati. Vizjak je napovedal, da bo ministristvo v najkrajšem času izpeljalo postopke za imenovanje novega direktorja urada, do takrat pa naj bi urad vodil Plahutnik. Medtem ko je po uradnih podatkih Plahutnik odstopil iz osebnih razlogov, pa nekateri mediji poročajo, da se je menda položaju prvega varuha konkurence v državi moral odreči zaradi nezadovoljstva vlade z njegovim delom. Glede na to, da je urad vodil od ustanovitve in da je bilo na njegovo delo že v preteklih letih precej kritik, je odstop edino smiseln. V. K.

Andrej Plahutnik (desno)

O ujmah, podražitvah in Role 2

Na ponedeljkovem začetku septembrskega zasedanja državnega zbora so namesto premierja Janeza Janše, ki se mudi na zasedanju generalne skupščine OZN v New Yorku, opozicijskim poslancem odgovarjali ministri.

Teme vprašanj so bile torkovo neurje na več območjih po Sloveniji, cene osnovnih življenjskih potrebščin in zdravil ter mobilna vojaška bolnišnica Role 2.

Poslanca SD Sama Bevka je zanimalo, ali namerava vlada spremeniti zakon o dohodnini in zakon o davkih od dohodkov pravnih oseb tako, da bi se olajšave za donacije in druge prostovoljne prispevke za odpravo naravnih nesreč dodale k že določenim olajšavam. Marsikdo je namreč po Bevkovih besedah predvideno kvoto olajšav zaradi konca poslovnega leta že porabil. Minister za finance Andrej Bajuk mu je odgovoril, da na ta način lahko že v okviru obstoječe zakonodaje fizične osebe 0,3 odstotka davka namenijo za določene namene, med katere bo prav gotovo vključena tudi pomoč ljudem v stiski.

Tokrat so na vprašanja opozicije odgovarjali ministri.

Tomaž Štebe iz SDS je na ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka naslovil vprašanje o nedelovanju konkurence v primeru podražitev hrane. Po njegovih besedah je nenormalno, da se denimo pri cenah kruha lahko ustvari nesorazmerje z maržami, »ki so šestkrat višje od surovine in še enkrat višje od stroškov proizvodnje in transporta«. Vizjak je pojasnil, da se cene osnovnih življenjskih potrebščin oblikujejo na podlagi dogovora med dobavitelji in trgovci. Država pristojnosti, da bi določala višino

maloprodajnih cen hrane ali marž trgovcev, nima, ugotavljanje kartelnih dogovorov pa je pristojnost urada za varstvo konkurence, ki že raziskuje morebitne dogovore med trgovci. V zvezi s tem je govoril tudi minister brez listnice, odgovoren za usklajevanje in spremljanje strategije razvoja Slovenije Žiga Turk. Matjažu Hanu iz SD je odgovoril, da ima rast cen življenjskih potrebščin svoje korenine v gibanju cen na svetovnih trgih. Opozoril je, da bi prelitje višjih cen hrane v višje plače zmanjšalo konkurenčnost Slovenije in da je treba za pomoč tistim, ki jih podražitve najbolj prizadenejo, uporabljati obstoječe socialne mehanizme.

Obrambni minister Karl Erjavec je pojasnjeval vprašanje poslanca LDS Mitje Slavinca o selitvi mobilne vojaške bolnišnice Role 2 iz Murske Sobote. »Naj povem, da je bila to odločitev strokovne skupine, ki sem jo imenoval v letošnjem letu in so jo sestavljali tako vojaški kot civilni strokovnjaki,« je dejal Erjavec. P. A.

Dokončno izgubili kompas

Z zadnjim načelnim mnenjem, objavljenim na spletni strani komisije za preprečevanje korupcije, s katerim člani tega urada »ugotavljajo, da ravnanja uradnih oseb pri postopkih javnega naročanja na ministrstvih za zdravje ustrezajo definiciji korupcije na področju javnih naročil«, je t. i. Kosova komisija dokončno presešla svoja pooblastila, hkrati pa potrdila, da dela predvsem v korist dnevne politike odsluženih politikov. Domnevno so na komisiji v letih 2006 in 2007 prejeli večje število prijav (anonimnih ali ne, tega ne povedo) o domnevnih kršitvah postopkov javnega naročanja, zato so vzeli pod drobnogled postopke javnega naročila za dobavo in montažo 18 operacijskih miz s pripadajočo opremo, enega kosa prelagalne mize ter enega kosa dekontaminacijske komore za splošne bolnišnice v Murski Soboti, Novem mestu, Izoli in Mariboru ter Onkološki inštitut Ljubljana. Domnevno so preučevali tudi javno naročilo za dobavo in montažo pohištvene in splošne opreme za mariborsko bolnišnico. Ugotovili naj bi bili, da postopki ustrezajo definiciji korupcije, med drugim so vodstva ustanov okrcali, da naročnikov ne smejo »omejevati z ozkimi tehničnimi specifikacijami razpisne dokumentacije«. Pri tem se spuščajo na področje, ki je v pristojnosti Državne revizijske komisije. Na področje dela slednje se spuščajo tudi z domnevno načelnim mnenjem, da »ministrstvo za zdravje večkrat krši predpise s področja javnega naročanja«, kar seveda ni res. Ministrstvu dobesedno brez dokazov v načelnem mnenju pripisujejo nikjer dokazane kršitve, kar pomeni, da so v t. i. Kosovi komisiji bolj papeški od papeža, predvsem pa se gredo razsodnika kar počez, kot se je to dogajalo v nekdanjem totalitarnem režimu. Prvič smo tudi slišali, da razpisi »ne smejo biti natančni«. Prav to, da so bili ti včasih premalo natančni, je bil razlog, da so nekateri razpisi »padli«, da so se morali ponavljati in podobno. Kos in njegovi »strokovnjaki« so res izgubili vsako razsodnost. V. K.

Drago Kos

Različno o RTV

V torek sta minili dve leti od referenduma, na katerem so volivci potrdili za nekatere sporen zakon o RTV Slovenija, predstavniki politike pa so ob tej priložnosti ocenili stanje v javnem zavodu. Po mnenju Branka Grimsa (SDS) je sedaj RTV popolnoma neodvisna od oblasti, učinki novega zakona pa so že vidni, čeprav sam zakon še ni v celoti izpolnjen. Tako denimo še ni zaživel tretji, parlamentarni program. Oddajati naj bi začel prihodnje leto. Do političnega obvladovanja javnega radia in televizije, o katerem govorijo v opoziciji, po Grimsovo v nasprotju z obdobjem pred uveljavitvijo zakona, ko je bila RTV v naročju »matere partije«, kar je nazorno pokazalo dopisovanje »Dragi Borut, Dragi Tone«, zdaj ne prihaja. Poslanec SDS je med drugim znova zatrdil, da se je v nasprotju z ocenami nekaterih RTV-naročnina dejansko znižala.

Branko Grims, SDS

Druga stran gleda na položaj RTVS z drugimi očali. V Liberalni akademiji so stanje označili za katastrofalno, pri omizju v organizaciji društva Zares pa so izpostavili trende komercializacije javne TV, upadanja števila gledalcev, gostje pa so med drugim ugotavljali, da se je že prej slabo stanje v smislu političnega obvladovanja medija z novim zakonom zgolj institucionaliziralo. M.V.

Razpletanje Sovinega klopčiča

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

(Ne)zakoniti prisluhi Po zaslišanju »krovne priče« (Iztoka Podbregarja), ki naj bi nekdanjega premierja Antona Ropa rešilo iz zagate, v katero se je sam spravil, po številnih izrednih zasedanjih parlamentarne komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb in njenih obiskov na Sovi zdaj kaže, da se afera v zvezi s prisluškovanjem Janezu Janši in Ivu Sanaderju pred državnoborskimi volitvami septembra 2004 bliža koncu. Tako so člani komisije prejšnji teden sklenili, da bodo še enkrat obiskali prostore Slovenske obveščevalno-varnostne agencije (SOVA) in pregledali dodatno dokumentacijo, nato pa bodo pripravili sklepno poročilo.

Bolj kot o dokazih za dogovarjanje o incidentih se razprava zdaj suče okoli (ne)zakonitosti Sovinega prisluškovanja. Predsednik komisije Pavle Gantar (nepovezani poslanci) je po eni strani prepričan, da je spremljanje mednarodnih sistemov zvez, v sklopu katerega so septembra 2004 ujeli pogovor med Janšo in Sanaderjem (ki je, kot smo v Demokraciji že pisali in kot so potrdili člani komisije, umirjal zadeve) v celoti imelo zakonsko kritje. Gantar je v isti sapi sicer priznal, da se ob tem postavlja vprašanje za zakonodajalca, ali je v skladu s slovenskim pravnim redom, da tovrstne odredbe o prisluškovanju podpisuje direktor Sove in ne vrhovno sodišče.

Miro Petek (SDS) nasprotno vztraja, »da je bilo prisluškovanje pogovorom med Janezom Janšo in Ivom Sanaderjem nezakonito in da je bila glede Janeza Janše v tem primeru kršena tudi ustava, vse skupaj pa je nedopusten poseg v človekove pravice«. Petek je prepričan, da si bo v prihodnje treba prizadevati za prilagoditev slovenske zakonodaje evropskim standardom, predvsem v smislu ustreznega nadzora in odkrivanja zlorab v tajnih službah.

Kdo vse je vedel? V največji poslanski skupini SDS so zahtevali sklic nujne seje komisije, da bi opravili pogovor z nekdanjima ministroma za notranje zadeve Radom Bohincem in za zunanje zadeve Ivom Vajglom. Prav pogovor z njima naj bi pripomogel k razjasnitvi, ali sta bila obveščena glede domnevnega dogovarjanja o incidentih leta 2004. Kot je pojasnil poslanec SDS Miro Petek, direktor Sove v skladu s 6. členom zakona o agenciji o svojih ugotovitvah, ko se le-te dotikajo njihovega področja dela, obvešča tudi pristojne ministre. Če je Podbregar o vsebini prisluškovanj poročal tedanjemu premierju Ropu, bi pričakovali, da je o tem obveščal tudi omenjena ministra. Temu naj bi pritrjevale Ropove izjave za tednik Mladina, da je bilo o dogovarjanju za incidente obveščenih več ljudi, Podbregar pa je zatrdil, da je o vsem poročal samo Ropu.

Kot nekakšno protitež so poslanci LDS na predsednika komisije DZ naslovili zahtevo za sklic nujne seje, na kateri bi čim prej opravili pogovor z namestnikom direktorja agencije Boštjanom Šeficem, enim najbolj informiranih ljudi iz Sove, ki bi utegnil pripomoči k razrešitvi nejasnosti v zadevi Rop - Janša.

Temni oblaki nad Ropom Videti pa je, da bo afera imela še druge posledice, ne le političnih. Ljubljanski policisti

Parlamentarna komisija naj bi v kratkem pripravila sklepno poročilo.

Petek vztraja, da je bilo prisluškovanje pogovorom med Janezom Janšo in Ivom Sanaderjem nezakonito.

naj bi namreč preiskovali odtokanje tajnih podatkov iz Sove. Pregon takih dejanj jim nalaga zakon, pa četudi informacije o tem pridobijo prek medijev. Naj spomnimo, da je ljubljanski Dnevnik poročal o vsebini stenograma pričanja Iztoka Podbregarja, tednik Mag pa je pisal o vsebini zgoščenk, ki jih je poslušala omenjena parlamentarna komisija.

Da novih dejstev ni pričakovati, je potrdil sam Rop, ko je javna televizija objavila njegov celotni pogovor z novinarjem RTV. Kot so gledalci lahko slišali, je Rop jasno dejal, »da so bili vsi incidenti pred volitvami dogovorjeni, vendar teh dokazov ni«.

Ob vsem tem je videti toliko bolj nenavadna zagrizenost, s katero je nekdanji predsednik vlade vodil križarski pohod v obliki številnih izjav in intervjujev, v katerih je domala pobalinsko vztrajal pri svojih trditvah, a jih ni mogel podkrepiti niti z enim dokazom. Premier Janša je proti njemu sprožil civilno tožbo, kar pa spričo političnega »samomora« za Ropa niti ni najhujša posledica afere. Očitno je bil cilj Ropove trme z aferami zamajati in otežiti vladno preiskovanje nezakonitih ravnanj na Sovi v preteklih mandatih, a mu je pri tem klavrno spodletelo. **D**

Asimilacijski zakon

Pavel Ferluga

V zamejstvu in v matici se znova z veseljem uporabljajo fanfare zaradi podpisa akta italijanskega predsednika.

Gre za Giorgia Napolitana (komunista, ki je postal znan po svojih definicijah Slovencev kot »barbarskih infojbatorjev«). V zaščitnem zakonu se definirajo ozemlja, na katerih naj bi omenjeni zakon veljal. Če bi to res bil zaščitni zakon, bi moral najprej vsebovati člen, ki priznava slovenskemu jeziku uradnost na območjih, kjer prebiva avtohtona slovenska manjšina. To bi bilo tudi poročstvo, da se bo slovenščina uporabljala v stikih Slovencev z oblastmi v vseh administrativnih in drugih poslih, ki so za družbeno življenje nujno potrebni. Manjšinec mora imeti zavest, da je njegov jezik enakovreden italijanskemu in da lahko vse akte javno prejema in oddaja v lastnem jeziku. Manjšina, katere jezik ni uradno priznan kot občevelni z oblastjo, je obsojena na propad (dr. Majda Kavčič-Baša, sociolingvistka).

Kot navadno se že vnaprej ponižno zahvaljujemo za obljube, ki v praksi ne bodo nikoli zadovoljivo aplicirane. Naš človek bo še vedno moral uporabljati le italijanščino v stikih z oblastjo, ker iz praktičnega vidika nima možnosti komunikacije z uradniki, ki ne poznajo slovenščine in se je niti ne bodo naučili (čeprav je Italija ob podpisu mirovne pogodbe leta 1947 obljubila uvedbo učenja slovenščine v italijanskih šolah na mešanem ozemlju, obljube ni nikoli izpolnila).

Kolikor je meni znano, je bil »zakon« pripravljen brez sodelovanja naše države in so ga pripravili v italijanskem parlamentu z jasnim pojasnilom, da je to notranja zadeva Italije, kjer nimajo besede morebitni sogovorniki Republike Slovenije. Torej je pisan v italijanskem nacionalnem interesu, zato ima prof. Samo Pahor prav, ko pravi, da je zločinsko imenovati ga »zaščitni«, saj bodo njega po vsej verjetnosti spet nagnali in brcali na tržaški pošti, ko bo zahteval obrazce v slovenščini. Nočem biti prerok, a stavim, da ne bo preteklo veliko časa, ko bomo spoznali, da bo uveljavljanje tega skrupuala nemogoče, ker se ne bo ujemalo z različnimi zakonskimi predpisi lokalnih oblasti, ki jim ta zakon dopušča diskretnost v interpretaciji elastičnih členov. Zakaj Slovenci kot manjšina v isti državi, kot so Nemci in Francozi, ne moremo imeti istih pogojev za nacionalni obstoj? Začnem misliti, da smo res manjvredni in zakompleksani z občutkom krivde v smislu Napolitanove definicije našega poveljnega obnašanja.

Finančni polom

Vida Kocjan

Namesto da bi ljubljanski župan iskal denar v evropskih strukturnih skladih, občino dodatno zadolžuje.

Mestna občina Ljubljana (MOL) je bila ob koncu lanskega leta zadolžena za 66 milijonov evrov, z novimi posojili pa želi župan zadolžitev povečati na 90 milijonov evrov ali za vrednost približno 1.000 povprečnih stanovanj. Tako bo, če bo soglasje k temu predlogu dalo ministrstvo za finance, čeprav naj bi mestna oblast potrebo po novem zadolževanju občine ministrstvu le s težavo dokazala. Župan se pri tem še vedno sklicuje na izpad prihodkov v mestno blagajno, ki je nastal zaradi določil novega zakona o financiranju občin. Zakon omogoča drugim občinam pravičnejše financiranje, kar pomeni, da je MOL v preteklih letih prejela preveč denarja, druge občine pa premalo. Pri tem je župan prezrl, da je zakon nastajal že pred njegovo izvolitvijo, torej bi ga lahko upošteval pri načrtovanju mestnih financ. Drugi občinski proračunski vir, o katerem župan tudi noče nič slišati, pa je znižanje dohodnine, ki jo državljanji plačujemo iz osebnih dohodkov. S tem ko je vlada znižala te vrste davčnih prispevkov, se je znižala obremenitev plač, občine (vse) pa prejema manjše zneske. Jankovičevo jadikovanje, da občina prejema premalo denarja iz državne blagajne in žepov davkoplačevalcev, zbledi tudi ob tem, da je Osrednjeslovenska regija (kamor spada tudi MOL) iz evropskih strukturnih skladov, ki pokrivajo do 85 odstotkov posameznih naložb, v okviru letošnjega prvega javnega razpisa dobila le dobra 2 milijona evrov, kar je 40,8 odstotka vseh razpoložljivih sredstev za obdobje 2007–2009. Ob tem je razvojna agencija, ki je pristojna za to pokrajino, prijavila dva projekta (in z njima uspela, nanašata pa se na pripravo regionalnega prostorskega načrta in urejanje javnega prometa v regiji) v znesku 800 tisoč evrov. Vse skupaj je smešno, če po drugi strani vidimo, da je na primer samo občina Črnomelj za ohranitev starega mestnega jedra dobila 800 tisoč evrov, Semič pa za graditev večnamenskega kulturnega centra več kot 2 milijona evrov oziroma več kot celotna Osrednjeslovenska regija. V Loškem Potoku so na primer za graditev Doma starejših občanov dobili več kot milijon evrov. Če pogledamo podatke, za katere projekte so v MOL kandidirali za t. i. evropska sredstva, vidimo, da je županstvo oddalo dve vlogi, in sicer za portal kolesarskih poti in pešpoti v regiji ter projekt za regijo kulture. Obe vlogi sta bili nepopolni, na poziv posebne komisije, naj obe dopolnijo, pa se v MOL niso odzvali. Po eni strani se občina torej zadolžuje, po drugi pa se ne poteguje za t. i. evropski denar in pritiska na državo, naj ji poveča finančna sredstva. Vse to kaže, da župan mestnih financ v novih razmerah poslovanja dejansko ne obvladuje.

Blagor ponižnim!

Dr. Andrej Capuder

Papež Benedikt XVI. je konec letošnjega avgusta v Loretu skoraj polmilijonski množici mladih izrekel naslednje besede: »Pojdite proti toku, nikar ne poslušajte glasov, ki vam kot vzorec življenja ponujajo nadutost in nasilje, nastopaštvo in uspeh za vsako ceno, ki gledajo bolj na zunanji videz in imetje kot pa na bitje!« Velike besede!

Zlasti ker si je papež Ratzinger v Loretu dovolil še eno politično nekorektnost. Mladim se je drznil priporočiti *ponižnost*: »Ponižnost ni pot odpovedi, temveč poguma, ni poraz, temveč zmaga ljubezni.« Mladina mu je viharno ploskala, občutljiva za lepe besede in lepo misel, predvsem pa iz tistega instinkta, ki je delež mladosti, da najprej odobrava in šele potem razmisli.

Kaj je s to slovito ponižnostjo, ki jo priporoča Cerkev, kako da je prišla tako na slab glas?

V Jezusovem Govoru na gori te besede ne najdemo, čeprav se naravnost ponuja k sorodnim, enakovrednim »blagrom«: Blagor ubogim v duhu ..., čistim v srcu ... usmiljenim ... itd, kajti njih je nebeško kraljestvo. Izraz ponižnost srečamo na drugih mestih evangelijev – »Učite se pri meni, ki sem krotak in od srca ponižen« –, predvsem pa v pismih apostola Pavla, ki je bil intelektualec in je marsikaj speljal v dialektiko, kar v prvotnem Jezusovem govoru ostaja najčistejši paradoks. Ali je s tem krotil svojo ošabno naravo, na kar tudi sam večkrat namiguje? Vsekakor je beseda ponižnost, v latinskem prevodu »humilitas«, nenavadno hitro našla svoje mesto v krščanskem izrazju, še posebej ker se je naslonila na starozavezne psalme, kjer jo najdemo kot stalni korektiv judovski prepotentnosti in nepoboljšljivemu oboževanju zemeljskih dobrin. S pomočjo latinske jurisdikcije je ponižnost, prava ali namišljena, sčasoma postala kot olje v cerkvenem stroju, čim bolj se je le-ta izpopolnjeval in postajal evropska in svetovna ustanova. Človeka si uničil, če si mu dokazal – in to je bilo v časih vsemogočnih cerkvenih sodišč kaj hitro –, da ne misli ali ne deluje dovolj ponižno ... Vsa ta raba in zloraba pa je dosegla le to, da se je ponižnost kot najbolj izpostavljena izmed sedmih krščanskih kreposti *eo ipso* sprevrgla in postala sinonim za svetohlinstvo, morda najbolj pretanjeno obliko laži: *Corruptio optimi pessima!* Tako jo je videl Dante, ki je svoj osmi krog Pekla natrpal s hinavci in jih oblekel v težke zlate kute, ki pa so bile na znotraj iz svinca. Prispodobo si je vzel od duhovščine. Njihovo zlagano ponižnost so bičali mnogi umetniki in pisatelji zadnjih stoletij in ustvarili nesmrtno tipe, kot so Molièrov Tartuffe ali Dickensov Uria Heep.

Ali smo s tem ponižnosti dokončno zavili vrat? In jo izgnali iz besednjaka?

Veliki totalitarni režimi zadnjega stoletja, ki so si vsak po svoje prizadevali, da bi ponižnost posameznika spreobrnil v službo Človeštvu, so spravili človeka še bolj na kolena kot pa religija, pri kateri so se učili. »Bili smo nič, bodimo vse«, smo še kot otroci peli Internacionalo, ki je obnorela malone pol planeta, dokler ni postalo jasno, da tisto slovito Vse ni drugega kot napihnjeni Nič. In da je ponižnost pred Bogom manj nevredna kot ponižanje pred sočlovekom, najsi bo tudi pojmovan kot veliki Vodja, Duce, Führer ali podobno. Zgled, kako so se naši nekdanji tovariši ponižno odvrnili od službe Ideji in se – spet ponižno – vrnili k tolikanj prekletemu Kapitalu, nam znova priča, kako trdoživa je ta priučena lastnost. Ali pa morda ni tako priučena, ne s cerkvene ne z laične strani? In predstavlja neke vrste osnovni podatek človeške narave, ki ga z moralnim besednjakom bičamo kot oportunitizem, laksizem ipd., ustrežna znanost pa ga pojmuje kot biološko in socialno prilagodljivost, ki je prej vrlina kot napaka? Blagor ponižnim, kajti njih je nebeško kraljestvo – naj se obrnejo tako ali drugače!

Zabredli smo v najhujši cinizem, ki je verjetno daleč od papeževih namenov, zlasti ker slednji ponižnost sprega z *ljubeznijo*, ki je beseda vseh besed in odveže vse. Ki je nasprotje tej samopašnosti, v katero je zabredla zahodna civilizacija. Ki predstavlja korektiv ponižnosti in – upamo si reči – tudi njeno nagrado. Največji duhovi človeštva so bili ponižni: ob zrenju lepote, kot pravi Kant, pred strmo steno, kot vedo povedati alpinisti, po truda polnem in dobro opravljenem delu, kot prizna sam veliki Michelangelo. Ponižen torej človek *postane*, potem ko je naredil vse, da bi bil velik in vreden plačila. Četudi ga ne dobi ob svojem času in v pravi valuti. Ponižnost je potemtakem pričakovanje, je odličnost njih, ki upajo.

Kako naj torej prepoznamo pravo ponižnost, kako naj ločimo pleve od zrnja? Če smo iskreni, je treba reči, da nam niti ni dosti do tega. Raje imamo moralo, očitek, zgražanje in žuganje s palico. Vsakdo je rad boljši od drugega, tudi na račun ponižnosti ali zlasti preko nje. V tem morju se da »sladko brodolomiti«, kot je zapisal pesnik Leopardi. S pravo ali namišljeno ladjo, kdo bo ločil?

Ločiti zna edino stara kmečka pamet, ki pravi, da nosi glavo pokonci samo prazen klas. **D**

Bo predsednik SD Borut Pahor prepričal javnost z vsječnim govorjenjem?

Pahorjev pohod na oblast?

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Kljub bližini predsedniških volitev se vse bolj zastruje boj, ki bo prihodnje leto na volitvah odločil, kdo bo vodil vlado v naslednjih štirih letih. Postavlja se vprašanje, ali lahko SD kot naslednica nekdanje partije ponudi Sloveniji kaj novega.

Politični spopad, ki se bje predvsem med vladno SDS in opozicijsko SD, stranka-torej, ki ju nekateri vidijo skupaj v koaliciji, je zasenčil celo volilno kampanjo za predsedniške volitve. V primerjavi z velikimi političnimi bitkami v preteklosti se zdi, da bo kljub nekaterim ideološko obarvanim temam (zakon o žrtvah vojnega nasilja) šlo predvsem za spopad konceptov in ne ideologij, številni politični ocenjevalci pa ugibajo, ali si bo Pahor v primeru zmage upal narediti tisto, česar si ni upal narediti Janša, namreč tvegati z gospodarskimi reformami.

Pahorjevo zavezništvo Da bi spopad za oblast utegnil biti podoban tistemu iz leta 2004, ko je

Janševa SDS najprej zmagala v javnem mnenju s pomočjo civilnodružbene pobude, imenovane Zbor za republiko, kaže dejstvo, da je civilnodružbeni del levice (Liberalna akademija) že pozval stranke na levo, naj oblikujejo skupno jedro zavezništva, ki bi utegnilo premakniti razvoj dogodkov v prid vnovičnemu razcvetu demokracije v Sloveniji. Po mnenju Liberalne akademije naj bi bilo na voljo še leto dni, kar bi bilo dovolj za oblikovanje demokratične alternative. K oblikovanju nove alternative Liberalna akademija poziva vse stranke »z jasnim demokratičnim profilom«, pri čemer je zanimiva zlasti dikcija, saj bi iz konteksta lahko sklepali, da so demokratične stranke le tiste z levo usmeritvijo,

kar je v diametralnem nasprotju s položajem izpred sedemnajstih let, ko so se na prvih demokratičnih volitvah spopadle stranke demokratičnega izvora, združene v koalicijo Demos, in stranke, ki so nastale iz t. i. družbenopolitičnih organizacij (DPO) in stranke komunističnega izvora. Prav slednje pa sedaj tvorijo jedro opozicije kljub vmesnim preobrazbam: SD je nastala leta 1993 kot ZLSD (Združena lista socialnih demokratov) iz Stranke demokratične prenovе, neposredne naslednice Zveze komunistov Slovenije, Delavske stranke in Socialdemokratske unije, v kateri sta bili najbolj izpostavljeni osebnosti dvakratni minister Rado Bohinc in levičarski aktivist Rastko Močnik. LDS

je nastala leta 1994 z združitvijo Liberalno-demokratske stranke (naslednice ZSMS), Zelenih, ekološko-socialne stranke in delom Demokratske stranke (naslednice Slovenske demokratične zveze). Društvo Zares, ki naj bi v začetku oktobra dobilo strankarsko obliko, pa je sestavljeno iz nekdanjih članov LDS. Če je bil torej leta 1990 aktualen spopad med izvorno demokratičnimi in komunističnimi strankami, je situacija po zamisli Liberalne akademije sedaj zelo podobna, le slika naj bi bila obrnjena, saj naj bi bile sedanje stranke na oblasti po njeni zamisli nedemokratične, demokracija pa naj bi »umrla« s prihodom Janševe SDS na oblast leta 2004, zato bi jo bilo treba znova obuditi.

Kdo bo pobudnik? Prvi odzivi na pobudo Liberalne akademije kažejo, da je njena pobuda dokaj dobro sprejeta. Najbolje ji kaže med člani prihodnje stranke Zares, ki naj bi jo vodil Gregor Golobič, nekdanji generalni sekretar LDS. Po besedah poslanca Pavleta Gantarja naj bi se nova stranka povezovala z vsemi, ki bi želeli postaviti alternativo sedanji oblasti. Podobno menijo tudi v LDS, kjer naj bi vladalo veliko nezadovoljstvo s stanjem demokracije v Sloveniji, pri tem pa predsednica Katarina Kresal poudarja, naj bo vsaka opozicijska stranka zares opozicijska.

Kot kaže, je nad pobudo še najmanj navdušen Borut Pahor, ki mu ankete dajejo največ možnosti za prevzem oblasti v prihodnjem letu. Pahor sicer ne izključuje možnosti koalicije, vendar je tudi ne napoveduje, pri tem pa poudarja, da bo SD najprej sama naskakovala oblastni vrh. Po njegovo je med koalicijskimi strankami potrebna dovolj jasna programska sorodnost glede ciljev, sama kritika sedanjega položaja pa ne zadostuje za sestavo trdne koalicije za prihodnost. Pri tem Pahor poudarja cilje SD, ki naj bi bili zelo ambiciozni. Vse to pa kaže, naj bi SD prevzela vlogo »avantgarde« znotraj opozicije, kar drugima dvema skupinama ne ustreza povsem. Tako naj bi bilo nedavno prišlo do nesoglasij med SD in društvom Zares glede predvolilne kampanje Danila Türka, pri čemer si največji dobiček obetajo »zdrave sile«, ki bi rade na predsedniški položaj spravile Mitjo Gasparija. To jim za zdaj uspeva predvsem prek javnomnenjskih anket Damjaničeve Ninamedie, po katerih naj bi bil Gaspari že prehitel Türka, na lestvici Vox Populi pa je Gaspari na drugem mestu (takoj za Pahorjem), medtem ko je Lojze Peterle šele na šestem.

Protagonist novih časov? Kljub močnim ambicijam ostaja Pahor v svojih napovedih previden in poudarja, da je SD sicer v vzponu, toda kljub temu ni garancije za zmago na volitvah. To je poudaril tudi na sobotnem srečanju privržencev SD v ljubljanski Hali Tivoli. Socialni demokrati naj bi po njegovo postali protagonisti novih časov. Ob tem je Pahor pohvalil nekatere dosežke

Predsedniški kandidat Danilo Türk

Predsedniški kandidat Lojze Peterle

Mitja Gaspari, ljubljenc Ninamedie

sedanje vlade, poudarja pa, da jih je treba nadgraditi, saj se postavlja vprašanje, ali so sedanje oblastne strukture »dovolj za trajni razvoj«. Po Pahorjevih napovedih naj bi se SD organizacijsko in kadrovsko okrepila do konca leta, kmalu pa naj bi predstavila tudi oceno sedanjega stanja, čemur bi sledilo oblikovanje alternativnega programa, ki naj bi ga SD javnosti predstavila čez slabo leto. Pahor poleg tega poudarja, da ima politika prevelik vpliv na družbo in bi se morala samoomejiti, s čimer je dregnil v star politološki problem razmerja med politiko in civilno družbo, saj je komunistična partija enačila oblast, državo in civilno družbo. S »samoomejitvijo politike« naj bi torej SD delovala v nasprotni smeri kot nekdanji komunisti, ki so politiko širili na vsa področja človekovega življenja, celo človekove vesti.

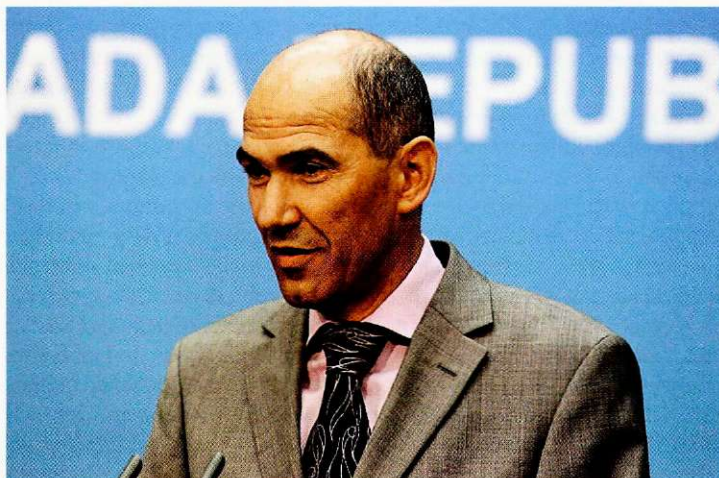
Spogledovanje s preteklostjo

Kljub temu ostaja glavni problem SD še vedno razmerje nekaterih

njenih funkcionarjev do vprašanih preteklosti in do nekaterih aktualnih dnevopolitičnih zagat, na primer v zvezi s Sovo ter prisluškovanjem Janši in Sanaderju. Tako je mogoče znotraj SD neuradno že slišati obžalovanje, da je SD vzela v svojo poslansko skupino Antona Ropa. Slednji je problematičen tudi za vodjo poslanske skupine SDS Jožeta Tanko, saj naj bi SD prek Ropa in Dušana Kumra izvajala zaroto, kar naj bi bilo ozadje vseh afer v zvezi s Sovo. Pri tem naj bi bil v zaroto vključen tudi Pahor, ki Ropa nerodno zagovarja. Na Tankove izjave se je Pahor odzval diplomatsko, češ da bi se moral nanje najprej odzvati premier Janez Janša in ukrepati, če res obstajajo zarotniki proti vladi in državi, sicer se bo moral Tanko za izjavo opravičiti. Med vprašljivimi potezami SD je tudi predlog, da nekdanji predsednik socialistične skupščine Miran Potrč postane podpredsednik državnega zbora, vendar je tudi tretji poskus izvolitve podpredsednika

spodletel, zaradi česar SD ne bo več predlagala kandidata.

Hitro ukrepanje vlade Pahorjevemu priznanju dosežkov sedanje vlade bi se bržkone lahko pridružilo tudi priznanje nekaterih levo usmerjenih publicistov glede ukrepanja vlade ob nedavnih poplavah, saj se je vlada po njihovem mnenju odzvala urgentno in ni izgubljala časa. Tako je Janša večkrat obiskal Železnike, prav tako so prizadete kraje obiskali ministri in sprejeli prve ukrepe za odpravo posledic poplav. V primerjavi z vlado se je Drnovšek odzval šele dva dni kasneje s sozhalno brzojavko svojcem žrtev poplav, še dan kasneje pa je obiskal prizadeta območja, čeprav se je iz dolgotrajne anonimnosti »zbudil« že na dan poplav, v torek, ko je Slovenijo obiskal princ Andrew iz Velike Britanije. Analitiki so tako ocenili, da bi prav hitri odziv vlade lahko pripomogel k zaježitvi vse bolj negativnih javnomnenjskih trendov in morda prinesel Janševi SDS še en mandat, podobno kot se je to pred leti zgodilo nekdanjemu nemškemu kanclerju Gerhardu Schröderju, ko se je ob hitrem ukrepanju v poplavah v Nemčiji rešil pred porazom na volitvah. V nasprotju z njim analitiki navajajo Georgea Busha, ki je zelo neodločno reagiral pred dvema letoma, ko je orkan Katrina opustošil New Orleans. Seveda pa bo položaj slovenske vlade odvisen od dolgoročnega ukrepanja, saj se ne bodo smele ponoviti napake, ki so bile značilne za (predolgo) popotresno obnovo Posočja. Hitro se je odzval tudi predsedniški kandidat Lojze Peterle in skupaj z evropsko ▶

Predsednik vlade Janez Janša se je ob zadnji katastrofalni ujmi izkazal.

Liberalna akademija želi oblikovati koalicijo proti Janši.

► poslanko Ljudmila Novak problem poplav predstavil evropskemu parlamentu, ki mu predseduje Hans-Gert Pöttering. Slednji je javno podprl Peterletovo kandidaturo na predsedniških volitvah. Od predsedniške kandidature je odstopil Jože

Andrejaš, po njegovi poti pa naj bi odšel tudi Matej Sedmak.

Protivladna ofenziva V prihodnosti je mogoče pričakovati, da se bodo napadi na vlado prav zaradi njenega ukrepanja ob poplavih še

povečali, saj se bo manevrski prostor opoziciji za uspešen nastop na volitvah prihodnje leto zmanjšal. Najpogostejši poskus destabilizacije bo prikazovanje nenaklonjenosti javnega mnenja, ob čemer nasprotniki vlade računajo na domino-efekt, saj bi lahko z izkrivljeno medijsko podobo vlade ter s potenciranjem njenih napak dosegli njen dokončni javnomnenjski zlom. Vlado v kratkem čaka še ena preizkušnja, in sicer izvolitev novega ministra, pravzaprav ministrice za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, za katero kandidira Mojca Kucler Dolinar, pa tudi imenovanje novega državnega sekretarja v kabinetu predsednika vlade, kar naj bi bila glavna zahteva DeSUS. Med največjimi težavami vlade bo prav gotovo obvladovanje inflacije in podražitev, za katere javno mnenje odgovornost najpogosteje pripisuje vladi. V javnosti se tako utrjuje

nekakšna tiha zahteva, da bi moral odstopiti minister za finance Andrej Bajuk. Med glavnimi problemi, s katerimi mora računati vlada, je še vedno družina Strojjan, katere del se je že pred časom preselil nazaj na zemljišče v bližini Ambrusa in znova sprožil reakcijo krajanov, zato je bilo pomenljivo, da je bila glavnina posebnih enot policije prav v času poplav skoncentrirana na območju Ambrusa in Zagradca. Po poročanju nekaterih medijev naj bi bila socialna služba družini Strojjan odvzela trimesečnega dojenčka in ga dala v rejo, kar bi prav tako lahko nekateri politični akterji zlorabili za pogrom proti vladi pa tudi proti policiji in tožilstvu, nad katerima visi (tudi po zaslugi Draga Kosa) obtožba o nezakonitem nadzoru družine Strojjan. Vse to dogajanje kaže, da bo zadnje leto pred parlamentarnimi volitvami politično zelo napeto. ▣

Slaba vest in aroganca

Konec prejšnjega tedna je skoraj neopazno v javnost prišla izjava Zbora za republiko z naslovom »Slaba vest in aroganca«, ki se nanaša na problematiko povojnih pobojev, ureditve grobišč in na odnos javnosti do omenjene problematike.

„Zasute in zamolčane jame pobitih političnih nasprotnikov, vojakov in civilistov, ki jih je bilo treba po vojni po partijskih navodilih, kot piše v nekem dokumentu, 'preorati in posejati s travo', so zdaj znova odprte. Odkritja na Teznej in Pohorju nas znova soočajo z resnico o grozljivih povojnih pobojih na slovenskih tleh. Skupaj s kostmi nesrečnih, brez sodbe krivih in pobitih ljudi, prihaja na dan tudi resnica o krutih in ledeno hladnih političnih odločitvah, ki so imele za posledico sistematične množične pokole, ne dosti drugačne od pobojev v Srebrenici, nad katerimi je danes zgrožen ves svet. Del slovenske javnosti in politikov se do te resnice obnaša ignorantsko in prezirljivo. Spet ponavljajo dobro znano floskulo o 'prekopavanju kosti', ki jo poslušamo že od odkritij morišč v Kočevskem rogu in na Teharjah, ki so jih, kakor vse druge, skušali prikriti, na Teharjah celo tako, da so na grobove pobitih namenoma nanесли veliko smetišče in tja usmerili odpadne vode iz kemične tovarne.

Kakor so bili povojni poboji dejanja nezaslišane okrutnosti in zločinske preračunljivosti, tako so bila prikriivanja morišč in resnice o njih dejanja slabe vesti ukazovalcev in storilcev. Aroganca, ki smo ji danes priča, pa je znamenje barbarstva. Z nobeno drugo besedo ni mogoče označiti ciničnega zavračanja vseh poskusov, da bi pobitimi ljudem namenili vsaj dostojanstvo smrti, se pravi, pravico do groba in na njem napisa, ki bo povedal resnico, namesto zvijačne polresnice, ki je enaka laži.

Sedanja in prihodnje generacije imajo pravico do vednosti o tem, kaj se je na slovenskih tleh zgodilo ob koncu druge svetovne vojne. Kakor so del naše zgodovine okrutna dejanja okupatorjev v Frankolovem, v mariborskih in celjskih zaporih, v Dražgošah, Begunjah in drugod, tako so del naše zgodovinske resnice Rog, Goli otok, Teharje, Sterntal, Tezno in Areh na Pohorju. Dokler ta dejstva ne bodo v naši zavesti, se bodo širile manipulacije s trditvami, da nekdo hoče novim generacijam slovenskih državljanov naprtiti kolektivno krivdo za grozljiva povojna dejanja samo zato, ker so se zgodila na slovenskih tleh. Nihče od

Predstavniki Zbora za republiko pod vodstvom Petra Jambreka

zgodovinarjev in publicistov, ki so te stvari odkrili in o njih pisali, ni trdil česa podobnega. Pa vendar bi naj bili prav oni krivi za »nesmiselno prekopavanje kosti«. S takim stališčem slovenska družba ne more postati odprta, demokratična, tolerantna in kulturna skupnost državljanov. Nobenega totalitarizma ni mogoče vrednotiti iz ideološkega in totalitarnega mišljenja in prakse, kakor se pogosto dogaja v današnji Sloveniji, pač pa ga je treba, četudi ob razumevanju zgodovinskih okoliščin, meriti z merili demokratične Evrope, z merili, ki spoštujejo človekovo življenje in njegovo dostojanstvo. V najvišjem slovenskem demokratičnem predstavništvu, v državnem zboru, je pred desetimi leti z glasovanjem padel poskus, da bi obsodili represivna in zločinska dejanja nekdanje komunistične diktature. To se je zgodilo, neverjetno, 10. decembra 1997, na svetovni dan človekovih pravic.

Zato je skrajni čas, da celotna slovenska javnost, ne glede na politične razlike, z razumom in človeško ter zgodovinsko občutljivostjo sprejme resnico o teh dogodkih. To je edino jamstvo, da se kaj takega nikoli več ne bo ponovilo in da s povojnimi dogodki ne bodo obremenjene zmeraj nove generacije.“

Podpisniki Viktor Blažič, mag. Drago Demšar, Niko Grafenauer, dr. Peter Jambreka, dr. Tone Jerovšek, dr. Romana Jordan Cizelj, dr. Dean Komel, akademik dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, Ljudmila Novak, dr. Primož Simoniti, dr. Ljubo Sirc, Saša Slavec, dr. Ivan Štuhec, dr. Ivan Urbančič, Tomaž Zalaznik, in dr. Jure Zupan

Izjavo lahko sopolpišete na sedežu uredništva Nove revije na Cankarjevi 10b v Ljubljani, po pošti, po faks-u: 01/244 45 86 ali po e-pošti na naslov: info@ZborzaRepubliko.

Jesensko mešanje kart

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Letošnja politična jesen bo, kar se strankarskega življenja tiče, precej pisana. Člani SLS bodo na kongresu izbirali novo vodstvo, društvo Zares pa naj bi se preoblikovalo v stranko. Kaj to pomeni za prihodnjo politično podobo države?

Zanimivo bo dogajanje v Slovenski ljudski stranki, kjer se za kongres, ki naj bi bil novembra, že dolgo časa napoveduje dvoboj med Janezom Podobnikom in Bojanom Šrotom, celjskim županom.

Šrot proti Podobniku Dvoboj je Bojan Šrot po nekaj tednih ugibanj, ali se bo spustil v tekmo za predsedniški stolček, na nedavni tiskovni konferenci tudi uradno potrdil. Kot je dejal, je bila odločitev, da bo kandidiral za predsednika stranke verjetno najtežja v njegovem življenju, saj po njegovih besedah takšna odločitev pomeni, da človek ostane za zmeraj v politiki. Kot je dejal, ga je h kandidaturi nagovarjalo veliko vidnih članov stranke, med njimi Marjan Podobnik (slednji je

pozneje to zanimal in dejal, da bo kot predsednika stranke sprejel tako svojega brata kot Šrota). Šrot je komentiral tudi položaj stranke in delo njenega vodstva. Zdajšnji predsednik stranke sicer ni napravil kakšne omembe vredne napake, res pa je, da stranki javnomnenjske ankete ne kažejo najbolje. »Tudi za nas je uganka, zakaj je tako. Menim, da najverjetneje izgubljam na račun največje vladne stranke, saj je razumljivo, da volivci, ki so zadovoljni s sedanjo oblastjo, bolj podpirajo največjo koalicijsko stranko, saj jo vidijo kot najmočnejše zagotovilo za nadaljevanje trenutne politike,« je dejal Šrot. Če bo izvoljen, stranka po njegovih besedah ne bo spreminjala politične smeri in bo še naprej trden člen vladne koalicije, napovedal pa je nekaj sprememb

v stranki. »Stranka bi morala dosledneje zastopati desnosredinska stališča. V ta namen je treba posodobiti program stranke in se znebiti prosocialdemokratskih idej in idej krščanskih socialistov, ki so bolj ali manj del programov vseh strank,« je dejal Šrot. Napovedal je še, da stranka stališč do Hrvaške ne bo spreminjala in da se bo zavzel, da bo na volitvah kandidiral čim več strankinih županov.

Medtem ko je Šrot tako rekoč že začel svojo predvolilno kampanjo, križem rok ne sedi niti Janez Podobnik. Slednji tako ne skriva, da si želi stranko voditi še en mandat. Kot je dejal novinarjem neposredno po Šrotovi tiskovni konferenci, je stranko do zdaj vodil dobro, zato bi si zaslužil še en mandat. »Menim, da mi je stranko v treh

letih in pol mandata uspelo poenotiti in jo popeljati na pot vzpona in notranje rasti. Prav tako sem stranko v času svojega predsedovanja odprl mladim politikom. Vse to je skupaj z dobro bero stranke na lokalnih volitvah leta 2006, zlasti na županskih volitvah, močna spodbuda, da bi stranko vodil tudi naslednji mandat,« je dejal Podobnik. Šrotova kandidatura ga, kot je dejal, ni presenetila, temveč jo je pričakoval. Zanimal pa je namige, naj bi se v dogovoru s Šrotom še pred kongresom umaknil kot predsednik stranke. »Odločitev o prihodnjem predsedniku stranke se bo sprejemala na kongresu, ne pa pred njim,« je dodal.

Predvidljivost Čeprav tako Podobnik kot Šrot v svojih izjavah ►

Janez Podobnik in Bojan Šrot: Kateri od njiju bo v prihodnje vodil SLS?

Bo vpliv Marjana Podobnika dovolj velik, da njegov brat premaga Bojana Šrota?

zanikata, da bo šlo na jesenskem kongresu stranke za bratski spopad med Janezom in Marjanom Podobnikom na eni ter Bojanom in Boškom Šrotom na drugi strani, je bolj ali manj jasno, da bo spopad potekal prav na tej ravni. Pri tem se postavlja vprašanje, kaj bi zmaga prvih ali drugih pomenila za samo stranko. Podobnik velja za predstavnik kmečkega lobija v stranki, Šrot pa za predstavnik urbanih članov stranke; veliko stavi na kapital in gospodarski razvoj. Z izvolitvijo Podobnikov si zato stranka lahko obeta podobno politiko, kot jo je vodila do zdaj, s Šrotovo izvolitvijo pa pomik bolj proti liberalizmu oziroma strankam kapitala, kakršna je bila nekoč LDS. S tem se strinja tudi družbeni analitik in profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani dr. Milan Balažič. Kot pravi Balažič, bi morebitna izvolitev Šrota za predsednika SLS najprej pomenila manj kmečko in bolj univerzalistično podobo te stranke, verjetno pa tudi njen premik iz krščansko-socialnega v prostor liberalnega konservativizma. »Takšna umestitev bi SLS odprla vrata tudi med v tej stranki nekoliko zapostavljene urbane volivce in ji pripravila teren za krepitev na račun drugih desno-

sredinskih strank ter prehajajočih in manj opredeljenih sredinskih volivcev,« pravi Balažič.

Četudi Šrot napoveduje, da stranka v primeru njegove izvolitve ne bo izstopila iz vladne koalicije, ampak si bo še dodatno prizadevala ostati njen trdni člen, je že zdaj bolj ali manj jasno, da bi bila stranka pod Šrotovim vodstvom nekoliko manj predvidljiva, kot je ta čas. Kot napoveduje politični analitiki, med njimi Balažič, bi Šrot v koaliciji verjetno odločnejše kot Janez Podobnik zagovarjal interese SLS, s tem pa bi najverjetneje povzročil nekaj več trenj med SLS in SDS. Poleg tega najverjetneje drži, da si Šrot kakšnih večjih avantur v levo najverjetneje ne bi mogel privoščiti, saj bi ga tradicionalno pomladno naravnano članstvo hitro postavilo nazaj na realna tla. Predsednik vlade je tako lahko glede koalicije dokaj miren, čeprav je Šrot seveda veliko bolj nepredvidljiv kot Podobnik.

V Zares gre zares Medtem ko je nadaljnja usoda SLS v veliki meri odvisna od tega, kdo bo njen novi predsednik, pa so zdaj bolj znani tudi naslednji koraki združenja Zares. V združenju so pred krat-

kim sporočili, da bodo uresničili svoje napovedi in združenje dokončno preoblikovali v stranko. Slednje naj bi se zgodilo 6. oktobra, ko naj bi na ustanovni konvenciji izvedli vse potrebne postopke za ustanovitev stranke (statut stranke, programske izjave in drugo) ter izvolili tudi novo vodstvo. Kot je na nedavni tiskovni konferenci dejal predsedujoči kolegiju združenja Pavle Gantar, bodo volitve predsednika, podpredsednikov, predsednikov regijskih odborov in predsednikov občinskih odborov neposredne, kar pomeni, da jih bodo neposredno po pošti izvolili vsi člani združenja. Po Gantarjevih besedah bodo v ta namen glasovnice ustrezno zavarovane, da ne bi prišlo do kakšnih volilnih manipulacij, vsi vodilni organi in ljudje v stranki pa naj bi imeli le triletni mandat (pri večini strank mandat na vodstvenih funkcijah traja štiri leta), saj želijo uspešnost dela organov preverjati na krajši rok. Sicer pa je zdaj že znano, da bosta kandidata za predsednika stranke najverjetneje samo dva – predsednik Društva brezposelnih in socialno ogroženih Slovenije Ivan Cencelj in nekdanji generalni sekretar LDS Gregor Golobič, ki se tako vrača v

politiko. Ker Cencelj nima pravih možnosti za izvolitev, je že zdaj bolj ali manj jasno, da bo predsednik nove stranke postal Golobič, kar pa med političnimi analitiki sproža pomisleke, ali je on res najboljša izbira. Milan Balažič meni, da Golobič morda ni najboljša izbira, priznava pa, da je glede na njegovo dvoumno zgodovino, ki je imela tako pluse kot minuse, iskrena izbira. »Verjetno bi vsaka druga izbira s seboj nosila nekakšnega marionetnega predsednika. Za stranko to pomeni, da bo dobila izkušenega, prodornega in močnega voditelja, ki jo bo personificiral in personaliziral po zgledu Pahorja in Janše,« meni Balažič. Sicer pa bo po njegovem prepričanju nova stranka obogatila politično ponudbo v levosredinskem spektru, in sicer, kot pravi, z bolj ali manj socialno-liberalno držo. »Ker stojita na podobnih idejnih pozicijah tudi SD in LDS, to seveda pomeni, da se bo na sami levisi zaradi narcisizma malih razlik zaostri konkurenca, še posebej ker se bosta tako Zares kot LDS morali bojevati za vstop v parlament, pri tem pa se soočiti z relativno hegemonijo Pahorjeve SD. Če bo Zares in LDS uspelo prepričati nekdanje volivce 'stare

V društvu Zares gre zares. Ustanovni kongres bo 6. oktobra.

Zares bo nekoliko premešala karte na politični levisi. Dovolj, da oslabi SD?

velike' LDS, potem obstaja velika verjetnost, da skupaj s SD dosežejo nadpolovični izkupiček na prihodnjih državnozborskih volitvah,« pravi Balažič. Da novi stranki ne bo uspelo prepričati večjega dela volivcev, je v izjavi za TV Slovenija menil tudi sociolog in profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani dr. Matevž Tomšič. Kot je dejal, bo nova stranka sicer najverjetneje prišla v parlament, vendar kaj več kot pet ali šest odstotkov ne bo dosegla. Po njegovem mnenju Golobič, kateremu sicer priznava bogate politične izkušnje, ni karizmatična oseba, ki bi bila sposobna pritegniti večje število volivcev.

Ne glede na to bo nova stranka v prihodnje vsaj delno premešala karte na politični levici. Pri tem bi lahko največ izgubila SD, saj ji bo nova stranka skoraj gotovo prevzela del volivcev in morda tudi odvzela relativno zmago na volitvah. Jasno je namreč, da bo Zares, ki je nekakšna naslednica LDS, jemala glasove predvsem SD, saj so se v preteklosti k SD prelivali prav glasovi LDS, s tem pa jo bo vsaj delno oslabila nasproti njeni največji

Gregor Golobič se vrača v politiko.

politični tekmici SDS. Seveda pa obstaja tudi druga možnost, to je, da SD z Zares ne bo bistveno izgubila. Slednje bi se zgodilo samo v primeru, če bi ji uspelo pridobiti glasove tiste politične sredine, ki je na zadnjih volitvah volila SDS. V tem primeru bi lahko Zares celo okrepila levi blok in mu prinesla odločilne odstotke, ki jih potrebuje, da na naslednjih volitvah znova prevzame oblast. Seveda pa so to samo ugibanja. Do volitev je še daleč in do takrat se lahko še marsikaj spremeni. ■

Ista retorika, isti rezultat?

Gregor Golobič se je leta 2004 izkazal kot slab politični analitik. Tokrat uporablja isto retoriko. Bo tudi izid isti?

LETO 2004 "LDS bo po mojem prepričanju relativna zmagovalka in ji bo tudi uspelo sestaviti vlado. Seveda obstaja možnost, da se slednje zaplete in da stranka, ki je prva, ostane v opoziciji. Zato je poleg tega, da je zmaga prepričljiva, pomembno tudi, katere stranke bodo prestopile prag in s kakšnim rezultatom. Ne glede na te hipotetične variante pa v LDS v nobenem primeru ni pričakovati posebnega preloma, dosti bolj verjeten je na drugi strani, ki stavi na vse ali nič. LDS je po drugi strani domala edina stranka, ki gre na te volitve okrepljena, s prenovljeno in svežo ekipo. Ta ekipa ima dovolj energije, da bi brez težav zvozila en mandat v opoziciji. Še več, po mojem trdnem prepričanju ni nobenega dvoma, da bi v takšnem primeru čez štiri leta še bistveno preseгла rezultat iz leta 2000."

LETO 2007 „Za kandidaturo sem se odločil, ker se je v minulega pol leta izkazalo, da je mogoče zgraditi močno ekipo ljudi, ki želijo sodelovati pri projektu nove stranke in znajo razmišljati v kategorijah drugačne politike. Ta ne bo drugače zastavljena le vsebinsko, temveč tudi z drugačnimi metodami političnega delovanja. Potencial stranke je velik, rezultat pa bo odvisen predvsem od nas in naše verodostojnosti ter od tega, kako bomo znali drugačnost izpeljati tudi v praksi.“

Zlato hlebce črni

GRAJSKE PEKARNE

Vonj po domu

ZLATO ODLIČJE 2007

Družina Zlatih hlebcev za vso družino!

Iz Grajskih pekarn prihaja cela družina Zlatih hlebcev. Priljubljenemu belemu Zlatemu hlebcu sta se pridružila še Zlati hlebec črni in Zlati hlebec s semeni. Zlati hlebec črni je vrhunski predstavnik črnih kruhov, saj ga odlikuje večja vsebnost vlaknin in mineralov, pri Zlatem hlebcu s semeni pa boste užili še obilo blagodejnih lastnosti naravnih lanenih in sončničnih semen.

Pečemo jih v vseh pekarnah Skupine Žito: v Dolenjskih pekarnah, Kruh pecivu Maribor, Žitu Gorenjka, Pekarni Vrhnika in Žitu.

Nagradna igra

Odpotuj v Toscano!

7 dni za dve osebi

Akcija traja od 13. septembra do 8. oktobra 2007.

Več informacij o nagradni igri poiščite na nagradni kartici, ki jo dobite na vseh prodajnih mestih v živilskih trgovinah Mercator po Sloveniji ali na spletnih straneh www.zito.si in www.mercator.si.

Mercator

Pripravljeni na predsedovanje

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven

Z mag. Anžetom Logarjem, ki od srede junija zaseda mesto v. d. direktora Urada vlade RS za komuniciranje, smo se pogovarjali o pripravah na bližnje predsedovanje Slovenije Evropski uniji.

Anže Logar (r. 1976) je diplomant ljubljanske ekonomske fakultete, magistriral pa je na Fakulteti za podiplomske državne in evropske študije na Brdu. Leta 2003 se je kot prvi Slovenec zaposlil v evropskem parlamentu, kjer je postal svetovalec za Slovenijo v poslanski skupini Evropske ljudske stranke – evropskih demokratov (EPP-ED). Od leta 2004 je opravljal naloge tiskovnega predstavnika za slovenske poslance EPP-ED. Od aprila 2006 vodi odnose z javnostjo v vladni službi za evropske zadeve.

Prvo, morda banalno vprašanje: zakaj se je Slovenija odločila tako

zgodaj prevzeti breme predsedovanja EU?

Zadnje čase nekateri mediji pavšalno ugotavljajo, da bi bilo veliko pametneje odložiti predsedovanje na kak kasnejši termin, češ, Estoniji je to uspelo do 2018. Vendar to priča le o precej površnem poznavanju delovanja EU. To je približno tako, kot če bi kupili avto, potem pa sklenili, da bomo z nakupom goriva odlašali čim dlje, da bi še nekaj časa lahko občudovali evre in denarici.

Slovenci smo se plebiscitarno odločili, da vstopimo v klub razvitih. Vsaka država članica s tem sprejema tudi odgovornost za vo-

denje unije. To, da je 24 državnikov potrdilo Sloveniji primat med novimi državami članicami za vodenje unije, je velik diplomatski uspeh naše države. Spomnimo se, kako se je unija takoj po širitvi začela soočati z glasnimi dvomi o uspehu širitvene politike. Predstavljajte si, da bi prva predsedujoča med novimi državami članicami porazno opravila svoje delo. Tabor nasprotnikov širitve bi dobil veter v jadra.

Slovenija je v tej matriki meddržavnih odnosov pomenila izbiro, ki ima dobre obete za uspeh. Bi se morali ustrašiti te naloge? Nasprotno. Vlada je po večinski podpori v parlamentu že leta 2005 začela s

pripravami, ki so danes v sklepnih fazi. Prvega pol leta 2008 bo naša naloga, da upravičimo zaupanje, ki so nam ga izkazale druge državne članice.

Zadolženi ste za komunikacijo z javnostjo v okviru širše delovne skupine za predsedovanje EU. Kaj zajema ta vidik vašega dela?

Kot direktor Urada Vlade RS za komuniciranje (UKOM) v pripravah na predsedovanje vodim skupino za komunikacijo z javnostmi in promocijo. Gre za organ, ki je pred in med predsedovanjem zadolžen za pripravo in izvedbo komunikacijske strategije

projekta predsedovanja ter pripravo s tem povezanih promocijskih aktivnosti. V okviru tega bomo v sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo pripravili predstavitve Slovenije v vseh 26 državah EU. Kot vodja skupine za komuniciranje z javnostmi bom v prvi polovici 2008 tudi uradni govorec predsedstva oziroma po domače tiskovni predstavnik predsedujoče Slovenije Svetu EU.

Kako dobro je Slovenija pripravljena na predsedovanje uniji, kaj bo še treba storiti?

Na operativni ravni gredo priprave h koncu. Ožja delovna skupina za priprave na predsedovanje, ki jo vodi predsednik vlade Janez Janša, je na zadnji septembrski seji z zadovoljstvom ugotovila, da smo uspešno končali vse večje projekte in razrešili dileme, ki bi lahko vplivale na našo pripravljenost.

Na strateški ravni nas čaka oblikovanje najpomembnejšega sporočila, določitev končnih prioritet slovenskega predsedovanja – štirih, petih vsebin, katerim bomo v prvi polovici 2008 posvetili posebno pozornost. Vlada bo o njih odločala v začetku novembra, predsednik vlade Janez Janša pa jih bo širni evropski javnosti predstavil na januarskem zasedanju evropskega parlamenta v Strasbourgju.

Po 'dnevu D', prvem januarju torej, pa bo poglavitno vlogo igrala naša uigranost. Kako hitre so medsebojne komunikacijske poti in kako dobro bodo posamezni nosilci poznali svoje področje. Glede na to, da priprave tečejo že od leta 2005, da se vsi v projekt vključeni že dobro poznamo med seboj, obetajo uspešno igranje 'predsedujočega moštva'. Če se bo le opozicija držala dogovora in evropske agende ne bo po nepotrebnem bremenila z domačimi temami.

Koliko ljudi bo dodatno angažiranih za potrebe predsedovanja? Kaj pa stroški?

Med 300 in 400 ljudi bo 'živel' za predsedovanje, še dodatnih 800 se jih bo dnevno srečevalo z nalogami iz tega naslova. V ta namen smo dodatno zaposlili 315 ljudi, ki bodo prevzeli predvsem izvajanje vsakodnevnih nalog državne uprave tistih, ki se bodo v celoti posvetili predsedovanju. Tudi v

času predsedovanja moramo namreč državljanom zagotavljati učinkovit javni servis. Vse skupaj nas bo po današnjih ocenah stalo 62 milijonov evrov. Okoli 40 odstotkov od tega gre za kadre, 30 za logistiko, drugo pa za varovanje, promocijo in investicije v graditev konferenčnega centra Brdo.

Kako pa boste slovenske državljane seznanjali s samim potekom predsedovanja?

V času predsedovanja bo javnost hočeš nočeš prejela precejšnjo 'dozo' evropskih zadev. Naloga odnosov z javnostmi je, da zagotovi razumno mero in ustrezno razlago teh politik. Napaka številnih držav je bila, da so zaradi preobremenjenosti z nalogami predsedovanja pozabile na informiranje domače javnosti. Da bi se temu izognili, na UKOM pripravljamo 'koktajl' različnih aktivnosti, ki bodo projekt predsedovanja približale slovenskim državljanom. Izvedli bomo posebno turnejo po vsej Sloveniji in prek lokalnih medijev približali predsedovanje Slovenije njenim državljanom. Tudi nacionalna televizija bo projektu predsedovanja posvetila posebno pozornost. Ob sobotah bodo pripravljali nekakšen 'tednik predsedovanja', ki bo povzemal glavne poudarke iztekačega se tedna.

V naslednjih dneh bomo podpisali dogovor med vlado in nevladnimi organizacijami, s čimer se bomo zavezali k tesnemu sodelovanju v času predsedovanja. Na ta način bomo izboljšali dialog med vlado in civilno družbo, pridobili pa bodo predvsem državljani prek boljše obveščenosti.

Projekt bo podprt še s številnimi spremljajočimi aktivnostmi, ki niso nujno neposredno povezane s predsedovanjem.

Čas predsedovanja bo priložnost za promocijo Slovenije in za krepitev meddržavnih stikov. Katere dolgoročne povratne učinke pričakujete?

Slovenija je imela že letos rekorden priliv tujih turistov. Polletno nastopanje na naslovnih tujega časopisa bo nedvomno še spodbudilo ta priliv.

Bistveno prednost pa vendarle vidim drugje. V kadrih. Izkušnje, pridobljene z vodenjem delovnih skupin, sodelovanje s ključnimi akterji evropske politike ter seznanjanje z novinarji iz evropske prestolnice in držav članic, vse to bo v slovensko državno upravo vneslo kvalitativni preskok, ki ga ni mogoče zagotoviti na noben drug način. Takšno priložnost bomo glede na zdajšnjo ureditev imeli na voljo šele čez najmanj 14 let, zato se splača, da jo kar najbolje izkoristimo.

Tu je tudi gospodarski učinek za zasebni sektor. 25 tisoč delegatov, ki bo v obdobju predsedovanja obiskalo Slovenijo, bo moralo nekje spati, jesti, preživeti večer.

Poslanec Milan Cvikl (SD) je vlado obtožil demagogije in opozoril na povečanje stroškov graditve novega kongresnega centra na Brdu, kjer bo potekal večji del programa predsedovanja, z 10 na 15 milijonov evrov. Kaj je botrovalo takšni podražitvi?

Odločitev za graditev kongresnega centra Brdo je vlada sprejela jeseni 2005. Sprejeta je bila na podlagi ocene, da bo takšen objekt stal okoli 10 milijonov evrov brez davka na dodano vrednost. Gre za približno oceno, ki ni vključevala spremljajočih adaptacij, ki so se kasneje izkazale za nujne – komunalna infrastruktura, toplovodno omrežje in električna centrala. Decembra 2005 se je smrtno ponesrečil vodja idejnega projekta. Iskanje in priprava nove idejne rešitve je povzročila polletno zamudo, ko pa je bila ugotovljena še neustrezna sestava tal, je postalo jasno, da se bodo stroški graditve KC Brdo bistveno povečali. Zato se

je pri pogajanjih z izvajalci gradbenih del osebno angažiral generalni sekretar vlade in uspelo se mu je dogovoriti za poldrugi milijon nižjo končno ceno objekta. Objekt bo davkoplačevalec stal nekaj manj kot 13 milijonov evrov brez DDV. Ob tem naj poudarim, da smo že aprila 2007 javnost obvestili o povišanju stroškov graditve. Poslanec Cvikl je ta podatek očitno prebral šele pred kratkim, pa še narobe ga je povzel. Tako govori o povečanju stroškov s predvidenih 10 milijonov evrov – operira torej z oceno brez DDV – na 15 milijonov, kar pa je znesek z DDV. Kot zanimivost – najsodobnejši konferenčni objekt v regiji, ki bo prihodnjih nekaj desetletij kvalitetno dopolnil ponudbo slovenskega konferenčnega turizma, bo stal trikrat manj od luksuznega letala, ki ga je nameravala kupiti prejšnja vlada, v kateri je sedel tudi sedanji opozicijski poslanec Cvikl.

Cvikl je pokazal s prstom na domnevno razsipnost pri opremljanju, posebej so bili omenjeni izjemno dragi stoli. V javnost je bila lansirana številka 1.500 evrov za stol. Kaj od tega drži?

Drži samo to, da je poslanec Cvikl vlado obtožil razsipnosti. Ampak to tako ali tako vseskozi počne. Ne nazadnje je opozicijski poslanec. Vse postopke pri izbiri notranje opreme centra Brdo je vodil JGZ Brdo in ne vlada. Prejšnji teden je bil razpis končan, izbrani pa so bili konferenčni stoli po 281 evrov brez DDV. Za 1.500 stolov, ki bodo na Brdu, bo namenjenih 187.000 evrov. Je to razsipnost?

Poslanec Cvikl se je v zadnjem času precej poistovetil s problematiko stolov in postal pravi izvedenec za fotelje. To je pravzaprav škoda. Sloveniji, predvsem pa vslovenskemu projektu priprav bi precej bolj koristil, če bi se namesto s tehničnimi vprašanji ukvarjal z vsebino. S svojimi predlogi bi lahko koristno pripomogel k oblikovanju prioritet predsedovanja. Sedaj ko je prestopil v stranko, ki sodeluje v Partnerstvu za razvoj, ima vse možnosti za to. Vlada v okviru tega partnerstva namreč upošteva tudi pametne predloge strank iz opozicije. ■

Od manjvrednostnega k večvrednostnemu kompleksu. S še ne dvema milijonoma državljanov bo Slovenija po šestnajstih letih samostojnosti – s tem pa še ne dosega politične polnoletnosti – januarja za šest mesecev stopila na čelo Evropske unije – pozor! –, na čelo skupnosti s skoraj pol milijarde ljudi in sedemindvajsetimi državami, med katerimi mnoge sodijo med najstarejše, najbolj omikane in vplivne v svetu.

Slovenija in Evropa

Robert Petkovšek, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Pomislimo na vpliv, ki so ga imele v svetovni zgodovini Španija, Portugalska ali Anglija, na humanistično kulturo, ki so jo svetu prinesle Italija, Francija ali dežele Beneluxa, na ekonomsko moč Nemčije itd. Pa Slovenija v tem zgodovinskem in geografskem okviru?

Resnici na ljubo, kdor je še pred petnajstimi leti potoval po evropskih državah, je naletel na redke uradnike, ki se jim je kaj svitalo o Sloveniji, po svetovnih letališčih pa še danes najdemo takšne, ki ne vedo, kaj bi storili s potnim listom, na katerem preberejo »Republika Slovenija«. Celo v diplomatskih krogih, ki naj bi »imeli geografijo v mezincu«, se je pred leti zgodilo, da je visoki uradnik Unesca, po rodu iz Kitajske, slovenskemu veleposlaniku v podarjeno knjigo zapisal posvetilo: »Prijetelju, veleposlaniku Slovaške republike«.

To nesorazmerje med neprepoznavnostjo Slovenije in dejstvom, da ima Evropa v svetu eno vodilnih civilizacijskih vlog, je vredno imeti pred očmi. Toliko bolj, če pomislimo, da je bil slovenski prostor v odnosu do Evrope kot kulturne, ekonomske ali politične stvarnosti v preteklosti žrtev dveh skrajnosti: občutka manjvrednosti in občutka večvrednosti. Ti dve občutji sta bili posledici zmedene identitete slovenskega prostora v 20. stoletju. Manjvrednostni občutek je praktično izhajal iz zelo preprostega dejstva: ob prehodu jugoslovanske meje na avstrijsko ali italijansko ozemlje je bilo mogoče takoj zaznati neprijetno boljši življenjski standard sosedov. Občutek manjvrednosti pa je s seboj pripeljal tudi dvojčka: občutek večvrednosti. Za njegovo rast je poskrbela zlasti jugoslovanska armada, ki vojakom ni nehala dopovedovati, da je najboljša in najmočnejša v Evropi, po slovenski osamosvojitvi pa so ta občutek večvrednosti posvojili dediči komunizma. Ko je samostojna, demokratična Slovenija demokratizirala svoj pravni red, so ji s piedestala delili lekcije o tem, da je bil stari komunistični pravni red boljši od tistega, ki bi ga želela Slovenija oblikovati po zgledu demokratičnih evropskih ureditev. Dovolj se je spomniti

mučnega reševanja razmerij med Cerkvijo in državo, ko je vsak poskus urejanja odprtih vprašanj po vzoru preverjenih evropskih demokratičnih praks naletel na zavrnitev z ugovorom, da imamo sami boljše, učinkovitejše rešitve v duhu samoupravljanja, ki bodo prej ali slej postale evropski normativ. Kakor koli že, vsaka nova rešitev naj bi pomenila korak nazaj glede na prejšnjo ureditev.

Slovenijo sta v času Jugoslavije pestili tako zavest manjvrednosti kakor zavest večvrednosti, njune korenine pa so bile v dvojnem kulturnem šoku. Prvega je slovenski prostor doživel po prvi svetovni vojni, ko je bil po več kakor tisoč letih iz srednjeevropskega prostora porinjen v svet z imenom Jugoslavija, s katerim nikoli ni delil svoje kulture in zgodovine, drugega, globljega, pa je doživel po drugi svetovni vojni, ko ga je hotel komunizem dokončno iztrgati njegovim krščanskim koreninam. Identiteta slovenskega prostora je tako postala nejasna. Iztrgan iz svojega prvotnega okolja in prestavljen v tuj kulturni svet je začel doživljati travmo manjvrednosti, ki pa jo je komunizem blažil z zdravlilom večvrednosti. S samoupravljanjem, z neuvrščenostjo in s podobnim je Jugoslavija dokazovala svojo uspešnost in mladost v primerjavi s starim, rahitičnim zahodnim sistemom. Držo, ki so jo podedovali, dediči starega režima skrbno gojijo, to pa Sloveniji otežuje pot v njen stari evropski dom.

Slovenija v Evropi Zgodovinsko dejstvo je, da je bila življenjski okvir Slovenije vedno Evropa. Karantanci, naši predniki, ki so v Bavarcih našli zaveznike, so od samih začetkov v 7. stoletju soustvarjali kulturno identiteto na ozemlju Evrope, ki se je okoli dveh jeter – Rima in krščanstva – začela intenzivneje oblikovati v 8. in 9. stoletju s Karlom Velikim. Kulturna identiteta našega prostora pa ima še starejše korenine. Segajo vse do 4. stoletja, ko je cesar Teodozij I. Veliki pred smrtjo januarja 395 – kmalu po znameniti in odločilni bitki pri Frigidu na Vipavskem v začetku septembra 394 – rimsko cesarstvo razdelil med sinova Honorija in Arkadija. Honoriju je zapustil zahodni, Arkadiju vzhodni del cesarstva, meja, ki jo je določil in je potekala od Budve do Drine, Save in Donave, pa je nasledje delila in ustvarjala dva kulturna svetova, dve kulturni identiteti z razlikami, ki so bile pregloboke, da bi jih bilo mogoče umetno in čez noč premostiti ter ustvariti enotno, homogeno kulturno in politično stvarnost. To veliko napako je za zeleno mizo storila diplomacija držav zmagovalk po prvi svetovni vojni, ki je sestavna dela poražene avstro-ogrske monarhije, slovensko in hrvaško ozemlje, kot vojni plen izročila zaveznici Kraljevini Srbiji.

O avtorju

Rodil se je leta 1965 v Ljubljani. Po končani gimnaziji Ivana Cankarja v Ljubljani se je vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je doštudiral klasično grščino, sociologijo kulture in filozofijo. Vzporedno je študiral teologijo in vstopil v Misijonsko društvo. Doktorat iz filozofije je naredil na Katoliškem inštitutu v Parizu. Je docent za filozofijo in prodekan na Teološki fakulteti v Ljubljani. Je član Slovenskega filozofskega društva in sekcije Generatio Europaea Evropske akademije znanosti in umetnosti s sedežem v Salzburgu. V francoščini je izdal knjigo *Le statut existencial du platonisme*, v nemščini pa *Heidegger-Index*.

Slovenija zato ne potrebuje procesa evropeizacije, prerašči pa mora lažno zavest večvrednosti, v katero jo še vlepajo dediči prejšnje politične ureditve in s tem kalijo njen jasni evropski izvir. To ne pomeni, da Slovenija pri sooblikovanju nove evropske skupnosti ne bi smela biti kritična. Čisto preprosto: razlikovati je treba med zdravo kritičnostjo in nedoraslo zavestjo večvrednosti. Ker je Evropa skupni projekt, mora vsaka od držav Evropske unije, tudi Slovenija, kritično presojati odločitve, pomembne za našo skupno prihodnost.

Evropa v Sloveniji Slovensko predsedovanje Evropski uniji bo Ljubljano za šest mesecev postavilo v vlogo evropske prestolnice. Brez vsakega manjvrednostnega kompleksa bo morala Slovenija prevzeti nase odgovornost za vodenje skoraj ene dvanajstine človeštva. Ta odgovornost pa ji narekuje tudi, da se odreče nezreli zavesti večvrednosti. S predsedovanjem se Slovenija zavezuje, da bo dosledno sprejemala preverjene evropske norme in nehala dokazovati svoj *unicum*, svoje posebnosti, idejno vzvišenost v odnosu do preizkušene prakse starih evropskih demokracij.

Bolj kakor le priložnost je predsedovanje Evropski uniji zahteva, da Slovenija sprejme evropska merila, ki so rezultat dolgega razvoja demokracije na Zahodu. Ker se je Slovenija pridružila Evropski uniji in ne Evropska unija Sloveniji, je samoumevno, da Slovenija prevzame tudi evropske norme in kriterije. Zato so smešne razprave, ki dvigajo prah ob marsikaterem poskusu uskladitve slovenske zakonodaje s kriteriji in kulturo Evropske unije.

Primer atavističnega kompleksa večvrednosti se kaže v usklajevanju slovenske šolske zakonodaje z evropsko prakso, ki želi vsem otrokom dati enake možnosti šolanja. Na vladni argument, da je treba to demokratično pravico zagotoviti tudi otrokom v zasebnih šolah, odgovarja podaljšana roka preteklosti, da zasebne šole niso del javnega prostora. Točno! To so zasebne šole. Bistvo demokracije pa ni v tem, da bi javnemu prostoru vnaprej podarjala prednost pred zasebnim. V pravi demokraciji imata oba enako težo, enake možnosti, prednost si lahko eden ali drugi izbojuje šele z boljšo kakovostjo. Demokracija se vnaprej obvezuje le, da bo ustvarjala, spodbujala in gojila prostor kakovosti. To je temeljna odgovornost demokratične vlade, demokratičnega ministra ali poslanca. Demokracija ni nič manj odgovorna za zasebni prostor kakor za javnega. Zato zasebnega prostora ne smemo jemati le kot privesek javnega prostora. Ne nazadnje sta bila tako komunizem kakor tudi nacionalsocializem kraljestvi jav-

nega prostora. A ta prostor je uničil najvišje dosežke človeškega duha in je poteptal temeljne človeške pravice. Naj se to nadaljuje?!

Takšno mišljenje, nasprotno evropski demokratični praksi, je podaljšek totalitarnega razmišljanja, ki javni prostor razume kot svojo last in ga uporablja za sredstvo nadzora, izključevanja, diskreditiranja drugačnosti itd. Danes je takšna drža ostanek preteklosti. Skrb tistih, ki zastopajo to mišljenje, ni skrb za kakovostno prihodnost, ampak strah pred drugačnostjo. Če vzamemo primer: jedro nasprotovanj noveli šolskega zakona ni skrb za kakovostno javno šolstvo, ampak strah, da bi drugače misleči (= pluralizem) dobili enake možnosti. Še natančneje: ost nasprotovanj je usmerjena proti enakim možnostim cerkvenega šolstva.

Razmerje med zasebnim in javnim prostorom ne govori vnaprej v prid javnemu prostoru. Kdor to razmerje prikazuje kot samoumevno, črno-belo sliko, kaže, da ne misli evropsko in demokratično. Še vedno razmišlja v duhu enoumja. Pod sloganom javnega interesa so se največkrat skrivali močni zasebni interesi; resnična zasebna iniciativa pa je bila največkrat najmočnejša obramba javnega prostora. Zdrav, močan in uravnotežen javni prostor se oblikuje samo tam, kjer je tudi zasebna iniciativa močna in zdrava. Podpora zasebnemu šolstvu bo podpora javnemu šolstvu. Zanemarjanje zasebnega šolstva bo podpora slabi, zanemarjeni javni šoli.

Dialog – jedro evropske kulture Dialog z drugačnostjo je temelj evropske kulture. V svojem delu *Evropa, rimska pot*, prevedenem tudi v slovenščino, Rémi Brague pokaže, da je dialog tista varovalka, ki jo je oče Evrope, Karel Véliki, vgradil v svoj véliki kulturni projekt, ki ga poznamo pod imenom Evropa. Ta projekt je presegel lastne meje in prerasel v sodobno globalno kulturo. Za evropsko zavest je značilna odprtost do drugačnosti, pripravljenost, da pogleda nase skozi oči drugega in sprejme popravke, ki ji jih drugi posredujejo. To je evropski zavesti omogočilo, da se je po vsakem zdrsu prerोजना dvignila v novo renesanso, v nov razcvet. Evropska zgodovina je zgodovina takšnih preropenj, renesans. To izročilo kulturnega dialoga je pretrgal razsvetljenski projekt, ki se za drugačnost – za naravo, Boga, drugega ali preteklost – ni več zmenil. Tako je najprej odprl vrata subjektivizmu, nato evropskemu imperializmu in končno diktaturam 20. stoletja. Ta del evropske zgodovine označi Jürgen Habermas za »iztirjenega«. Evropska zavest pa zopet dokazuje svojo genialnost. Kakor »zna star maček vedno pasti na noge«, tako Evropa obeta novo renesanso. Po dvesto letih raznih diktatur – od miselnih do vojaških in političnih – se začenja obnavljati v svojem jedru, ki je pogovor »iz oči v oči« z drugačnostjo. Nikakršno naključje ni, da danes vsi govorimo o dialogu. Po dveh stoletjih enoumnega monologa se Evropa znova vrača k svojemu jedru, k dialogu, k srečevanju z drugačnostjo. Evropa v Sloveniji: za Slovenijo to pomeni skupaj z njo se na novo privajati na dialog, preraščanje zmedene, lažne identitete, nihanja od občutka manjvrednosti k občutku večvrednosti. Predsedovanje Evropski uniji Sloveniji nalaga nalogo, da preseže žalostno preteklost črno-belih slik in se oprime trdega, a iskrenega kulturnega dialoga, občasnim iskrim besedam navkljub. **D**

Zloraba državnega sveta

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

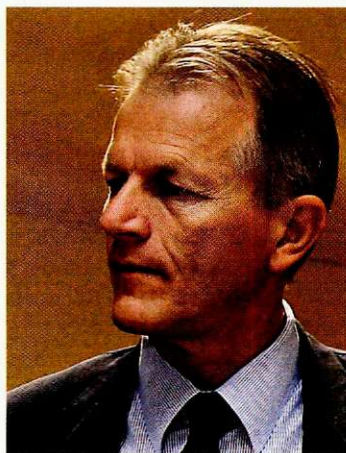
Državni svet, ki se mu mandat izteka, želi referendum, na katerem bi se državljani odločali o lastništvu Zavarovalnice Triglav, v resnici pa za tem stojijo močni kapitalski in politični lobisti na čelu s svetnikom Zlatkom Jenkom.

Na pobudo člana SD in svetnika Zlatka Jenka je državni svet (DS) pretekli teden na svoji izredni seji sprejel zahtevo za razpis zakonodajnega referenduma v zvezi z novelo zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, ki predvideva prenos deleža v Zavarovalnici Triglav na Kapitalno družbo (KAD) namesto na fizične osebe. SD si očitno želi publicitete. Jenko zastopa interese borznoposredniške družbe, v kateri je član uprave. Državnemu svetu se letos izteka mandat, v teku pa so že priprave na nove volitve. Svetnikov DS državljani ne volimo neposredno, ampak so volitve elektorske.

Na dveh stolihi Nestrinjanje z vladnim predlogom, izglasovan veto in zahtevo za referendum je v javnosti predstavil Zlatko Jenko. Petdesetletni Jenko je po poklicu veterinar, pozneje pa je končal

Svetnik Zlatko Jenko zlorablja institut državnega sveta za lastne interese in interese SD.

študij na Visoki šoli za menedžment v Kopru (menedžment profitnih in neprofitnih organizacij). Med svoji izkušnjami med drugim navaja »dva mandata vodje strokovnega sveta za kmetijstvo in podeželje pri ZLSD, članstvo v Veterinarskem društvu Primorske, Društvu kmetijskih svetovalcev, Društvu za travništvo in planinsko pašništvo, je tudi vodja strokovne skupine za drobnico pri KSS (KGZS), strokovni tajnik strokovnega odbora za rejo drobnice pri KGZS, član strokovne skupine za konjerejo pri KSS (KGZS) in član več društev civilne družbe, hkrati pa je član uprave Ilirika BPH, d. d., in podžupan občine Ilirska Bistrica. Očitno mu veterina, čeprav

je opravil magisterij s tega področja (postal je specialist za reprodukcijo), ni dala tistega, kar si je želel. Leta 1996 se je že kot magister veterine vpisal na visokošolski študij na koprski šoli za menedžment. Ob tem je bil seveda politično dejaven v stranki, naslednici nekdanje Komunistične partije Slovenije, kljub temu

pa ni izpustil iz rok nekaterih področij v Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS). Danes je član uprave borznoposredniške družbe Ilirika BPH.

Osebnih interesih Jenko je lani v Ilirski Bistrici na listi SD kandidiral za župana, vendar ni bil izvoljen, več glasov je zbral zdajšnji župan Anton Šenkinc, ki se je za župansko mesto potegoval kot neodvisni kandidat s skupino volivcev. V državnem svetu je predstavnik 16. volilne enote s sedežem v Sežani in član Interesne skupine lokalnih interesov. Ali bo svetnik tudi v prihodnji sestavi državnega sveta, seveda ni mogoče napovedati, res pa je, da je tik pred iztekom svojega mandata v DS poskrbel za to, da bi na eni strani prek referenduma pomagal stranki, katere član je, na drugi pa tudi družbi, v kateri je član uprave (skupaj z ustanoviteljem Ilirike in predsednikom uprave Igorjem Štembergerjem, ki velja za enega bogatejših Slovencev). Nedvomno bi s predlogom drugačnega lastninjenja premoženja Zavarovalnice Triglav, kot ga je predlagala vlada borznoposredniške hiše še dodatno bogatele, s tem pa tudi njihovi lastniki in člani posloводства. Obstaja torej velika verjetnost, da je Jenko s tem na svojevrsten način zlorabil institut DS. Nenavadno je tudi, da je na račun svoje veterinarske izobrazbe obdržal več funkcij oziroma je zelo dejaven v Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS), katere predsednik Peter Vrisk je tudi član državnega sveta. Dvojne funkcije (tako v KGZS kot državnem svetu) pa imajo tudi nekateri drugi člani. Če to vemo, postane razu-

Državnemu svetu se izteka mandat.

Nekaterim se cedijo sline po Zavarovalnici Triglav.

mljivejše, zakaj so Jenkov predlog v državnem svetu podprli.

Predlog sprememb Vlada in poslanci državnega zbora, ki so vladni predlog novele zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, na katerega je državni svet nato izglasoval veto, potrdili, so prepričani, da sprememba zakona zagotavlja učinkovito upravljanje z lastniškim deležem Zavarovalnice Triglav, ki je v lasti KAD. Novela tako predvideva,

stroški referendumov čim manjši, v resnici pa gre za to, da se državnemu svetu izteka mandat.

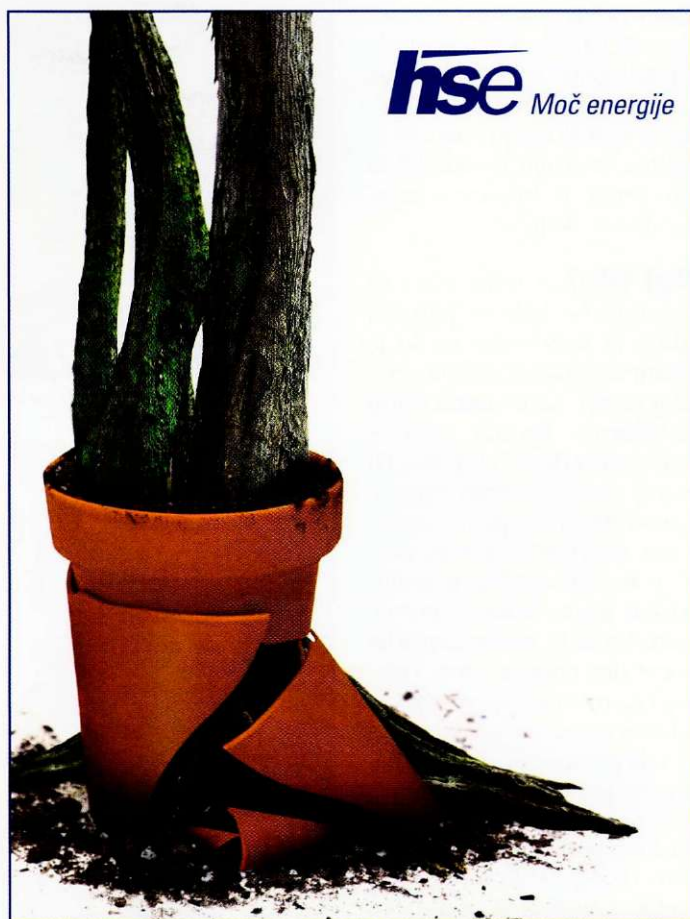
Skrb za koga? Jenka naj bi zelo skrbelo, da bi po vladnem predlogu prišlo do oškodovanja 750.000 nekdanjih zavarovancev Zavarovalnice Triglav. Namesto prenosa 35 odstotkov delnic Triglava na KAD naj bi država po njegovem mnenju pozvala upravičence (fizične osebe), naj uveljavljajo pravico do deleža v

Če bi obveljal Jenkov predlog, lastništvo Zavarovalnice Triglav ne bi bilo pregledno še najmanj 20 let.

da delnice, ki ustrezajo deležu fizičnih oseb v nenominiranem kapitalu zavarovalnice, ostanejo v lasti KAD, ki je ustanovljena z namenom, da ustvarja dodatna sredstva za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Državni svetniki pa se s prenosom delnic na KAD ne strinjajo in državnemu zboru predlagajo, naj razpiše referendum, na katerem naj bi se državljani odločali o tem, kako bo razdeljeno lastništvo zavarovalnice. Referendumsko vprašanje naj bi se glasilo: »Ali ste za to, da se uveljavi novela zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, ki jo je sprejel DZ na izredni seji 11. septembra?« Stališča v javnosti predstavlja svetnik in pobudnik seje DS Zlatko Jenko, ki se zavzema, da se referendum izvede čim prej, in sicer na dan predsedniških volitev. Menda si svetniki želijo, da bi bili

zavarovalnici, dala državljanom pravico do nakupa delnic s popustom ali pa prenesla ta kapital na pokojninsko blagajno. Prenos na pokojninsko blagajno je pesek v oči tistim, ki drugega ne vidijo. KAD je namreč sklad, ki pomaga pokojninski blagajni.

Najbližje idealu Predlog sprememb zakona je državnim svetnikom razložil Žiga Lavrič, državni sekretar na finančnem ministrstvu. Dejal je, da se problem, kako najti pravo rešitev, vleče od maja 2002, ko je bil zakon o lastninjenju zavarovalnic sprejet. Po njegovih besedah dva finančna ministra pred sedanjim nista našla rešitve, ta vlada pa je predlagala rešitev, ki sta jo vlada in DZ podprla. »Močno dvomimo, da je mogoča kakršna koli druga rešitev. Idealno bi bilo, da bi našli 750.000 upravičencev in da bi vsak dobil

Za energične meje ne obstajajo.

Električna energija povezuje svet. Z njo trgujemo daleč prek meja Slovenije. Z uresničevanjem naše razvojne strategije postajamo pomemben člen elektroenergetske oskrbe na področju Srednje in Jugovzhodne Evrope. Tak položaj nam omogoča dejavnejše sodelovanje pri oblikovanju tujih trgov z električno energijo in doseganje ustrežnejše strukture energetskih virov. S tem zmanjšujemo tveganje za uspeh poslovanja.

► idealni delež, a to ni mogoče,« je menil Lavrič in poudaril, da je predlagana rešitev v noveli zakona najbližja idealni rešitvi. Prenos na KAD pa pomeni, da se sredstva namenijo Zavodu RS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za pokojnine.

Zakaj tako? Z ministrstva za finance so še dodatno pojasnili razloge za novelo zakona, ki jo državni svetniki zavračajo. Prvi razlog je prav gotovo nezmožnost identifikacije fizičnih oseb – upravičencev do dela kapitala. Ni namreč mogoče izvesti 750.000 posamičnih postopkov ugotavljanja upravičenosti posameznega zavarovanca – fizične osebe. Podlaga za upravičeno pravno pričakovanje je namreč vplačilo zavarovalne premije v letu 1990. Ne glede na to, da sama časovna oddaljenost ne more biti razlog za to, da pravica ne bi bila priznana, pa ta časovna odmaknjenost v večini primerov fizičnim osebam zelo otežuje dokazovanje, da so v letu 1990 vplačali zavarovalno premijo. Zato tudi ne bi bilo mogoče od posameznih zavarovancev zahtevati enakih dokazil kot od pravnih oseb, kar bi pomenilo, da bi v dejanskem učinkovanju bile te osebe praktično izključene iz lastninjenja nenominiranega kapitala. Rešitev, ki bi vključevala individualne postopke ugotavljanja upravičenosti posameznih fizičnih oseb do delnic zavarovalnice, bi bila zato v praksi izrazito nepravična. Postopki bi morali vključevati dediče tedanjih upravičencev, kar bi zelo razširilo krog

Lobisti želijo zavleči pregledno lastninjenje zato, da bi posamezniki pri tem obogateli.

oseb, udeleženih v postopkih. To bi pomenilo dolge in zapletene postopke, povečalo pa bi se tudi število morebitnih sodnih sporov, ki bi iz teh postopkov izvirali. Poleg tega obseg upravičenja posameznega upravičenca ne bi upravičeval stroškov izvedbe postopka, saj bi ti stroški verjetno presegli pričakovano vrednost deleža, ki bi ga posamezni upravi-

Prenos delnic na KAD v korist upokojevcev

Finančni minister Andrej Bajuk

čenev – fizična oseba pridobil. Na drugi strani pa je treba izhajati iz ugotovitve, da upravičena pravna pričakovanja fizičnih oseb v nobenem od zakonov, ki so urejali lastninsko preoblikovanje Zavarovalnice Triglav, niso bila do te mere individualizirana, da bi na njihovi podlagi lahko posamezne fizične osebe že pridobile indivi-

dualno določeno pravico. Iz prej navedenih razlogov ta individualizacija praktično ni izvedljiva, vsaj ne v razumnem času in s sorazmernimi stroški.

Dvajset let Če bi torej obveljalo, da bi morala zavarovalnica oziroma država 35 odstotkov zavarovalniškega premoženja razdeliti med fizične osebe, ki so leta 1990

Za Jenkom stoji Pahorjeva SD.

plačale zavarovalno premijo, bi prišli do 750.000 odločb. Če izda ministrstvo 100 odločb na dan, bi to pomenilo 7.500 delovnih dni. To pomeni, da bi za 7.500 delovnih dni oziroma izdajo vseh odločb potrebovali več kot 20 let. Če bi izdali 200 odločb na dan, bi potrebovali 10 let, če bi jih izdali 400, pa 5 let. Nobeno od navedenih časovnih obdobij torej ne omogoča uresnitve zakona, to je učinkovitega upravljanja z lastninskim deležem Zavarovalnice Triglav. Če bi obveljal Jenkov predlog, bi bilo lastništvo zavarovalnice še dolgo nerešeno.

Na ZPIZ ni mogoče Ker Jenko in nekateri drugi svetniki (med njimi Jože Mencinger) govorijo o tem, da bi 35 odstotkov premoženja zavarovalnice prenesli na Zavod RS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), je ministrstvo odgovorilo tudi na to. Prenos delnic na ZPIZ je mogoč le neodplačno, kar pomeni, da bi bilo verjetno smiselno prenašati le

delnice, ki jih je KAD dobila neodplačno, glede drugih delnic pa bi bilo treba KAD zagotoviti pravico razpolaganja. Vprašanje privatizacije zavarovalnice ne bilo rešeno, poleg tega pa ZPIZ zaradi svojega specifičnega namena ne more optimalno upravljati z delnicami zavarovalnice. Na ministrstvu in v vladi so tako prepričani, da je bolje, če z delnicami upravljata KAD in SOD, ki nato iz delnic izvirajoče koristi prenese na ZPIZ.

Bistvo Kot eno izmed možnosti lastninjenja Zavarovalnice Triglav je posebna svetovalna skupina pri predsedniku vlade navedla tudi model razdelitve premoženja določenemu krogu fizičnih oseb. Ob tem je opozorila tudi na pomanjkljivosti, ki bi s tem modelom nastale. Te so: relativno veliki transakcijski stroški v primerjavi z vrednostjo, ki bi jo prejel posamezni upravičenec, ter prelitje v osebno porabo, ki ni produktivna. Poleg tega model onemogoča ohranitev prevladujočega vpliva države in pravnih oseb javnega prava na upravljanje zavarovalnice že v srednjeročnem obdobju. Zaradi velike razpršenosti delnic je verjetno, da bi lahko organizirani kupec brez plačila paketne premije pridobil več kot 10-odstotni delež zavarovalnice. To pa je tisto, kar je Jenkova težnja. Če bi organizirani kupec, kar je na primer Ilirika BPH, na tak način pridobila 10-odstotni delež Zavarovalnice Triglav, bi zanj plačala zelo malo, saj ne bi plačala paketne premije. Poleg tega bi lahko na neorganiziranem trgu po mili volji odkupovala druge deleže. Spomnimo se odkupov lastninskih certifikatov. Ko vse to upoštevamo, ugotovimo Jenkov namen in namen nekaterih drugih svetnikov. To pa seveda ni skrb za državljane. Od tod dalje vsak razume, kaj se lahko zgodi. Če nekdo poceni kupi lastniške deleže, kot je bito to v primeru certifikatov, in nato te deleže drago proda, so zasluzki enormni. Pa ne samo to. Lastniške deleže je mogoče prodati komur koli. Bi morali torej slovenski državljani na referendumu zato, da bi pokrivali interese posameznikov? Bi morali zato nositi tudi stroške referenduma? Odgovor je na dlani: za referendum ni nobene potrebe. **D**

Bistveno nižja brezposelnost

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Število brezposelnih v državi se drastično znižuje, letošnja stopnja je nižja za 18 odstotkov. Ob koncu avgusta 2007 je bilo na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljenih 68.539 brezposelnih oseb.

V primerjavi z julijem se je brezposelnost zmanjšala za 2,3 odstotka, v primerjavi z avgustom 2006 pa je bilo brezposelnih manj za 17,5 odstotka. V prvih osmih mesecih letos je bilo v povprečju na zavodu prijavljenih 72.888 oseb, kar je za 18 odstotkov manj kot v primerljivem lanskem obdobju.

Nove prijave Avgusta se je na zavod na novo prijavilo 4.491 brezposelnih oseb. Število novoprijavljenih brezposelnih oseb se je glede na julij sezonsko zmanjšalo, avgust je namreč čas poletnih dopustov. Na novo se je prijavilo 1.887 oseb, ki se jim je iztekla zaposlitve za določen čas, predstavljali pa so 42 odstotkov vsega avgustovskega priliva. Prijavilo se je še 598 brezposelnih, ki iščejo prvo zaposlitve, 706 trajno presežnih delavcev ali brezposelnih zaradi stečajev, preostalih 1.300 oseb se je prijavilo iz drugih razlogov.

Odlivi v zaposlitve Skupni avgustovski odliv iz brezposelnosti je štel 6.086 brezposelnih oseb, od teh se jih je 3.823 zaposlilo, 1.978 oseb je bilo odjavljenih iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve, 285 pa prenesenih v druge evidence, od teh 40 v evidenco oseb, prijavlje-

nih pri zavodu na podlagi drugih zakonov. Konec avgusta je bilo v evidenci oseb, prijavljenih na zavodu na podlagi drugih zakonov, 15.422 oseb, ki so bile delovni invalidi in so prejemale denarno nadomestilo pri ZPIZ.

Odjave iz evidenc Iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve, je bilo avgusta odjavljenih 1.978 brezposelnih oseb. Med njimi je 857 oseb prešlo v status neaktivnosti, od teh se jih je 446 upokojilo in 141 vključilo v šolanje. 571 oseb

je bilo odjavljenih, ker niso bile na razpolago za zaposlitev, 117 oseb je zavod odjavil zaradi odklonitve zaposlitve, neaktivnosti pri iskanju zaposlitve, odklonitve vključitve v ukrepe zaposlovanja, kršitve obveznosti iz teh ukrepov, dela na črno ali neresničnih podatkov. Na lastno željo se je odjavilo 326 brezposelnih oseb, 5,4 odstotka oseb pa se je odjavilo iz drugih razlogov.

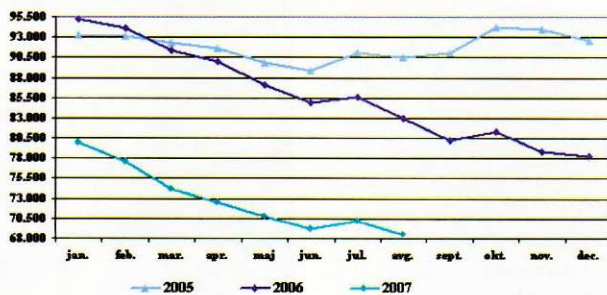
Manj prijav V prvih osmih mesecih letošnjega leta se je na zavodu prijavilo 46.520 brezposelnih oseb, kar je za 19,3 odstotka manj kot v primerljivem obdobju leta 2006. Kot najpogostejši razlog za brezposelnost so navedli iztek zaposlitve za določen čas (18.652 oseb), prijavilo pa se je še 7.254 oseb zaradi stečaja ali kot presežni delavci, 6.573 iskalcev prve zaposlitve, preostalih 14.041 oseb se je prijavilo iz drugih razlogov. V istem obdobju je brezposelnost zapustilo 56.284 oseb, kar je za 16,2 odstotka manj kot v primerljivem lanskem obdobju. Zaposlilo se je 33.773 oseb, kar je 12,3 odstotka manj kot v lanskih prvih osmih mesecih, iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve, se je odjavilo 20.357 oseb, v druge evidence pa jih je bilo prenesenih 2.154. **D**

Sestava brezposelnih 31. avgusta 2007 (v odstotkih):

- ženske	55,5
- iskalci prve zaposlitve	17,7
- stari do 26 let	15,2
- stari 26 do 39 let	31,5
- stari 40 do 49 let	21,1
- stari 50 let in več	32,2
- trajno presežni delavci in brezposelni zaradi stečajev	22,6
- brezposelni s I-II. stopnjo izobrazbe	39,4
- dolgotrajno brezposelne osebe (brezposelne več kot eno leto).	52,0

Vir: Zavod RS za zaposlovanje

Gibanje brezposelnosti po obdobjih

Vir: Zavod RS za zaposlovanje

Iz grafa je razvidno, da se brezposelnost hitro znižuje.

Kdo se boji zasebnih šol?

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Med žgočimi temami v začetku letošnje jeseni so tudi predvidene spremembe v šolski zakonodaji, ki so jih nedavno potrdili člani parlamentarnega odbora za kulturo, šolstvo in šport in ki predvidevajo stoodstotno financiranje zasebnih šol.

Člani odbora so na seji pred dvema tednoma končali razpravo o dopolnilnih k noveli zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOVFI). Največ prahu je dvignil del novele o financiranju zasebnih šol, zaradi katere so poslanci opozicije sejo celo zapustili. Opozicijski predlog dopolnila, naj bi delež financiranja zasebnih šol ostal 85-odstoten, ni bilo sprejeto.

ZOŠ in ZOVFI Predlog novele zakona o osnovni šoli med drugim omogoča učenje slovensčine za otroke tujce in dodaja učenje še enega tujega jezika kot obveznega predmeta. Poleg tega si učenci lahko prostovoljno izberejo predmete na družboslovno-humanistični ali naravoslovno-tehniški smeri. Če otrok obiskuje glasbeno šolo, se mu ta lahko šteje kot izbirni predmet

in mu ni treba sodelovati pri drugih dodatnih vsebinah.

Šole bi po novem zakonu imele večjo avtonomijo. Samostojno bi namreč lahko razporejale ure pouka znotraj razreda in šolskega leta; omejitve na tem področju so le pri slovenskem, madžarskem

in italijanskem jeziku ter pri matematiki, tujem jeziku in pri športni vzgoji. Predlog določa, da lahko učiteljski zbor dijaka v primeru kršenja predpisov šole prešola brez dovoljenja njegovih staršev. Šola se tudi sama odloči, ali bo učenec ponavljal razred.

Uredi se številčno ocenjevanje v drugem triletju, splošni učni uspeh pa se odpravi.

Drugi krovni šolski zakon – ZOVFI se dotika predvsem načina financiranja šol. Novi sistem naj bi vse srednje šole in višje strokovne šole sprejele do leta 2012, način financiranja pa bi bil poenoten. Predmet državljanska vzgoja in etika se bo preimenoval v domovinsko vzgojo in etiko, na šolah bodo slovenske zastave plapolale vse leto ... ZOVFI natančneje določa tudi zahtevano izobrazbo za določeno delovno mesto v šolah.

Brez konsenza? Kot smo že omenili, se je najburnejša razprava vnela okoli člena o poenotenem načinu financiranja. V tem primeru bi bile namreč vse šole, tako zasebne kot javne, financirane 100-odstotno (gre za financiranja šolskega programa).

Predsednik odbora Branko Grims

Barbara Žgajner Tavš, SNS

Glavni tajnik Sviz Branimir Štrukelj

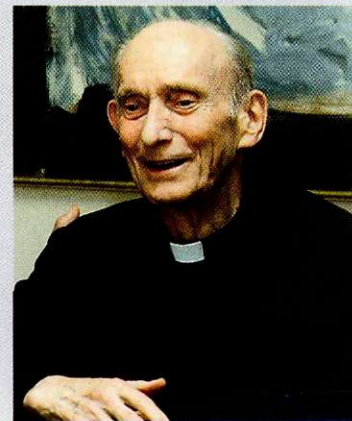
je dejal Štrukelj. Zavrnil je tudi trditev predsednika odbora Branka Grimsa, da bo sprememba v stodontno financiranje zasebnih šol stala 288.000 evrov. Po Štrukljevo je namreč ta strošek povezan le z zvišanjem financiranja šol, ki se že zdaj financirajo 85-odstotno. Povečal pa bi se ob predvidenem združevanju šol v vzgojno-izobraževalne centre.

Zasebne šole cenejše Minister za šolstvo in šport Milan Zver mu ni ostal dolžan. »Če nekdo reče, ne ustanovljajte zasebnih šol, ker bodo boljše in bodo vsi hoteli tja, to pomeni, da tisti, ki to reče, zavestno štiti domnevno slabo šolo. Imejmo slabe šole, samo da ne bodo zasebne – to bi bilo čudno izhodišče že za 19. stoletje, kaj šele za danes. Pa naše javne šole niso slabe. Po deležu zasebnih šol smo po raziskavah OECD daleč na zadnjem mestu,« je za Sobotno prilogo Dela dejal Zver in poudaril, da bo država stodontno financirala le program zasebnih šol, ne pa tudi prostora in opreme. Čeprav naj bi bila večina zasebnih šol verjetno katoliška, je po njegovih besedah nepošteno, da se civilizacijska pridobitev ločitve Cerkve od države izkorišča za potiskanje te verske skupnosti na obrobje. »Pri tem načelu gre za avtonomijo obeh sfer,« pravi Zver in dodaja, da Katoliška cerkev v Sloveniji tako ali tako nima možnosti, da bi množično ustanovljala šole. In ne nazadnje – staršem, katerih otroci se bodo izobraževali na katoliških šolah, je država dolžna zagotoviti enake stroške kot tistim, ki prisegajo na javne.

Glede tega mu pritrjujejo v Škofijski gimnaziji Antona Martina Slomška v Mariboru pa tudi v preostalih treh katoliških gimnazijah v Sloveniji. »Zasebne šole so v razmerju do javnega proračuna veliko bolj varčne od javnih, saj mora v primeru zasebne šole ustanovitelj finančno poskrbeti za vso infrastrukturo in materialne pogoje delovanja, za kar pa mora v javnem šolstvu poskrbeti država z denarjem davkoplačevalcev,« mnenje utemeljujejo v civilni pobudi Za pravično in kakovostno šolstvo. »Država je dolžna tej pravici ustvariti konkretne, v praksi uresničljive pogoje. Politika, ki

Prva zasebna osnovna šola

Medtem ko v poslanskih klopih poteka burna razprava o prihodnjem financiranju zasebnih šol, je iz Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani prišla novica, da je bila prvega septembra letos že ustanovljena prva katoliška osnovna šola, delovati pa bo začela prihodnje šolsko leto. Šola se bo imenovala po letos umrlem nadškofu Alojziju Šuštarju, za ravnateljico pa je bila imenovana dr. Marina Rugelj, ki uči matematiko na Škofijski klasični gimnaziji, ki ravno tako deluje v okviru Zavoda sv. Stanislava. S tem se je osnovna šola, ta bo prihodnje leto prvega septembra sprejela otroke, ki bodo obiskovali prvi, drugi in tretji razred devetletke, pridružila že obstoječim petim zavodskim enotam (poleg gimnazije še Jegličev dijaški dom, Študentski dom J. F. Gnidovca, Slovenski dom, Glasbena šola in Studia Slovenica). G. B.

Osnovna šola Alojzija Šuštarja

Zakaj je to vprašanje sporno za opozicijske poslance in glavnega tajnika SVIZ, ki praktično z njimi hodi z roko v roki, ni težko ugotoviti. Že danes štiri izjemno ugledne srednje šole, natančnejše gimnazije, vodijo predstavniki slovenske Katoliške cerkve.

In kakšne razloge za nasprotovanje zakonu navajajo opozicijski poslanci? V skupini nepovezanih poslancev, kot pravi Majda Širca, poleg nasprotovanja 100-odstotnemu financiranju zasebnih šol nasprotujejo tudi zmanjševanju izbirnosti in odpravi splošnega učnega uspeha, ki je na prvi pogled všečna poteza ministra, a lahko pripelje do čedalje večjih razredov. Tudi Barbara Žgajner Tavš iz Slovenske nacionalne stranke za koalicijske predloge ne najde dobre besede. Spremembe so po njenih besedah brez konsenza s stroko. Po mnenju nekdanjega šolskega ministra Slavka Gabra je sistem zasebnosti v šolstvu mogoče dograditi – a ne s 100-odstotnim financiranjem zasebnih šol.

Ker so opozicijski poslanci zadnje seje odbora, na kateri je bilo odločeno, da je predlog zrel za javno razpravo, obstruirali in zato spremljali z balkona dvorane, je njihove interese na seji zastopal Branimir Štrukelj, glavni tajnik Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ). Med drugim je dejal, da bo vsaka nova zasebna šola denar neposredno jemala javnim šolam. »Obstajata samo dve možnosti: ali je treba proračun za šolstvo povečati za stroške, ki bodo nastajali s povečanjem nastanka novih zasebnih šol, ali pa se bodo zasebne šole financirale na račun javnih,«

temu nasprotuje, ne nasprotuje samo eni od temeljnih človekovih pravic, ampak nasprotuje principom demokratične družbe kot take,« so zapisali v pobudi, pod katero so podpisani Mirko Nidorfer kot predstavnik staršev, Blaž Kosi kot predstavnik dijakov in dr. Ivo Kerže, predstavnik uslužbenec na gimnaziji. Prav tako se ne strinjajo z večkrat izraženo tezo, da bi morebitno povečanje števila zasebnih šol lahko ogrozilo javno šolstvo tako, da bi zaradi večjih plač na zasebnih šolah boljši profesorji zapuščali javne. Strah pred takim padcem kvalitete v javnem šolstvu se ne zdi upravičen, navajajo, saj so in bodo norme, ki oblikujejo plače v javnem šolstvu, enake tistim v zasebnem. Ob tem pa v koaliciji obljublajo, da za-

sebne šole ne bodo imele dodatnih šolnin – to je potrdil tudi predsednik odbora in Zverov strankarski kolega iz SDS Branko Grims –, kar bo v zakonodaji natančno določeno.

Potreba po spremembi Pri spreminjanju šolske zakonodaje gre torej za naporen proces, ki je v veliki meri podkrepjen s kulturnim bojem. Jasno je namreč, da le večja konkurenca lahko pripomore k kakovostnejšemu šolstvu. In če bodo v prihodnosti zasebne šole, kot pravi šolski minister, rojevale kadre za področje javnega, bo država pridobila. Vsako sklicevanje na pomanjkanje izobraženih kadrov pa je pravzaprav posredni dokaz, da z današnjim šolskim sistemom res nekaj ni v redu. **D**

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si

komercijala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-98-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

Železniki dan po neurju: pospravljanje in soočanje s katastrofalnimi posledicami

Tragični torek in klic solidarnosti

Peter Avsenik, Gašper Blažič, foto: Bor Slana, BOBO

Besnenje narave, ki je minuli teden prizadelo več krajev v Sloveniji, je žal zahtevalo tudi človeške žrtve. Vladni obisk regije, ki je bil predviden prav za minuli teden, je tako potekal predvsem kot ogled posledic ujme.

Nad območji Gorenjske, Cerkljanskega, Savinjske doline in na Štajerskem je pred dobrim tednom dni narava pokazala zobe. Močno deževje z nevihtami je v le nekaj urah napolnilo rečne struge, ki so v več krajih prestopile bregove, voda pa se je razlila in drla po cestah, travnikih in skozi hiše, za seboj

pa pustila neznansko razdejanje. Žal ni ostalo le pri uničenih in zasutih cestah, hišah in gospodarskih obratih ... Povodenj je zahtevala šest smrtnih žrtev.

Minuli petek je bil dan žalovanja za žrtvami neurja. Zastave pred državnim zborom so bile obešene na pol droga, vlada pa je organizatorje kulturnih in

drugih prireditev pozvala, naj za ta dan predvidene prireditve odpovedo oziroma naj njihovo vsebino prilagodijo vsebini dneva. Predsedniški kandidati so na prvi dan volilne kampanje odpovedali vse napovedane aktivnosti. Slovenska vlada je za odpravo posledic neurja pripravljena poseči po celotni prora-

čunski rezervi. Prvič po vstopu v EU pa bo Slovenija zaprosila tudi za pomoč iz evropskega solidarnostnega sklada. Država je upravičena do te pomoči, če skupna škoda presega 164,3 milijona evrov. Zdi se, da bodo posledice tokratne naravne katastrofe to številko krepko presegle.

Zdi se, da so prebivalci Selške doline povodenj prenesli pogumno, saj so bili zadovoljni že zato, ker so ostali živi. Nekateri žal ter sreče niso imeli.

Huda ura Močan dež je naprej prizadel severno Primorsko in Gorenjsko, zlasti območje Cerknega in Železnikov, na Tolminskem pa je bila spet prizadeta Baška grapa. Železniki in Bohinj so bili zaradi plazov dolgo od-

mniku in Komendi, o poplavah so poročali iz Domžal, Trzina in Medvod, voda pa je v hiše vdrala tudi v Škofji Loki, Kranju in Radovljici. V Bohinjski Bistrici skoraj ni bilo hiše, v kateri ne bi bilo vsaj pol metra vode. Zemeljski plazovi so zasuli vse cestne povezave do kraja – tudi gozdno cesto čez Pokljuko. V Cerkljah se je pri prečrpavanju vode smrtno ponesrečil prostovoljni gasilec.

Ujma je se v večernih urah preselila na Štajersko in v Savinjsko dolino, kjer je poplavila Savinja s svojimi pritoki. Najhuje je bilo v občini Braslovče, kjer je v Podgorju pri Letušu plaz zasul stanovanjsko hišo, iz katere se mladem paru ni uspelo rešiti.

Razežnosti neurja Tudi Velenje je bilo poplavljeno in odrezano od sveta. V občini Dobrna je voda zalila osnovno šolo, reka Dreta pa je zalila spodnji del Nazarij. Delno so bili poplavljeni tudi Vrnsko, Slovenske Konjice, na območju Maribora pa Slovenska Bistrica, Poljčane, Oplotnica, Rače-Fram, Hoče-Slivnica, Miklavž in Duplek.

Naslednji dan ... V Železnike, kjer je bila škoda največja, je naslednji dan prišlo na pomoč blizu 500 gasilcev, vojakov in policistov. Poplavljenih ali drugače razdejanih je okoli 350 hiš. Zaradi visoke vode je bil zdravstveni dom zaprt, zato so ljudje nujno zdravstveno oskrbo dobili v reševalnem avtomobilu pred osnovno šolo. Pouka v šoli ni bilo, pa ne le zato, ker je bila poplavljen, ampak tudi zato, ker nekateri otroci do šole preprosto niso mogli. Tri tisoč ljudi je ostalo brez pitne vode, zato so jim jo po najboljših močeh zagotavljali vojaki. Na območju celotne Gorenjske so bili še lep čas po neurju brez elektrike, motena je bila telefonija, tudi mobilna.

Orogrfski efekt Povejmo še, kaj se je pretekli teden zgodilo z meteorološkega stališča. Šlo je za izjemen vremenski pojav, ki se v povprečju zgodi le vsakega četr tisočletja. Nad Alpami se je zadrževala hladna fronta, nad Slovenijo pa se je zaradi njene bližine krepil jugozahodni

Voda je v hišah pustila pravo razdejanje.

Več kot sto avtomobilov je močno poškodovanih.

Miran Bogataj, župan Železnikov Mihael Prevc in premier Janez Janša

rezani od sveta, v Cerknem je tamkajšnja znamenitost – Partizansko bolnišnico Franjo dobesedno odplaknilo. Poplavljen je bila tretjina Cerknega, hiše je zalivala visoka metra visoka voda z nanosi blata. S Porezna so se sprožili številni hudourniki, ki niso mogli sproti odtekati. Potok je v 10 do 15 minutah narasel za več metrov in voda je začela odnašati avtomobile. Cerkno je ostalo brez 8 manjših mostov, njegovi prebivalci pa brez dostopa do svojih domov. Podobno je bilo v Železnikih, kjer je v enem od avtomobilov ostala starejša ženska. Povodnji ni preživela.

Nekega moškega je v hiši, ko je poskušal ustaviti vodo, ki je vdrala vanjo, zasul plaz.

Dan po katastrofi je ugasnilo upanje, da je ujma preživela 86-letna ženska iz Racovnika v Železnikih.

Neurje je svoj pohod nadaljevalo v osrednji del Gorenjske. Posebej hudo je bilo v Kropi, Ka-

dni veter, ki je bil zaradi še vedno zelo toplega morja precej vlažen. Iznad Furlanije so se nad naše kraje razširile plohe, močan jugozahodnik pa je narival glavnino padavin nad Škofjeloško hribovje in nad Bohinjski greben. Ob dvigovanju čez greben se je zrak še

dodatno navlažil in prišlo je do tako imenovanega oroografskega efekta, zaradi labilnega ozračja pa so se pojavljale še nevihte.

Po podatkih meteorološke službe je bilo neurje pojav, ki ga stroka še ni izmerila, saj je količina padavin preseгла 250-letno obdobje. ▶

Zdravstveni dom v Železnikih je bil zaradi visoke vode neuporaben.

► **Škoda ...** Dan po neurju so prve prijave škode prejele tudi zavarovalnice, ki so na teren že poslale cenilce. Nekateri oškodovanci so že na dan ogleda prejeli prve odškodnine. Sicer pa so ugotovili, da je ujma največ škode povzročila na objektih, opremi, avtomobilih in posevkih. Že v četrtek je Zavarovalnica Triglav kot družba z največ zavarovanci ugotovila, da gre za največjo množično škodo v vsej zgodovini zavarovalnice. Kot je pojasnil predsednik uprave za-

varovalnice Andrej Kocič, v Triglavu pričakujejo okoli 5 tisoč škod, in sicer na območjih, kjer je v tej zavarovalnici zavarovanih okoli štiri petine ljudi.

Za krajanje Železnikov je ta čas najbolj zaskrbljivo, da je ogromna škoda nastala v stavbi podjetja Domel, ki zaposluje dobršen del prebivalcev tega kraja. Podjetje je utrpelo ogromno gospodarsko škodo predvsem na opremi, pripravljenih polizdelkih in izdelkih pa tudi zaradi zastale proizvodnje. V Domelu, ki večino svojih

Vlada je kljub spremenjenemu programu opravila veliko večino načrtovanih obiskov na Gorenjskem. Po delovnem posvetu v Kranjski Gori je premier Janez Janša skupaj z ministrom za gospodarstvo Andrejem Vizjakom in ministrom za razvoj Žigo Turkom obiskal Elan v Begunjah. Po sestanku z vodstvom podjetja so si vsi trije ogledali prostore, kjer poteka proizvodnja športne opreme. Nova ministrica za zdravje Zofija

Mazej Kukovič je obiskala Zdravstveni dom Železniki. Zunanji minister Dimitrij Rupel je skupaj z ministrom Vizjakom obiskal podjetje Iskratel. Minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar se je udeležil odprtja obrtne cone Trata v Škofji Loki, v programu pa je imel srečanje s župani, predstavniki občin in zainteresirano javnostjo na temo pokrajinske zakonodaje in regionalnih spodbud v Železnikih. Finančni minister An-

drej Bajuk je nameraval obiskati dve zasebni podjetji in Gozdno gospodarstvo Bled, zaradi razmer pa je obiskal podjetji Niko in Domel v Železnikih. Dve podjetji naj bi poleg Elana obiskal tudi minister za razvoj Žiga Turk. Minister za okolje Janez Podobnik je poleg obiskov prizadetih območij (Cerkno, Kropa, Bohinj) načrtoval tudi sestanke s predstavniki nekaterih lokalnih skupnosti, predvsem glede odlagališč odpadkov.

Pokopališče v Železnikih je neurje zravnalo z zemljo.

izdelkov izvozi, se trudijo, da bi jo čim prej znova zagnali. O gmotni škodi poročata tudi tamkajšnji podjetji Alples in Niko.

Kljub vsemu temu se zdi, da so prebivalci Selške doline nesrečo prenesli pogumno, saj so bili veseli že zato, ker so ostali živi. Nekateri žal ter sreče niso imeli.

Spremenjen namen obiska V senci poplav je minil tudi vladni obisk na Gorenjskem v sredo, 19. septembra. Že dan pred uradnim obiskom, na dan poplav torej, bi se moral premier Janez Janša v spremstvu ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka, obrambnega ministra Karla Erjavca ter ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika udeležiti odprtja nove proizvodne hale v Domelu v Železnikih. Gre za podjetje, ki izdeluje elektromotorje za go-

spodinjske aparate, nedavno pa je postavilo nov obrat z gorivnimi celicami. Slovesno odprtje je odpadlo, novo proizvodno halo je odplaknila deroča voda. Janša si je tako lahko ogledal le razdejano prizorišče in izrazil obžalovanje, ker se je obisk vlade na Gorenjskem začel v precej drugačnih okoliščinah, kot so načrtovali. Po Janševih besedah bo treba združiti moči in narediti vse, kar je mogoče, da se posledice neurja odpravijo. Premier je bil tisti dan tudi gost Radia Kranj in Radia Triglav, v intervjujih pa je predstavil svoje poglede na razvoj regije, ki je od zadnjega obiska pred dvema letoma po njegovih besedah izjemno napredovala.

Istega dne se je na Gorenjskem mudil tudi novi minister za promet Radovan Žerjav. Obiskal je mestno občino Kranj in

se sešel z županom Damjanom Pernetom. Pogovarjala sta se o državnih cestah na območju mestne občine Kranj ter kranjski avtobusni in železniški postaji. Ko bosta zgrajena avtocestna odseka Podtabor-Peračica in Peračica-Vrba ter šentviški predor v Ljubljani, bo gorenjska avtocesta povezovala Ljubljano s karavanškim predorom. Poleg tega naj bi se začeli graditi tudi škofjeloška in blejska obvoznica. Leta 2012 naj bi s pomočjo evropskih sredstev začeli graditi dvotirno železniško progo med Ljubljano in Jesenicami.

Odpravljanje posledic Vladni obisk se je nadaljeval v sredo, in sicer z delovnim posvetom v Kranjski Gori. Namenjen je bil predvsem odpravljanju posledic poplav. Vlada se je seznanila s prvim poročilom o posledicah povodnji in aktivnostih ministrstev na področju zaščite in reševanja pri njihovem odpravljanju. Sklenila je, da bo za pokritje prvih intervencijskih stroškov namenila pol milijona evrov. Hkrati je zagotovila, da bo pokrila stroške rekonstrukcije Partizanske bolnišnice Franja, ki jo je voda skoraj v celoti odnesla. Območje omejenjene bolnišnice, ki je nacionalni spomenik, si je ogledal minister

za kulturo Vasko Simoniti, Cerkno pa je obiskal tudi minister za okolje Janez Podobnik, nekdanji župan v Cerknem. Slednji je obiskal tudi prizadete kraje na območju Bohinja, kjer sta se mudila še minister za promet Rado Žerjav ter minister za šolstvo in šport Milan Zver, ki je obiskal tudi Škofjo Loko. Po sklepu vlade se je v reševanje vključila tudi Slovenska vojska. Prva skrb je namenjena vzpostavitvi prometnic, ki so utrpeli veliko škode, saj ceste od Železnikov proti Zalemu Logu in naprej proti Petrovemu Brdu tako rekoč ni več. Vlada je tudi pozvala zavarovalnice, naj prednostno obravnavajo škodo, ki so jo v neurju utrpeli posamezniki, podjetja in ustanove, ter prednostno tudi izplačujejo odškodnine.

Gorenjska napreduje Obisk posameznih ministrov se je končal s srečanjem vlade s predstavniki lokalnih skupnosti in gospodarstva Gorenjske v Hotelu Kokra na Brdu pri Kranju. Srečanje se je začelo z zamudo, saj so bili nekateri ministri zaradi izrednih razmer še vedno na terenu. Že pred tem je imel premier Janez Janša v prostorih Mestne občine Kranj tiskovno konferenco. Ob tej priložnosti se je na kratko sešel tudi s kranjskim županom Damjanom Pernetom. Na tiskovni konferenci je Janša predstavil glavne poudarke vladnega obiska na Gorenjskem. Najprej je izpostavil potrebo po čimprejšnji normalizaciji razmer na prizadetih območjih in dejal, da bo treba v ta namen sprostiti proračunske rezerve, kjer zakonodaja to omogoča. Zaradi evropske zakonodaje država ne bo mogla podjetjem pomagati neposredno s finančnimi sredstvi, omogočila pa bo čim boljše pogoje za posredno pomoč prek razpisov. Janša je tudi zavrnil očitke, da je šlo v primeru poplav za malomarnost države pri urejanju vodotokov, saj je bilo nemogoče predvideti takšno količino padavin. Napovedal je, da bodo ministri naslednji dan obiskali prizadete kraje na širšem območju Celja.

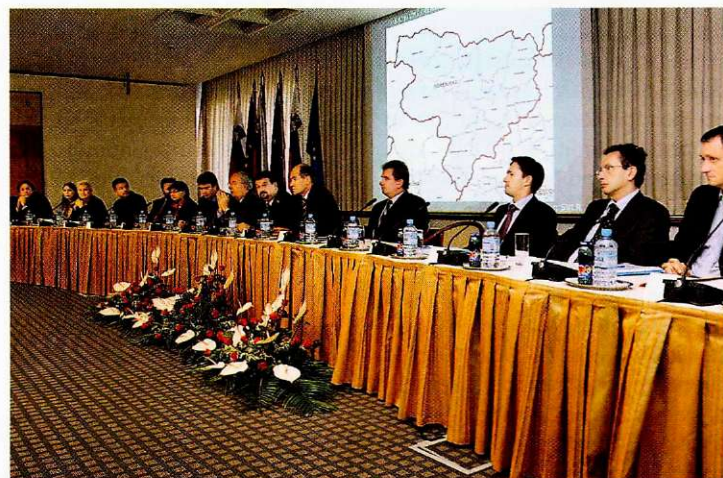
Po Janševih besedah je vlada na delovnem sestanku ocenila napredek Gorenjske v zadnjih

Premier Janša ter ministra Andrej Vizjak in Žiga Turk so obiskali Elan.

Ministra Andrej Vizjak in Dimitrij Rupel v Iskratelu

Plenarni sestanek vlade na Brdu pri Kranju

dveh letih. Tako se je brezposelnost v regiji v zadnjem času zelo zmanjšala, regija pa je na tretjem mestu po razvitosti med slovenskimi regijami. Pri tem ima veliko vlogo turizem. Občinam se je povečal finančni prihodek po sprejetju novega zakona o njihovem financiranju in resolucije o nacionalnih razvojnih projektih.

Premier je dejal, da bodo morale občine s čim več projekti kandidirati na razpisih. Ker bo Gorenjska v prihodnje pokrajina, bo dobila 108 milijonov evrov, poleg tega pa še denar za razvoj pokrajine. Med projekti je omenil predvsem zgraditev prometnega omrežja in Gospodarskega središča Gorenjske. **D**

V Torontu ima sedež Vseslovenski kulturni odbor.

Odbor informira in povezuje

Cvetka Kocjančič; foto: VSKO, arhiv Demokracije

Vseslovenski kulturni odbor (VSKO) je forum, ki povezuje večino slovenskih društev in ustanov v južnem Ontariu, uspešno pa sodeluje tudi z drugimi slovenskimi društvi v Kanadi. Ustanovljen je bil leta 1991.

Tedaj so razmere v domovini prisilile kanadske Slovence k složnemu skupnemu nastopu. Že pred tem je bilo več tovrstnih poskusov, toda razmere tega niso dopuščale. V času slovenskega osamosvajanja pa je slovenskim društvom v Kanadi le uspelo premostiti medsebojne razlike in skupno nastopiti v prizadevanju za mednarodno priznanje Slovenije in za zbiranje finančne pomoči. Takrat je bila VSKO poverjena vodilna vloga, saj je prek društev, včlanjenih v VSKO, in prek svoje medijske mreže dosegel največje število Slovencev v Kanadi. Že pred letom 1991 je večina slovenskih društev v Kanadi med seboj sodelovala v dobrotelčnih akcijah v korist Slovenije ali pri gostovanjih kulturnih in glasbenih skupin iz Slovenije, zato je bilo povezovanje in sodelovanje kanadskih Slovencev prek že obstoječih društev in meddruštvenega foruma najlažje in najučinkovitejše.

Osamosvojitve jih je povezala

Za prvega predsednika VSKO je bil izvoljen Stane Kranjc, ki je leto poprej kot predsednik Odbora za pomoč poplavljenecem v Sloveniji

uspešno sodeloval z društvi po Kanadi. Za meddruštveno koordinacijo je skrbel izkušeni Lojze Kocjančič, blagajniško delo pa je bilo poverjeno Franku Brenčetu, ki je pri Skladu za pomoč Sloveniji opravil neprecenljivo delo.

Najlepša manifestacija skupnega slovenskega nastopa v Kanadi je bila proslava 15. januarja 1992 v dvorani slovenske župnije Brezmadežne v Torontu v organizaciji VSKO. Ta dan je namreč tudi Kanada med prvimi državami priznala Slovenijo.

Že v času 10-dnevne vojne je v okviru Vseslovenskega kulturnega odbora začel delovati Sloven-

ski informacijski center, ki ga je prvo leto vodil Leander Škof. Prostor je dal brezplačno na razpolago Jože Kastelic. Za informiranje Slovencev o situaciji v domovini je VSKO julija 1991 izdal brošuro Vojna v Sloveniji, konec leta 1991 in v naslednjih treh letih pa še štiri številke Kanadsko-slovenske kronike, ki jih je pripravila in uredila Cvetka Kocjančič. Sklad za pomoč Sloveniji, ki je deloval v okviru VSKO, je zbral več kot 500.000 dolarjev za pomoč domovini.

Povezovalni element Že pred koncem 1991 so se slovenska društva iz južnega Ontaria odločila,

da bo VSKO postal stalna organizacija, ki bo povezovala slovenska društva in organizacije, jih informirala in koordinirala akcije, ki po svoji naravi zahtevajo skupen nastop. Za potrebe informiranja je bil že pred koncem leta ustanovljen pododbor, ki je začel posredovati tedensko radijsko uro Glas kanadskih Slovencev. Večina prostovoljcev s producentko Marijo Ahačič-Pollak na čelu je imela že precej izkušenj, ker so bili že prej aktivni pri radijski oddaji Slovenski večer. Slovenska društva so se obvezala, da bodo z letno članarino podprla slovensko radijsko uro, Jože Kastelic pa je še naprej dajal pisarniški prostor in finančno podporo. Ko se je Marija Ahačič-Pollak preselila v Slovenijo, so voditelji takratnega VSKO preselili radio s postaje CHIO v Bramptonu na multikulturno postajo CHIN v Torontu, ki jo lahko poslušajo Slovenci v vsem južnem Ontariu, prek kabla pa tudi po vsej Kanadi in drugje po svetu. Uredništvo Radia Glas kanadskih Slovencev je prevzel dr. Anton Kačinič, pred tremi leti pa Dare Kristan. Program že dolgo let pripravlja Marija Jevni-

Z lanske konvencije kanadskih Slovencev

šek. Ker je vse delo za pripravo in izvedbo radijskega programa brezplačno in prostovoljno, se je slovenska radijska ura po zaslugi radijske ekipe in seveda društev ter slovenskih podjetnikov, ki oddajo finančno podporajo, obdržala že več kot petnajst let.

Nastane glasilo Poskus, da bi Kanadsko-slovenska kronika postala glasilo VSKO, ni uspel zaradi nezadostne finančne podpore. Ker pa je slovenska skupnost v Kanadi nujno potrebovala redno publikacijo, da bi dosegla čim več rojakov, tudi tistih zunaj Ontaria, je leta 1996 prišlo do ustanovitve revije Glasilo kanadskih Slovencev, pri čemer je Jože Slobodnik sam zagotovil denar za tiskarske stroške. Za prvo urednico je bila izbrana Nives Čorak; po njeni preselitvi v Slovenijo je nekaj številke uredil Ivan Dolenc, nekaj Majda Gunžar, naslednjih pet let je Glasilo vsebinsko urejal Leander Škof, tehnično pa Frank Brence. Od septembra 2006 ga urejajo Cvetka Kocjančič, Milena Soršak in Frank Brence. Izhaja kot dvomesečnik v barvnem tisku, vsebinsko pa prinaša poročila o aktivnostih v slovenski skupnosti v Kanadi ter zanimive članke o kanadskih Slovencih, novice iz Slovenije in razne druge zanimivosti. Vse delo, povezano z zbiranjem gradiva in fotografij, s pisanjem poročil, z računalniškimi oblikovanjem je opravljeno brezplačno; še celo tiskajo ga prostovoljci VSKO na laserskem tiskalniku.

Poleg povezovalne in informativne dejavnosti VSKO opravlja tudi pomembno organizacijsko delo, še posebej kadar gre za gostovanje kulturnih in glasbenih skupin iz Slovenije ali ob spreje-

Rojaki iz Kanade so zastopani tudi v svetu vlade RS za Slovence po svetu.

mih političnih, gospodarskih in športnih delegacij.

Lep primer skupnega nastopa je bila 1. konvencija Slovencev v Kanadi, ki jo je 3. novembra 2006 organiziral VSKO in so se je udeležili delegati večine slovenskih društev, organizacij in ustanov iz vse Kanade. Na konvenciji so izvolili predstavnika, ki kanadske Slovence zastopa v svetu za izseljence pri slovenski vladi. Konvencija je bila tudi edinstvena priložnost, da so predstavniki slovenskih društev razpravljali o skupnih problemih in o načinu, kako pritegniti mlade. Vseslovenskemu odboru so naložili, da leta 2008 organizira 2. konvencijo kanadskih Slovencev, hkrati pa tudi konvencijo kanadske slovenske mladine, kar je veliko priznanje VSKO in kaže zaupanje v njegovo delo.

Zahtevna koordinacija VSKO je neprofitna organizacija, v katero se lahko včlani sleherni slovensko društvo, organizacija ali ustanova. Upravni odbor je demokratično izvoljen na letnem občnem zboru, na katerem imajo pravico voliti delegati društev, včlanjenih v VSKO. Za določene pozicije, kot sta urednika radijske oddaje in Glasila, lahko VSKO nastavi sposobno osebo. Slovenska društva na niagarskem območju je že pred ustanovitvijo VSKO povezoval Koordinacijski odbor Niagara, njihov koordinator pa ima enakopravno vlogo v VSKO kot koordinator torontskih slovenskih društev. Načeloma naj bi bil predsednik VSKO v enem obdobju iz Toronta, v drugem pa z niagarskega območja, kar pa je zadnje čase težko doseči, ker je

z razvejeno in čedalje aktivnejšo dejavnostjo VSKO ta položaj zelo zahteven in se zanj poteguje vse manj prostovoljcev. Prav zaradi tega je tudi mandat predsednika VSKO zadnja leta daljši. Prvih nekaj let, ko so VSKO vodili Stane Kranjc, Frank Novak, Lojze Kocjančič, Marija Ahačič-Pollak in Jože Slobodnik, je bil mandat enoleten, ko pa je bila sprejeta nova organizacija in je predsedniško mesto prevzel Ivan Plut, se je mandat podaljšal. Za Ivanom Plutom je VSKO nekaj let vodil Florian Markun, zadnjih nekaj let pa Marjan Kolarič.

Na temelju prostovoljstva

Dejavnost VSKO je izredno pomembna ne samo za povezovalne kanadske Slovencev, ampak tudi za ohranjanje slovenstva

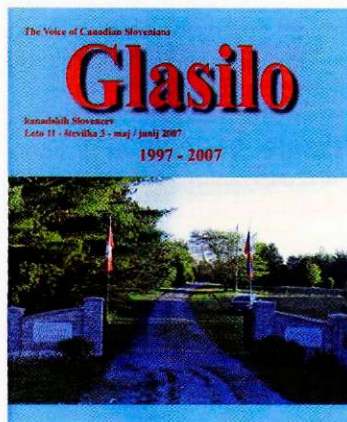
v prihodnosti, zato je še zlasti razveseljivo, da v njem sodelujejo mladi, ki skrbijo za to, da gre VSKO v korak s sodobnimi tehnološkimi metodami obveščanja in povezovanja. V zadnjih nekaj letih je VSKO dobil tudi nekaj finančne podpore iz Slovenije, še posebej za opremo radijskega studia in nakup tiskalnika za tiskanje Glasila. Od poslovnih pokroviteljev je bil VSKO pred desetimi leti še posebno vesel podpore slovenske Tovarne zdravil Krka.

Radijska oddaja Glas kanadskih Slovencev in dvomesečnik Glasilo kanadskih Slovencev sta dostopna Slovincem po svetu na internetu (radio ob nedeljah med 5. in 6. uro popoldne na CHIN online, Glasilo pa na spletni strani www.theslovenian.com). Na tej spletni strani VSKO ponuja tudi druge zanimive informacije in povezave.

Vse dejavnosti VSKO temeljijo na prostovoljnem delu. Slovenci v domovini si niti predstavljati ne morejo, koliko nekateri Slovenci v tujini storijo za ohranjanje slovenstva in za promocijo svoje domovine. Slovenska skupnost v Kanadi mora vse svoje dejavnosti sama financirati. Toda Slovenci v Kanadi se zavedamo, da le z veliko požrtvovalnostjo lahko ohranjamo slovenstvo tako daleč stran od svoje domovine. ■

Vas zanima delo v ZDA?

Slovenska restavracija Northwood Grill iz ZDA išče poklicnega kuharja ali kuharico (ustrezna gostinska izobrazba) iz Slovenije za daljše obdobje (3 do 5 let). Poleg osnovne plače sta zagotovljena tudi bivanje in prehrana. Vsi zainteresirani se za več informacij lahko obrnejo na g. Jožeta (Joseph) Kofola, 285 River Road, Hinckley, Ohio Zip: 44233 USA ali na naslov elektronske pošte: mariokavcic@yahoo.com.

Glasilo redno poroča o Slovencih v Kanadi in v matici.

107.8 MHz
radio velenje
www.radiovelenje.com
03/ 897 50 03

Ruska lutkovna predstava

Ana Müllner, foto: Reuters

Zamenjave v vrhu ruske politike jasno kažejo željo ruskega predsednika Vladimirja Putina po obvladovanju vsakega koščka državne politike. S tem želi predvsem pripraviti sceno za prihajajoče volitve prihodnje leto.

Odstop ruskega premierja Fradkova je spominjal na slabo odigrano igro, ki jo je zrežiral Putin.

Nobena skrivnost ni, da je vpliv Kremlja na vseh področjih javnega življenja v Rusiji izjemen. A odkar je na oblasti predsednik Vladimir Putin, se ta vpliv še povečuje. Samovoljni nekdanji tajni agent ni nikoli skrival želje po tem, da drži v rokah popolnoma vse niti ruske politike, kar še posebej dokazujejo nedavne kadrovske spremembe v vladi. Njegovo delovanje je toliko bolj sporno, ker Rusija čedalje

bolj krepi svoj politični položaj v svetu in ima izjemno velik vpliv v svetovni diplomaciji. Prav tako je Rusija še vedno ena najpomembnejših dobavitelj energetskih virov za Evropo, ki je še posebej občutljiva na dogajanje v največji državi sveta. Od ruskih predsedniških voli-

tev prihodnje leto si tako lahko obetamo zanimiv razplet, ki pa najverjetneje ne bo prinesel večjih sprememb v ruski politiki. Scenarij zdaj pripravlja predsednik Putin.

Gospodar lutk Vladimir Putin nadvse rad preseneča tako svoje

nasprotnike kot tudi svoje zaveznike z nepričakovanimi potezami. Z menjavami v ruski vladi manj kot tri mesece pred parlamentarnimi volitvami mu je to nedvomno spet uspelo. Razpustitev vlade in menjava ljudi na ključnih vladnih položajih je prišla iznenada in presenetila širšo javnost, ki zdaj ugiba o Putinovih skritih namenih. Špekulacije zbuja predvsem menjava na premierskem stolčku, saj je znano, da ima v Rusiji vsak premier velike možnosti v bitki za predsednika države. Odstavljeni Mihail Fradkov je s svojim nastopom potrdil ugibanja, da je njegovo odločitev sprožil Putin. Ko sta si sedela nasproti za zlatom obrobljeno mizo, je Fradkov poskušal čim bolj pristno utemeljiti svoj odstop. Pri tem pa je bolj spominjal na slabega igralca, ki je pozabil predvideno besedilo. Ta dogodek je mnoge spomnil na vzdevek, ki ga je Putinu pred leti podelil britanski Times: gospodar lutk. To poimenovanje je Putin še utrdil pred kratkim, ko je novinarjem zahodnih časopisnih hiš izjavil, da namerava tudi po odhodu s položaja izrabljati svoj vpliv, in se ne upira ideji, da bi iz ozadja vplival na rusko politiko. Četudi bi ta vpliv sčasoma zbledel, pa ostaja kristalno jasno: na prihodnjih predsedniških volitvah bo zmagal kandidat, ki ga bo podprl Putin.

Iskanje naslednika Predsedniška kampanja v Rusiji poteka na čisto samosvoj način in deluje nenavadno zaspano, še posebej če jo primerjamo z ZDA.

Na prihodnjih predsedniških volitvah ima možnosti za izvolitev samo Putinov kandidat.

Vladimir Putin je premierski stolček zamenjal s predsedniškim.

Tam kampanja traja že več kot pol leta, čeprav da bodo volitve šele novembra 2008. Za sedež v Kremlju se potegujeta predvsem dva kandidata: Sergej Lavrov in Dmitrij Medvedev. Prvi je kot odločen in brezkompromisen zunanji minister znan predvsem v tujini, sicer pa je tako kot Putin nekdanji KGB-jevec. Na drugi strani Medvedeva štejejo za enega glavnih krojilcev ruske notranje politike. Pojavlja pa se tudi možnost, da bi na vrh evroazijske velikanke stopila ženska. Možnosti naj bi imela predvsem guvernerka Sankt Peterburga in ena najvplivnejših žensk v ruski politiki Valentina Matvijenko. Ne nazadnje se je favoritom za predsedniški položaj pridružil tudi Zubkov, katerega glavna pomanjkljivost naj bi bila pomanjkanje karizme.

S svojo napovedjo o nadaljnjem vplivanju na politiko je Putin sprožil ugibanja o tem, ali se bo morda leta 2012 znova potegoval za predsedniški položaj.

Zunanji minister Sergej Lavrov

Putinov zaveznik Dmitrij Medvedev

Ruska ustava mu na prihajajočih volitvah prepoveduje vnovično kandidacijo, lahko pa kandidira na naslednjih volitvah. To se zdi še posebej verjetno, če bo imel Putin težave s krojenjem politike iz ozadja in si bo spet zaželel igrati na glavnem odru.

Priljubljen in osvožen Od ruskih volitev pričakujejo spremembe mnogi tako v Rusiji kot po svetu. Novo politiko v Kremlju si želijo predvsem zahodne države, s katerimi se je Rusija v času Putinovega mandata zapletla v marsikateri konflikt. Spori med Evropo in Rusijo zavoljo dobave zemeljskega plina so pokazali rusko nepripravljenost na kompromise, konflikt med EU in Rusijo pa se je poglobil tudi zaradi evropskih kritik kremelske politike (vključno z nespoštovanjem človekovih pravic) in kosovskega vprašanja. Zadnje čase pa je v ospredju predvsem diplomatski spor med Rusijo in ZDA v zvezi s protiraketnim ši-

Kdo je Viktor Zubkov?

Širši javnosti do nedavnega popolnoma neznan Viktor Zubkov vzbuja čedalje več zanimanja tako v Rusiji kot v tujini. Z imenovanjem za premierja je aktivno vstopil v predčasno predsedniško kampanjo, a do marca 2008 je še daleč in Zubkov utegne kampanjo zapustiti tako hitro, kot je vanjo vstopil. 65-letni Zubkov se, čeprav ni širše znan, ponaša z dolgotrajno politično kariero, ki jo je v vrstah komunistične partije začel kot mlad fant. Leta 1991 je bil imenovan za namestnika Vladimirja Putina v sankt peterburškem mestnem odboru za trgovanje. Takrat se je začelo sodelovanje med Zubkovom in Putinom, ki traja še danes. Ko je Putin prisegel kot ruski predsednik, je svojega zaveznika postavil za vodjo službe za finančni razvoj, katere glavna naloga je preprečevanje pranja denarja. Čeprav velja za neizprosnega in trmastega politika, pa je njegovo delo v vladi ostalo bolj ali manj neopazno. Njegov pokrovitelj Putin je poskrbel, da je vstopil na glavno sceno ruske politike na podoben način kot Putin sam pred leti. Naj spomnimo, da je bil Vladimir Putin popolnoma neopazna figura, dokler ga ni leta 2000 tedanji predsednik Boris Jelcin postavil za premierja, le leto kasneje pa je že postal ruski predsednik. Ugibanja o tem, ali gre za ponavljajoči se scenarij, so čedalje glasnejša, mnenja analitikov pa večinoma predvidevajo dve možnosti. Kot prvo je povsem verjetno, da bo Zubkov prihodnje leto eno izmed glavnih imen za predsedniški stolček, pri čemer bi mu izhodiščni položaj premierja močno pomagal. Predvsem predstavniki ruske opozicije pa v Zubkovu vidijo le nastavljenega tehnokrata, katerega edina naloga je vodenje vlade v volilnem obdobju, po njem pa bo spet utonil v pozabo. Zadnja beseda o usodi Zubkova pa bo nedvomno prišla iz pisarne Vladimirja Putina.

Novi ruski premier Viktor Zubkov

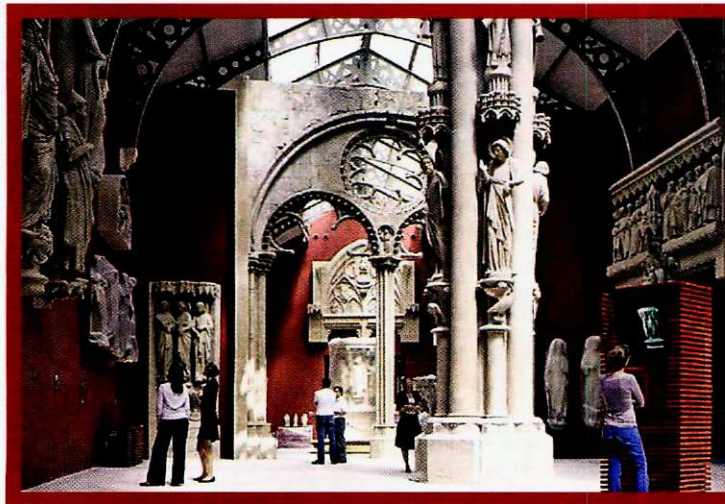
tom, ki ga ZDA želijo postaviti na Poljskem in na Češkem, čemur pa Rusija ostro nasprotuje. Odnos med Rusijo in Zahodom je v zadnjih letih padel na zelo nizko točko, za to pa ima največ zaslug predvsem aktualna ruska politika pod Putinovim vodstvom. Politični zasuk nestrpno pričakujejo tudi predstavniki ruske opozicije, ki jim je dovolj slabega gospodarjenja v državi. A le malo je verjetno, da se bodo njihove želje uresničile že prihodnjo pomlad. Putin namreč v domovini ostaja izredno priljubljen politik pri večini prebivalstva. Ali bo Putinu uspelo zagotoviti priljubljenost tudi njegovemu nasledniku, pa je že drugo vprašanje. ■

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Nov muzej

V Parizu so slavnostno odprli Mesto arhitekture in dediščine. Obiskovalci so si ga lahko ogledali že v okviru Dnevoev evropske kulturne dediščine. Arhitekturno mesto v Palači Chaillot ponuja tudi pregled 800-letne zgodovine francoskega stavbarstva, od srednjeveških cerkva do futurističnih stanovanj. Predstavljenih je tudi precej modernih arhitekturnih rešitev in rekonstruirano stanovanje iz skrajno modernega Cité Radieuse v Marseilleu. Krilo palače Chaillot, imenovano Paris, daje novemu muzeju 21.000 m² površin. Obnovili so ga po zamislih arhitekta Jean-Louisa Bodina in ga po dolgih letih obnove znova odprli. Muzej ima tri stalne razstave: eno na temo sakralne arhitekture, drugo o stenskem slikarstvu ter tretjo o moderni in sodobni arhitekturi; slednja zajema kakšnih sto maket, ki pričajo o razvoju arhitekture po letu 1850.

Sporne trditve? Nekdanji predsednik Ameriške centralne banke Alan Greenspan je v svojih spominih zapisal, da je šlo pri iraški vojni v veliki meri za nafto, s čimer je razburil ameriško administracijo. Greenspan sicer ne trdi, da je bil to motiv ameriške administracije. »Pravim le, da če bi me kdo vprašal, ali nam je bolje brez Sadama Huseina, bi odgovoril, da je bilo to nujno,« je trditve v svoji novi knjigi pojasnil v pogo-

voru za Washington Post in dejal, da je bila Huseinova namera, da bi cena nafte narasla na najmanj 130 dolarjev za sod. 81-letni Greenspan, ki je Ameriško centralno banko vodil od 1987 do 2006, velja za enega največjih finančnih strokovnjakov na svetu. Na njegove izjave se je odzval ameriški obrambni minister Robert Gates in dejal, da Greenspana spoštuje, zavrača pa njegove trditve.

Kita poglavarja Prirodoslovni muzej iz Washingtona bo potomcem Sedečega bika, velikega poglavarja Sujev, izročil kito njegovih las in hlače, ki jih je ob njegovi smrti leta 1890 izmaknil vojaški zdravnik. Predmeta bodo vrnilli njegovim pravnukom. Se-

deči bik je bil veliki poglavar plemena Dakota oz. Lakota, kot so se sami imenovali, oziroma Su-

jev ali Sjujev, kot so jih prvi poimenovali francoski naseljenci. Ustrelili so ga 15. decembra 1890 med incidentom v indijanskem rezervatu v Severni Dakoti, dva tedna pred znanim pokolom pri kraju Wounded Knee v Južni Dakoti, ko je ameriška vojska med vdajo postrelila najmanj 150 Indijancev. Njegovo truplo so prepeljali v vojaško utrdbo, kjer si je njegovo 40 centimetrov dolgo kito las in dolge volnene hlače, tradicionalni del oblačila Indijancev, prilastil vojaški zdravnik.

Poplave Najhujše poplave v Afriki v več desetletjih so po podatkih Svetovnega programa ZN za prehrano (WFP) prizadele 1,5 milijona ljudi. Poplave, ki so zajele lok od

TUJI TISK

Daily Telegraph

Družinske skrivnosti

Po podatkih najnovejše raziskave je vsak šesti Britanec, ki se je začel ukvarjati z zgodovino svoje družine, odkril, da so v njeni preteklosti obstajali zunajzakonski ali skrivaj posvojeni otroci ali pa obsojeni kršilci zakonov. Več kot pet

milijonov ljudi, ki so se dokopali do skrivnosti svojih prednikov, je odkrilo, da so v sorodu z zločinci, razuzdanci, bogataši, slavnimi ljudmi ali celo s kraljevo družino – takšnih je 4 odstotke, kar 23 odstotkov pa jih je odkrilo sorodstvene povezave z aristokracijo ali bogatimi posestniki. Avtorji raziskave, ki so jo objavili na spletni strani Ancestry.co.uk, so zapisali, da je v zadnjih desetih letih že 34 odstotkov odraslih Britancev iskalo svoje sorodnike prek interneta in je zato kar 1,4 milijona ljudi povezanih z na novo odkritimi sorodniki. V zadnjih letih se je v Veliki Britaniji razcvetelo zanimanje za družinsko zgodovino, saj so zdaj na internetu dostopne dobesedno milijarde arhivskih dokumentov.

The Times

Stara kuhinja

Za večino stara dobra angleška kuhinja pomeni božičnega purana ali pa ribo s pečenim krompirjem. Zelo malo verjetno je, da bi se na spisku tradicionalnih dobrot našel puding iz kopriv, pečen jež ali omaka iz ribje drobovine. Vse na-

šteto pa niso edine specialitete, v katerih so uživali Angleži, trdijo zgodovinarji angleške kulinarike, ki se pri tem sklicujejo na stare kuharske knjige in celo arheološke najdbe. Prebivalci Britanskega otočja iz obdobja neolitika so mešali žgoče liste koprive z ječmenovo moko, soljo in vodo ter vse to pekli v posodi. Ljudje iz neolitika so že pred sedem tisoč leti poznali ječmenov kruh, pred tri tisoč leti pa so začeli pripravljati jed iz dimljene in dušene svinjine ter dimljenih rib in sladke smetane. Najbolj domiselni kuharji so bili seveda Rimljani, ki so iznašli obroke iz več jedi, od predjedi do posladkov. V normanskem obdobju so bile zelo priljubljene jedi iz rozin, nasploh so imeli radi suho sadje.

Mavretanije na zahodu do Kenije na vzhodu, so terjale najmanj 270 smrtnih žrtev, najhuje pa so prizadele Sudan, Gano in Nigerijo. Človekoljubne organizacije pričakujejo, da se bodo razmere zaradi nadaljnjih nalivov še poslabšale.

Edina dedinja Zadnja oporoka pokojnega tenorista Luciana Pavarottija ni več skrivnost. Pevčev notar Luciano Buonanno je javno prebral testament, ki mu ga je nekaj tednov pred smrtjo narekoval Pavarotti. Dokument vključuje

nekatero elemente iz oporoke, ki jo je Pavarotti sestavil poleti leta 2006, tik pred operacijo v New Yorku. Tudi zadnji testament potrjuje Pavarottijevo željo, da večji del svojega bogastva zapusti mladi soprogi Nicoletti Mantovani. V

oporoki je zapisana Pavarottijeva želja, da v ZDA ustanovljeni sklad upravlja s Pavarottijevim imetjem, med drugim z njegovimi stanovanji v ZDA, s posestvom, dragoceno zbirko slik, v kateri so tudi slike Matissa, ter z njegovimi restavracijami. Za upraviteljico sklada je določil 38-letno Mantovanijevo, ki je torej edina dedinja Pavarottijevega bogastva, ocenjenega na okoli 200 milijonov evrov. Tri odrasle hčere, ki jih je imel Pavarotti s prvo ženo Aduo, od katere se je ločil, bodo podedovale po največ osmino očetovega premoženja, ki ga je imel v ZDA.

Zdravstvena reforma Demokratska predsedniška kandidatka, senatorka iz New Yorka Hillary Clinton je objavila svoj predlog zdravstvene reforme. Clintonova je že leta 1994 vodila prizadevanja za reformo zdravstvenega sistema ZDA v imenu svojega moža, ameriškega predsednika Billa Clintona, vendar ta ni bila

sprejeta. Zdaj je ponovila, da še vedno nosi brazgotine iz leta 1994. Zdajšnji načrt je poimenovala »Načrt zdravstvene izbire za Američane«. Beseda izbira v naslovu ni naključna, saj so jo leta 1994 najbolj uspešno napadali

z argumentom, da njen načrt ne dopušča izbire in uvaja državno prisilo. Načrt predvideva zdravstveno zavarovanje za vsakega Američana, tudi za tiste, ki tega nočejo, ker so zdravi, in mislijo, da se jim ne more nič zgoditi.

Poroke brez riža

Župan Benetk Massimo Cassiari je napovedal oster boj proti golobom in zaradi tega med drugim prepovedal tradicionalno metanje riža na mladoporočence. Riževa zrna po njegovo privabljajo vse preveč golobov, ki nato onesnažujejo beneške zgodovinske trge. Župan naj bi prepovedal tudi hranjenje golobov in prodajo hrane za te živali. Kdor si bo vseeno drznil hraniti golobe, bo kaznovan s 500 evri globe. Fotografski posnetki turistov z golobi na Trgu sv. Marka so sicer eden najpriljubljenejših motivov turistov, ki se mudijo v Benetkah. Ocenjujejo, da je v Benetkah ta čas 45.000 golobov, vendar to niso edine živali, ki povzročajo glavobol mestnim oblastem. Živahno je tudi v podzemlju, kjer se je v zadnjih dveh letih število miši povečalo za nič manj kot 40 odstotkov.

VIP: STA

TUJI TISK

Time

Zamude

Čeprav je filmska industrija povezana z motnimi posli in zamudami, pa na snemalni ploščadi velja strog urnik. Razen če je snemanje v Rusiji. Tako se je skupina snemalcev filma Jaz in ti, ki ga snemajo v Moskvi, za nekaj ur

ustavila pred hotelom Ukrajina, saj na sceni ni bilo dogovorjenega policijskega vozila, za katerega so se dogovorili z rusko policijo. Toda ta se je očitno odločila, da bo filmarje seznanila z nepojasnjenimi neskončnimi zamudami, do katerih v Rusiji nenehno prihaja. Tujci, ki se v Rusiji ukvarjajo s posli, pogosto obupavajo, saj je velikokrat videti, da njihovi poslovni partnerji namenoma poskušajo vplivati na njihove živce ali jih spraviti ob pamet. Roland Joffé, režiser filma Jaz in ti, ki govori o odraščanju dveh najstnic v Moskvi, pravi, da imajo jasne cilje, vendar jih dosegajo na ruski način. Filmska industrija v Rusiji pa doživlja pravi razcvet.

Daily Mail

O Abramoviču

Delo z drago gledališko predstavo o ruskem bogatašu Romanu Abramoviču se je začelo. Po zamisli režiserja bodo nogometne uprizorile izključno ženske. Pričakujejo, da se bodo vaje začele decembra v gledališki dvorani

Kremeljskega dvorca, predstavo pa bodo pokazali v Kanadi, Tokiu, New Yorku, Parizu in Londonu. Čeprav je Abramovič znan po svoji skrivnostnosti, producenti pravijo, da je tako zainteresiran, da bi se ovekovečil na sceni, da je v predstavo pripravljen vložiti 85 milijonov funtov. Med liki v predstavi so tudi Boris Jelcin in Vladimir Putin in tako protislovna pojava, kot je oligarh Boris Berezovski, ki sicer živi v Veliki Britaniji. V predstavi bodo poslušalci slišali arije z naslednjimi naslovi: Kdo potrebuje dekle, če ima nafto?, Razmišljam, da bi ustrelil Putina. Na sceni se bosta pojavili tudi prva in druga Abramovičeva žena, Olga in Irina, ki bosta zapele duet o njegovem kapitalu.

Dr. Matej Makarovič

Prisluškovanje brez sodne odločbe je zločin

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Dr. Matej Makarovič je docent za področje sociologije. Je avtor znanstvenih knjig in člankov, objavljenih doma in v tujini, predvsem s področij sociološke teorije, družbenega razvoja in politične sociologije. Poleg tega je redni kolumnist *Dela*, *Večera* in *Demokracije*. V zadnjem času raziskovalno sodeluje s Fakulteto za uporabne družbene študije v Novi Gorici.

V različnih medijih, tudi našem, lahko redno prebiramo vaše komentarje, mnenja, analize o različnih socioloških in politoloških pojavih v Sloveniji. Nedavno ste analizirali slovenski politični prostor. Verjetno ta še danes ni povsem primerljiv z zahodnoevropskim?

Prav gotovo je v marsičem drugačen. Kot prvo, stranke v Zahodni Evropi imajo seveda tradicijo, ki sega večinoma v čas konca 19. stoletja in začetek 20. stoletja. Skratka, kljub spremembam je zagotovljena kontinuiteta, medtem ko tovrstne tradicije v Sloveniji ni. Stranke, ki so nastale konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let, ter tistih nekaj, ki so nastale kasneje, so bile praktično brez vsake navezave na kakšen prejšnji demokratičen sistem. Prvič zato, ker je bila demokracija na teh tleh v zgodovini vedno omejena in razmeroma šibka, ter tudi zato, ker tisto malo, kar je bilo, je bilo z nastopom socializma pretrgano. To seveda pomeni praktični prelom z vsako tradicijo. Zato je na neki način napačno, ko se včasih poskušajo sedanje delitve med strankami povezovati z delitvami, ki so obstajale v času pred drugo svetovno vojno. To je zgrešeno, ker je vmes prišlo do velike strukturne spremembe, preloma, uničenja takratne socialne strukture, kar je onemogočilo, da bi imele sedanje stranke kakšno relevantno kontinuiteto od prej.

V tem kontekstu opozarjate, da je poimevanje posameznih slovenskih političnih strank kot »levih« oziroma »desnih« precej problematično.

To je res prav zaradi povedanega. Pojmi levega in desnega imajo izvor v zgodovini, v razrednih delitvah, v delitvi med relativno naprednostjo in relativno konservativnostjo, v odnosu do enakosti, neenakosti, v odnosu do svobode in podobno, a na način, ki se je na

Zahodu izoblikoval pred stoletjem ali celo več. Na Zahodu imajo stranke vsaj določeno tradicijo v tistih časih, čeprav so tudi tam precej drugačne. Prehod iz zgodnje moderne v današnje pozno moderno družbo dejansko zabriše oziroma naredi bistveno manj relevantne levo-desne delitve. Po tradiciji lahko neko stranko uvrščamo bolj levo ali bolj desno, čeprav je celo na Zahodu to v veliki meri preseženo. Lep primer je znamenita »tretja pot«, ki se še vedno poskuša predstavljati kot leva, v resnici pa presega klasično delitev levo-desno.

V Sloveniji pa stranke, kot so nastale, nimajo nikakršne podlage v zgodnje modernih delitvah, in to zato, ker so vse po vrsti nove stranke.

Je torej sploh mogoče klasično opredeliti profil slovenskih političnih strank?

Ključna delitev je še vedno v odnosu do nekdanjega sistema, do socializma. To sicer ne pomeni, da so ene stranke naklonjene vračanju nazaj, ampak gre za simbolne delitve, ki imajo korenine v nekdanjem sistemu.

Verjetno je še vedno relevanten kriterij odnos do druge svetovne vojne in interpretacija takratnih dogodkov?

Na neki način so stranke tako imenovane levice pred dilemo, pred izbiro: ali iti v nekaj popolnoma na novo, ponuditi nekaj novega in s tem prevzeti določeno tveganje ali pa vztrajati v preteklih, že vzpostavljenih pripadnostih. Danes je t. i. levica na razpotju, v precejšnji dilemi. Koliko naj se opira na preizkušene pretekle pripadnosti, na legitimnost NOB, ki deluje že arhaično, ko sicer ohranja določen krog volivcev, hkrati pa lahko taki anahronizmi postanejo ovira za pridobivanje mlajših generacij. Ali pa se poskuša od tega oddaljiti in graditi novo opcijo, ki bi imela izključno demokratične temelje in bi s to preteklostjo jasno pretrgala. Nominalni voditelj tega bloka Borut Pahor je očitno pred tako dilemo. Koliko slediti na primer navodilom, napotkom starih ali že nekdanjih mentorjev, koliko pa se bolj obrniti v prihodnost in graditi novo opcijo? Zaradi tovrstnih dilem Borut Pahor pogosto deluje vsebinsko prazno. Po eni strani ve, da je legitimiranje v preteklosti

nekoliko anahronistično, po drugi pa ima težavo, morda premalo poguma za razmišljanje o čem bistveno novem.

Kaj pa t. i. desna, denosredinska pomladna stran? Nekateri, ki jim ta stran ni ravno pri srcu, rečejo tudi konservativna ali celo klerikalna stran ...

Ta stran je precej heterogena. Nima enotnega, enovitega izvora. Izhodišni izvor je bil sicer v nasprotovanju nekdanjemu sistemu. To je sedaj že nekoliko oddaljeno, kar pripomore k njeni večji heterogenosti. Znotraj tega bloka je zato precej delitev in nasprotij, verjetno še več kot v t. i. levem bloku. Povezani so različni elementi – od zelo liberalnih do zelo konservativnih, zelo katoliških pa tudi zelo sekularnih. Po nekkih kriterijih gre za stališča, ki so bodisi precej leva, bodisi precej desna. SDS kot največja vladna stranka je precej heterogena združba. Skupaj jo drži kratka demokratična tradicija, močna voditeljska politična karizma, po drugi strani pa je nazorsko precej heterogena.

Ji pa to verjetno omogoča večjo sprejemljivost, večji uspeh pri širšem krogu volivcev, večji volilni izkupiček?

Seveda. Prav zato, ker so slovenske stranke relativno nove, so lahko bolj fleksibilne. Niso vezane na razredno pripadnost. To so v nekem smislu postmaterialistične, postmoderne stranke, ki se poskušajo usmerjati k volivcem na splošno. SDS je že v izhodišču taka stranka. Odkar je na oblasti, velja to v še večji meri. Stranki na oblasti se pridružujejo številni ljudje, pragmatiki recimo itd. To dodatno pripomore k relativni heterogenosti te stranke. Praktično vse večje stranke v Sloveniji so heterogene, mogoče ena bolj, druga manj. Precej homogene so lahko samo manjše stranke.

Ukvarjate se s preučevanjem javnega mnenja. Že pred časom ste opozorili, da je napovedovanje, kdo bo zmagovalec prihodnjih državnozborskih volitev, močno tvegano.

Seveda. Te stvari so vedno deležne raznovrstnih nihanj. Napovedovati zmagovalca oziroma poraženca volitev več kot eno leto pred volitvami je nerealno, nesmiselno. Je pa ▶

► to lahko bodisi problem neznanja, nevednosti, da nekdo nima predstave, kakšna je lahko politična dinamika v prostoru. Po drugi strani pa je to lahko posledica želje po tem, čemur rečemo v družboslovju samoizpolnjujoča se prerokba. Če se dolgo časa ponavlja, da bo neka stranka zmagala in da bo neka stranka izgubila, lahko to sčasoma postane resnica. Če prepričate varčevalce neke banke, da je ta banka zanič in da bo propadla, potem bo verjetno ta banka v resnici propadla. To so samoizpolnjujoče se prerokbe. Obstajajo pa tudi samouničujoče prerokbe. Če nekdo pretirano verjame v lastno zmago in je na koncu poražen.

V letošnjem letu je največji skok med političnimi strankami doživela SD, ki je prehitela SDS. No, po nekaterih zadnjih anketah sta stranki spet skupaj na prvem mestu oziroma se razlika med njima zmanjšuje. Kako to razlagate?

Ti dve stranki se bosta verjetno ves čas do prihodnjih volitev gibali precej tesno skupaj. Nemogoče pa je napovedati, katera od njiju bo prva, katera druga. Pri SD je prihajalo do precejšnjih nihanj, ki so bila verjetno posledica precej evforičnega odločanja dela volivcev, ki so neopredeljeni ali pa na volitve sploh ne gredo. Ta rast priljubljenosti SD, do katere je prihajalo spomladi in zgodaj poleti, je bila v prvi vrsti posledica zelo uspešnega, sistematičnega in verjetno načrtnega uničevanja LDS in relativne neuspešnosti drugih skupin, na primer društva Zares, da bi se konsolidirale in da bi se prikazale kot realna alternativa LDS. To je vodilo v jasen odliv volivcev v SD. Hkrati se je pojavil še sekundarni učinek. Ko so ankete pokazale, da priljubljenost SD raste, je to za anketirance, ki nihajo med strankami, med bloki, pomenilo signal, da je to morda nekaj perspektivnega, nekaj zmagovalnega. Kot vemo, je lepo biti v družbi zmagovalcev. To je še dodatno okrepilo rast stranke. Ko pa se potem ni nič drastičnega zgodilo, ko se je Borut Pahor umaknil iz predsedniške tekme in kot oseba stopil bolj v ozadje, se je rast ustavila in mor-

Vladajoča koalicija na čelu s SDS je v primeru nezakonitostih na Sovi nekoliko precenila demokratičnost slovenske politične kulture.

da je prišlo celo do upada. To upadanje je posledica dejstva, da so „navdušenci“ odšli nazaj med neopredeljene in čakajo, kaj se bo v prihodnje dogajalo v slovenskem političnem prostoru; ali se bodo spet odločili za SD ali pa kakšno drugo stranko, ki jih bo znala prepričati. Prav mogoče pa je tudi, da bodo na dan volitev preprosto ostali doma.

V kolikšni meri je afera Sova vplivala na javno mnenje? Kaj je pri njej pravzaprav bistveno, pa je bilo v dominantnih medijih morda prezrto?

Za zdaj je afera Sova vladni koaliciji, predvsem največji vladni stranki SDS, škodovala. Vprašanje je sicer, kaj bo prinesel epilog afere. Vladajoča koalicija na čelu s SDS je namreč očitno nekoliko precenila demokratičnost slovenske politične kulture. Najbrž je obstajalo pričakovanje, ki je sicer logično, če izhajamo iz vzorcev zahodnih demokracij, da je prisluškovanje političnemu nasprotniku, opoziciji, eden najhujših političnih grehov, ki jih lahko neka oblast naredi. Da je to nekaj, kar je deležno popolne obsodbe, popolnega zgražanja ne glede na to, kako je posameznik nazorsko usmerjen. Ne glede na to, ali bi prisluškovali Janezu Janši, Borutu Pahorju ali Miranu Potrču. Popolnoma vseeno je. To so stvari, ki so same po sebi popolnoma nesprejemljive. Zaradi takih stvari na Zahodu padajo vlade, padajo predsedniki. Pri nas pa je očitno ta vzorec nekoliko drugačen. Po eni strani gre za prevlado neke ideološke zaslepljenosti v smislu, če prisluškujejo nasprotniku, je sprejemljivo, če prisluškujejo komu

mojemu pa ne. Po drugi strani pa gre lahko tudi za precejšnjo mero splošnega političnega cinizma v smislu, saj je prisluškovanje nekaj običajnega, saj vsi prisluškujejo, zato tega ni treba posebej sankcionirati. Tako se je debata zelo hitro usmerila od tega, da se je prisluškovalo, k razpravi, kaj se je tisti, ki so mu prisluškovali, pogovarjal.

Kaj sta se domnevno pogovarjala Janša in Sanader?

To je popolnoma nerelevantno. Kar koli bi se že pogovarjala, je prisluškovanje preprosto nedopustna metoda. Sama vsebina pa tako ali tako potrjuje, da se nista pogovarjala nič spornega, kar še dodatno povečuje spornost, nezakonitost prisluškovanja. Prisluškovanje brez sodne odločbe je sporno že samo po sebi. To je nezakonito dejanje, pravzaprav je zločin.

Z Ropovimi trditvami o dogovarjanju med Janšo in Sanaderjem glede incidentov v Piperskem zalivu se je torej afera Sova preusmerila z bistva in dobila čisto drug kontekst.

Seveda. Preusmerila se je od skrajno spornih, kriminalnih dejanj, ki so se očitno dogajala pod nekdanjo oblastjo, k popolnoma drugim temam, ki so morda za nekoga zanimive, vendar razmeroma nepomembne v primerjavi s temeljnim problemom zlorabe varnostno-obveščevalne službe v politično-strankarske namene. Prisluškovanje vodi opozicije pomeni zlorabo Sove v politične namene. Samo vprašajmo se, kakšne bi bile reakcije, če bi sedanja oblast prisluškovala sedanji opoziciji. Mislim, da bi bile strašne, in mislim, da bi vlada padla.

Tu se seveda postavlja vprašanje, kakšna je bila v resnici pri tem vloga predsednika SD Boruta Pahorja. Sam poskuša ustvariti vtis, da nima nič pri tem, v SDS pa so presodili, da Pahor pri tem ni povsem nedolžen. Pozivajo ga, naj se do zadeve jasno opredeli.

Borut Pahor se do teh stvari ne bo mogel opredeliti. Preprosto zato ne, ker je razpet med preveč lojalnosti, da bi bilo to mogoče. Pri Pahorju je sploh dilema, koliko on vodi stranko in koliko stranka njega. To se je nazadnje pokazalo v primeru njegovega umika iz predsedniške tekme. Z vidika racionalne politike na primer ni najbolj logično, zakaj je bilo treba v stranko SD sprejeti nekdanjega predsednika vlade Antona Ropa, ki je po svojem kratkem vrhuncu politične kariere doživljal same poraze. Je simbol neuspeha in polomije. Sprejem take osebe stranki prav gotovo ni koristil. Zato se postavlja vprašanje, ali je šlo tu res za popolnoma napačno, zgrešeno politično oceno ali pa so v ozadju interesna zavezništva, zaradi katerih je bilo treba Ropa sprejeti v stranko.

No, Pahor se sicer omenja tudi kot morebitni mandatar, morebitni prihodnji predsednik vlade. Vi ste v tem kontekstu že opozorili, o tem se tudi sedaj govorili, da je zaradi teh njegovih ravnanj vprašljiva njegova mandatarska kompetenca.

Drži.

Bo znal sprejemati odločitve, se bo znal hitro odločati in sprejeti odgovornost za svoje odločitve?

To je težko reči. Odločitve se bodo sprejemale, saj vsaka vlada sprejema odločitve. Vprašanje je samo to, kdo jih bo dejansko sprejemal. Ali jih bo znal Pahor dejansko sprejemati, ali bo ustrezna avtoriteta, ki bo morebitno prihodnjo vladno ekipo držala skupaj, ali pa bo na neki način preveč odvisen od določenih strateških zaveznikov, ki bodo potem morebiti namesto njega usmerjali te zadeve. Ne bi se čudil, če se bo kmalu po volitvah izkazalo, da Pahor sploh ne bo mandatar ali pa bo mandatar samo za kratek čas. Vprašanje je, koliko resno lahko pri nekom jemljemo napovedi, če najprej razglašamo, da si želi biti predsednik republike, se potem dolgo odloča in na koncu odloči, da to ne bo. In zakaj bi bila napoved, da bo v prihodnjem obdobju mandatar, v tem smislu kaj bolj kredibilna? To je ključno vprašanje. Po svoje je to škoda, kajti če bi bil Borut Pahor bolj neodvisen od strateških zaveznikov, ki jih očitno ima, potem bi bil mogoče dokaj soliden mandatar. Še boljši pa bi bil kot predsednik republike. Ima nekatere kompetence za funkcijo, kjer je manj poudarka na operativnem odločanju in več na simbolnih odločitvah. Za take funkcije bi bil Pahor primernejši, kar je ne nazadnje dokazal kot predsednik državnega zbora. Verjetno je bil celo najboljši predsednik državnega zbora do zdaj.

Kako pa na drugi strani ocenjujete delovanje premierja Janeza Janše, delovanje vlade, vladne koalicije?

Tu moramo upoštevati več ravni. Eno je raven samega operativnega vodenja vlade. Tu obstajajo posamezni spodrsaljaji, vendar se zdi, da vlada večino svojih načrtov operativno dobro uresničuje. Ko bo ta vlada pregledovala, kaj od načrtovanega je naredila in česa ni, bo bilanca razmeroma ugodna. Vprašanje pa je, koliko je

ta vlada spretna v komunikaciji z javnostjo. Tu pa se dogajajo nerodnosti. Predvsem je včasih preveč nepotrebnega zapletanja v konflikte, v javne konfrontacije. Preveč tovrstne konfrontacije je potekalo na najvišji ravni, to je na ravni predsednika vlade, kar je javnomnenjsko škodovalo tako predsedniku vlade kot vladi. V povezavi s komunikacijo z javnostjo je treba omeniti tudi odnos do nekaterih velikih projektov, ki so mogoče bili malce prezgodaj poudarjeni in izpostavljeni. Potem se projekt ne uresniči, se odloži ali pa izgubi v kompromisih, kar ustvarja vtis neučinkovitosti.

Kaj pa uresničevanje reform, ki naj bi bile glavni projekt te vlade?

Temeljni elementi reforme so bili uresničeni, ne pa v tako radikalni različici, kot je bil prvotno napovedane. To je seveda razumljivo. Ko se lotiš radikalnih premikov, naletiš na celo vrsto lobijev, njihovih odporov. Ne glede na to,

Pri Borutu Pahorju je sploh dilema, koliko on vodi stranko in koliko stranka njega.

ali so predlogi dobri ali slabi, se vedno najdejo močne in vplivne skupine, ki poskušajo stvari zavirati ali celo onemogočiti. Marsikaj, kar je bilo prvotno predstavljeno na zelo radikalen način, se je končalo kot kompromis. Seveda je to spet vprašanje komunikacije z javnostjo. Tu je vlada na začetku ustvarila vtis, da bo šlo za radikalne spremembe, potem pa so sledili kompromisi. Vlada bi morala že na začetku bolj jasno poudariti, da je tisto, kar ponuja, samo izhodišče, ki se bo na koncu končalo v neizogibnem kompromisu, ki pa bo sicer korak naprej. V takih primerih gre praviloma za

srednjo pot, s katero ni na koncu nihče popolnoma zadovoljen. To kažejo reakcije javnosti na reforme. Najprej se je vlada napadala, zakaj se loteva tako obsežnih reform, potem se je napadala, zakaj teh reform ne izvede.

Pred nami so predsedniške volitve. Je mogoče, da bi Lojze Peterle zmagal že v prvem krogu?

Ne, to ni mogoče.

Kaj pa drugi krog?

Za drugi krog imata poleg Peterleta realne možnosti tako Türk kot Gaspari. Po moji oceni bo Türk uspešnejši in se bo uvrstil v drugi krog. Gaspari se bo uvrstil na tretje ali celo četrto mesto.

Lahko Jelinčič preseneti?

Lahko. Pri tokratnem medijskem pokrivanju predsedniške kampanje se pojavlja neka zanimivost. Vedno do sedaj je bila pozornost

v prvem krogu razpršena po eni strani na enega favorita, nekoč je bil to Kučan, potem Drnovšek, in celo kopico drugih kandidatov. Ne glede na to, ali so sploh imeli kakšne realne možnosti za zmago, so bili približno enako predstavljeni v medijih. Tokrat pa se je zgodilo, da so mediji poleg favorita že pred prvim krogom izpostavili še dva kandidata in na neki način izločili vse druge. Načelno je sicer dobro, da se mediji ne ukvarjajo s kandidatom, ki nima možnosti, ki ni izvoljiv, vendar je samoumevnost, da sta lahko samo Türk in Gaspari kandidata, ki se lahko uvrstita v drugi krog, morda malce preuranjena. Zadnje ankete so Jelinčiču kazale kar visoke odstotke, tudi v soočenjih zna pridobivati, medtem ko lahko kakšen drug izgublja. Ne bi bilo preseñetljivo, če bi bil Gaspari nazadnje četrti.

Je drugi krog nepredvidljiv?

Drugi krog je nepredvidljiv. V tem trenutku ni mogoče napovedati končnega zmagovalca volitev. Tisti, ki se bo s Peterletom uvrstil v drugi krog, bo imel realne možnosti za zmago, in to predvsem zato, ker utegne priti v drugem krogu do močne politične mobilizacije v tako imenovanem levem bloku. Ta sam po sebi ni razdeljen, temveč prihaja le v prvem krogu do ključnega spopada med Türk in Gasparijem, ki je ta čas celo pomembnejši kot spopad s Peterletom. V drugem krogu pa se bodo njune moči združevale, prišlo bo do precejšnje mobilizacije na tej strani. Ne bom se čudil, če bo na „levi“ strani navdušenje za podporo njihovega kandidatu večje kot na „desni“ strani. Dejansko je vse mogoče. Ne upam si napovedati končnega izida. **D**

Dnevnik Franceta Perniška

V. M., foto: arhiv Demokracije

Dr. Janez Arnež je v okviru svoje založbe Studia slovenica pod naslovom *Moj begunski dnevnik 1945–1949* izdal dnevniške zapiske Franceta Perniška. Da ta izvrstni zgodovinski vir dobivamo v knjigi šele zdaj, pove veliko o Sloveniji.

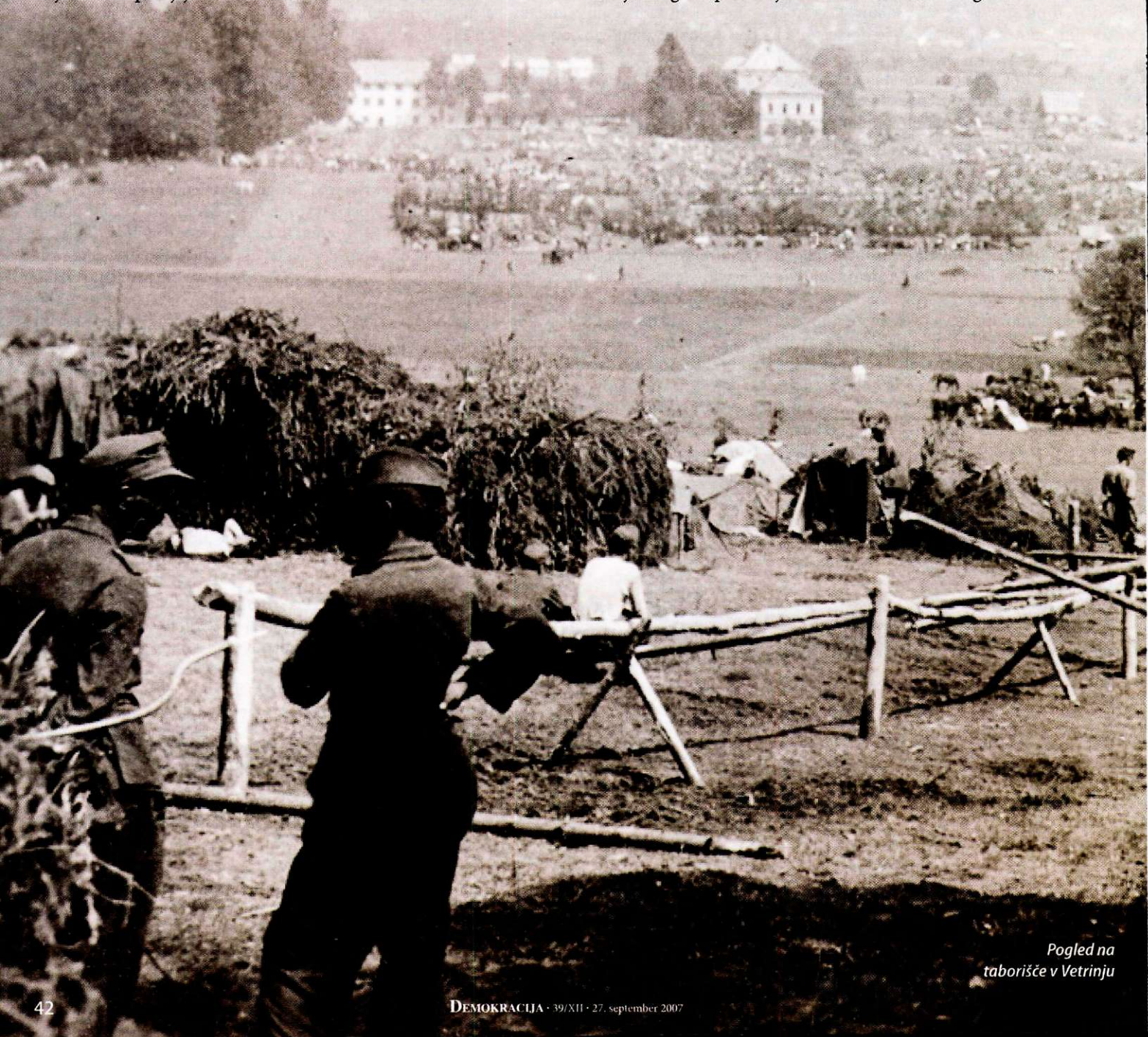
Iz Perniškovega dnevnika ponatiskujemo zapise, ki jih je naredil 31. maja 1945, ko se je v taborišču v Vetrinju dokončno razjasnilo, da Angleži domobrance izročajo Titovim partizanom in jih s tem pošiljajo v smrt. Iz

tega odlomka se vidi, kako pričevanjsko pomembni so Perniškovi dnevniški zapiski.

31. maj 1945 »Praznik sv. Rešnjega telesa danes obhajamo. Slovesna maša na samostanskem

dvorišču. Kakor na veliki pogrebni maši. Naša srca so strta, naše duše žalostne do smrti. Prestali smo strašno noč in ta trenutek, ko se mi pri maši spominjamo največje skrivnosti naše vere, nakladajo Angleži poslednje fante

na avtomobile. Ubogi fantje, kako strašni usodi gredo nasproti! Fantje so nemi in mirni. Polk je komandant razpustil in dal fantom prosto pot, naj gredo kamor hočejo. 'Kamor jih je odšlo 8 tisoč, gremo še mi. Bili

Pogled na taborišče v Vetrinju

smo tovariši v boju, ostanemo z njimi tudi v smrti.' Svaka sem s težavo pregovoril, da je ostal pri nas. Ubogi fantje, kako strašna je vaša usoda! Ljubi Bog nas razume. Sredi maše, ki jo na grajskem dvorišču opravlja kanonik dr. Tomaž Klinar, je začelo deževati in je tudi med skromno procesijo ves čas deževalo. Za nas danes ta praznik ni dan veselja. Za nas obstaja ta trenutek le razpoloženje Gospodovo in njegovih učencev po sv. večerji, ko so odšli na Oljsko goro v smrt Gospodovo. O Gospod, ta trenutek razumem Tvoj vzdih: 'Moja duša je žalostna do smrti!' Nisi imel človeka na zemlji, ki bi

ti pomagal, neizprosna je bila volja Očetova. To, kar se je zgodilo z domobranci, se utegne vsak trenutek zgoditi tudi z nami. Mi na svetu nimamo več nobenega prijatelja! Nas so v naši najtežji uri vsi zapustili, kakor so Tebe, o Gospod, vsi zapustili. Ostani z nami vsaj Ti, Gospod, ostani z nami v naši smrtni uri.

»Torej je vendarle res ...«

Grem skozi taborišče. Ljudje so prepadeni, objokani in nemo zro na prostor, kjer je stalo domobransko taborišče. Prav tak se mi zdi prostor, kakor hiša iz katere so odnesli mrliča. Ne morem se nanj ozreti brez žalosti.

Na večer se je vrnil s Podlublja dr. Meršol z majorjem Barrejem. Pri taboriščni pisarni ju je čakal g. Krištof, tolmač pri Lt. Amesu. Povedal je majorju, da naj čimprej pride h komandantu vojaškega taborišča, ker gre za vrnitev civilnih beguncev Slovencev v Jugoslavijo.

Tako je dr. Meršol prvič zvedel za namero, da bodo vrnjeni tudi civilni begunci. Ko je to slišal, je dejal majorju Barreju: 'Torej je vendarle res, da Angleži vračajo begunce v Jugoslavijo v mučenje in smrt? Prej so poslali vojake, zdaj pridemo pa še mi civilni begunci na vrsto. Do sedaj nismo verjeli, da so Angleži zmožni laži

in varanja, dejstva pa to nečastno dejanje potrjujejo.'

Major Barre je na te besede prebledel in prosil dr. Meršola, naj ga spremlja k Lt. Amesu. Ta se je zoperstavil navzočnosti dr. Meršola pri razgovoru, a na zahtevo majorja je odnehal. Vzel je v roke neki dopis in rekel: 'Imam odredbo, da se jutri, 1. junija odpravi iz taborišča 2.700 slovenskih civilnih beguncev, in sicer 1.500 na postajo Pliberk in 1.200 na postajo Maria Elend. Pripravljene morajo biti ob petih zjutraj za odhod. Odpeljani bodo na kamionih iz taborišča na imenovani postaji, kjer jih čaka vlak.'

Prihod na vetrinjsko polje

Telovadni nastop mladih v Lienzu 25. maja 1946

Taborišče Peggetz pri Lienzu

Slovenska begunska osnovna šola

► **Meršol in Barre** Od majorja Barreja je zahteval, naj izvrši povelje komande. Major Barre pa je prosil, naj počaka, da gre on z dr. Meršolom v Celovec na Vojaško upravo, da posreduje. Lt. Ames je o tem obvestil vo-

jaško upravo telefonično, in ko sta okrog šeste ure prišla tja, ju je takoj sprejel major Johnson, šef oddelka za preseljene osebe. Meršol ga je prosil, naj pomaga rešiti slovenske begunce, kar je dolžnost Angležev, saj so jih

sprejeli pod svojo zaščito. Dr. Meršol je pojasnil, da to pomeni smrt za vse begunce, ker partizani bodo vse poklali, in prosi, naj se ta ukrep prekličče. Vsi begunci smo kraljevi pristaši in smo proti Titu, zato je povratek v Titovino za nas vse sigurna smrt. Prav tako je ugovarjal major Barre in prosi, naj se Johnson obrne na višje poveljstvo. Sporoči naj njegovo in dr. Meršolovo prošnjo. Potem se je dr. Meršol, na željo majorja Johnsona, odstranil v drugo sobo in majorja sta se sama razgovarjala. Bilo je veliko telefoniranja na vse strani. Kake pol ure pozneje sta dr. Meršola zopet poklicala v pisarno. Major Johnson mu je ponudil stol, ga nekaj sekund molče gledal, nato pa mu je rekel v prisotnosti majorja Barreja: 'Odločili smo, da civilisti ne bodo poslani proti svoji volji v Jugoslavijo. Samo tisti, ki to želijo, naj gredo.' Vsi drugi pa ostanemo begunci in

bomo izročeni v oskrbo in zaščito angleškemu Rdečemu križu. Naše begunstvo bo trajalo najmanj dve leti, lahko pa tudi za vedno ostanemo v tujini. Tisti, ki jutri prostovoljno odidejo domov, se morajo nocoj do pol desetih javiti.

Po prisrčni zahvali majorju Johnsonu za uspešno posredovanje sta se oba vrnila v taborišče. O uspehu obiska sta takoj obvestila Lt. Ames, ki je prosil majorja Barreja, naj poskrbi, da dobi to odredbo tudi pismeno od divizije oz. brigade. Še isti večer pa želi vedeti, koliko oseb hoče oditi v Jugoslavijo. Major Barre je odšel v Celovec. Ko se je po deseti uri vrnil v taborišče, ga je v pisarni čakal ves taboriščni odbor, ki se mu je za uspešno posredovanje prisrčno zahvalil. Major je bil močno ganjen in oči so se mu solzile.«

Veren in odkrit To je le kratek odlomek iz Perniškovnega dnevnika.

France Pernišek

France Pernišek se je rodil leta 1907 v Radečah. Šolal se je v Celju, Veržeju in v Ljubljani. Zaposlen je bil na Okrožnem zavodu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Zelo dejaven je bil pri Orlu in Katoliški akciji, kjer je v Narodnem odboru KA imel odgovorno funkcijo, saj mu je škof Gregorij Rožman zaupal referat in skrb za organizacijo Mladih katoliških delavcev.

Na koncu vojne se je z družino umaknil v Avstrijo. V taboriščih Peggetz in Spittal sta ga msgr. Matija Škerbec in msgr.

Jože Jagodic povabila k sodelovanju v socialnem odboru, ki se je pozneje preimenoval v begunski svet in proti koncu v karitativno pisarno narodnega delegata. Opravljal je tajniška dela. »V težkih dneh vedno ponavljajočih se groženj, preganjanj in zasledovanj, vsakovrstnih poniževanj in stalnega pritiska na ljudi za repatriacijo je bilo potrebnih mnogo posredovanj na najrazličnejših odločujočih mestih in vse to smo najbolje opravili po pisarni narodnega delegata, ki je tudi pri angleških in avstrijskih oblasteh užival velik ugled,« je zapisal nekaj let pred smrtjo.

Po prihodu v Argentino, 5. februarja 1949, je tam začel iz nič. Zaposlil se je kot stavbni mizar, vendar je bil preslaboten, da bi lahko opravljal težko delo. Konec marca 1949 so mu zaupali mesto tajnika v Društvu Slovencev, kjer je delal osem let, nato pa se je zaposlil v industrijskem podjetju Ciudadela, kjer je delal do upokojitve leta 1979, polnih 22 let. Upokojil se je pri 73 letih. Leta 1957 si je postavil dom v Castelarju blizu Slovenske Pristave, s katero se je kmalu tesno povezal. Sredi 60. let je Pristavo pomagal oživiti. Napisal je obsežno delo *Zgodovina slovenskega orlovstva* in obsežno kroniko Pristave. Umrl je leta 1990.

Taborišče Spittal leta 1948

Marjan Hočevar in Milko Pust v taboriščni knjigovoznici

nika in iz njega se vidi, za kako pomemben zgodovinski vir gre. Dnevniške zapiske je pisal od 4. maja 1945, ko se je začel umik Slovencev v begunstvo v Avstrijo, do 5. februarja 1949, ko je z družino z ladjo prispel v Buenos Aires. Dnevnik je Pernišek pisal v nekaterih obdobjih redno, vmes pa zevajo tudi daljše praznine, saj je bilo begunsko življenje zelo trdo, moral se je celo skrivati, aretirali so ga in zasliševali. Urednik knjige je nekatere zapise izpustil, saj bi lahko koga prizadeli. Pernišek je bil namreč pri pisanju zelo odkrit. Bil je globoko veren mož, kar se v zapiskih nenehno kaže, zato je bil zelo občutljiv tudi do moralnih napak, ki jim je bilo težko življenje v begunskih taboriščih, ko so bili ljudje pogosto povsem demoralizirani in v strahu za golo preživetje, precej naklonjeno. Izgubili so vse premoženje in so se zato potegovali za vsak košček zemskih potrebščin, ki jim je bil dosegljiv. V boju za boljši materialni položaj pogosto pride do izraza zavist, opravljanje in obrekovanje, izsiljevanje in celo grožnje.

Moč preživetja Pernišek je svoje dnevniške zapiske iz begunskega

življenja objavljaj v slovenskem mesečniku v Argentini *Duhovno življenje* v letih 1985–1990. Vsi poznavalci tega dela slovenske zgodovine se strinjajo, da gre za zelo kakovostni dnevnik, ki ga lahko zgodovinarji uporabljajo kot prvovrstni vir. Iz dnevnikov se ves čas vidi Perniškova moralna čistost, resnicoljubnost in poštenost. Sledimo dokaj podrobnim opisom poti v begunstvo čez Ljubelj v taborišče v Vetrinju, preselitev v taborišče Peggetz pri Lienzu, nato v Spittal in vse do prihoda v Argentino.

Izstopata predvsem dve stvari. Prva je izjemna želja slovenskih beguncev po preživetju, ki se je kazala v organiziranju taboriščnega življenja z delavnicami, šolami in rednim verskim življenjem. Druga pa je odnos Angležev do beguncev, ki je bil pogosto zelo surov, saj so jim na vsak način hoteli narediti življenje v taborišču nezno, da bi jih tako prisili k vrnitvi v Jugoslavijo. Pri tem so uporabljali celo pritiske s pomanjkljivo prehrano, kar se je odražalo v pravih stradanjih. Življenje v taborišču je bilo polno živčne napetosti, saj so bili begunci stalno v strahu pred angleško policijo, ki jih je sumničala in jih je pogosto

Begunci se odpravljajo na dolgo pot čez ocean

zasliševala, stalno so se bali izročitve ali izгона iz taborišča. Dolgo časa je preteklo, preden so izvedeli, kam bodo lahko odšli. Čakal jih je popolnoma neznan svet in niso vedeli, kako se bodo znašli v njem.

Samo čudimo se lahko, da te izjemne zapiske dobivamo v knjižni obliki v Sloveniji šele zdaj, sedemnajst let po demokratizaciji. Za knjigo se moramo zahvaliti neumornemu dr. Janezu Arnežu. **D**

Stopili smo skupaj!
RTV Slovenija in Radio Ognjišče.
In VI!
Za žrtve torkove ujme smo zbrali

872.768 EUR!
 (podatek v nedeljo, 23.9., ob 18h)

En velik HVALA vsem,
ki ste ponudili roko ...

Posledice vodne ujme si je minuli četrtek ogledal tudi nadškof Uran.

RADIO OGNJIŠČE

V spomin pobitim pripadnikom nacionalne ilegale!

Društvo za ohranjanje spomina na žrtve komunističnega nasilja, pododbor Ljubljana – Grčarice organizira spominsko slovesnost, in sicer v nedeľjo, 30. septembra 2007, ob 11. uri pri kapelici svete Krvi v Mozlju na Kočevskem.

Vabimo vas, da se slovesnosti udeležite.

Naš naslov: Davorin Žitnik, Gerbičeva 43 B, Ljubljana

Neizprosen nasprotnik komunizma

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Politik dr. Miha Krek je bil eden najbolj neizprosnih nasprotnikov komunizma med drugo svetovno vojno in po njej. Ostro je nasprotoval vsakršni zvezi s partizani, še posebno pa podreditvi domobrancev in četnikov partizanskim poveljstvom.

Dr. Miha Krek, brezkompromisni nasprotnik komunizma

Med sporom v vodstvu SLS je Miha Krek postal zaveznik vodje stranke dr. Korošca.

Med najbolj neizprosnimi slovenskimi politiki, ki so bili nasprotniki komunistov že med drugo svetovno vojno, je bil nedvomno dr. Miha Krek. Politično je deloval v Slovenski ljudski stranki, bil je večkratni minister v kraljevih predvojnih pa tudi emigracijskih medvojnih vladah, v povojnem času pa nesporno voditelj slovenske politične emigracije. Morda prav zaradi njegovega zagrizenega političnega delovanja proti komunistom tako med vojno kot tudi v povojnih letih o dr. Kreku ni znanega prav veliko. Pravzaprav ni znanih prav veliko podatkov iz njegovih otroških in študijskih let. Skoraj nič ne vemo o njegovem zgodnjem političnem delovanju. Po vojni je bil dr. Krek pred vojaškim sodiščem v Ljubljani v odsotnosti

hudo sprl tudi s tistimi »londončani«, se pravi člani emigrant-skih krogov, ki so se po vojni sklenili vrniti v Jugoslavijo ter so že med vojno iskali stike s Titom in njegovimi komunisti, po vrnitvi pa so v zameno za nemo-teno življenje postali vdani novi oblasti in novemu režimu.

Politiki zapisan že kot študent

Za dr. Miho Kreka je znano le to, da se je 28. septembra 1897 rodil v Leskovcu. Glede na to, da je izhajal iz kmečkega okolja, prav posebno brezskrbnega in brezdelnega otroštva zagotovo ni imel. Očitno pa je bil iz dovolj premožne družine ali pa vsaj zadosti nadarjen, da je lahko obiskoval šole in sklenil svoje študije z doktoratom iz prava leta 1930. Do sredine tridesetih let je imel odvetniško pisarno.

Dr. Krek je odločno zavračal, da bi se domobranci in četniki podredili partizanskim silam.

obsojen na zaporno kazen. Ker je še dolga povojna leta deloval proti komunističnim oblastem, je verjetno tudi to razlog, da so ga pravzaprav poskušali izbrisati iz ljudskega spomina. Kako si namreč lahko razlagamo dejstvo, da v slovenskih leksikonih njegovo ime vse do demokratizacije Slovenije po letu 1991 sploh ni bilo omenjeno! To se je zgodilo šele približno sto let po rojstvu, skoraj petdeset let po obsodbi in šele četrto stoletje po njegovi smrti v tujini. Pa še v tej novi izdaji leksikona je omenjeno le nekaj najsplošnejših podatkov. Očitno je bil nekaterim krogom res hud trn v peti in jim je, kot kaže, še dandanes. Ne nazadnje se je

Očitno se je v svojem domačem okolju navzel tradicionalnih političnih pogledov, ki so bili prej konservativni kot liberalni.

Tako ni čudno, da se je odločil, da bo svojo politično kariero gradil v vrstah Slovenske ljudske stranke.

Za tiste čase je bila to najboljša odločitev za vsakogar, ki je upal na bogato politično kariero. Že desetletja je bila namreč prav Slovenska ljudska stranka tista politična skupina, ki je suvereno obvladovala celotno slovensko podeželje, kjer je bilo tudi največje slovensko volilno telo. Moč konservativne stranke ni bila nič slabša niti v manjših mestih in vaseh. Liberalcem je ostala kot edina trdnjava pravzaprav samo

Ljubljana. A tudi v večinsko liberalni slovenski prestolnici je Slovenska ljudska stranka tesno sledila svojim največjim političnim tekmečem.

Že prve volitve po prvi svetovni vojni so pokazale, da liberalci, ki so po razpadu dvojne monarhije poskušali svojo politično težo povečati s tesno naslonitvijo na kralja nove Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, še daleč niso bili dovolj močni, da bi spodnesli svoje tekmece. Slovenska ljudska stranka je bila nesporno najmočnejša slovenska stranka v novem parlamentu, tako kot je bila tudi prej v starem avstro-ogrskem.

Približno v tistem času, pisalo se je leto 1921, je začel Miha Krek politično delovati. Po vstopu v stranko je najprej več let delal v okviru strankinega študentskega društva »Danica« in razmeroma hitro postal njegov predsednik. Izkazal se je tudi s svojim delom v okviru drugega klerikalnega društva, »Katoliške akcije«, kjer je kmalu prišel do visokega mesta predsednika Narodnega odbora. Še dodatno politično veljavo si je pridobil s tem, ko so ga imenovali za urednika časopisa Slovenec, ki je bil najmočnejši propagandni časnik Slovenske ljudske stranke.

Težave med diktaturo V času šestojanuarske diktature pa se je Krekova politična kariera rahlo zamajala. Kralj Aleksander, ki je prevzel oblast neposredno v svoje roke, je zahteval dosledni unitarizem. Vsa nacionalna združenja, gibanja, da o strankah niti ne govorimo, so bila prepovedana z zakonom in prisiljena v vsaj formalno razpustitev. Prepovedane so bile celo nacionalne zastave.

V nasprotju z liberalci se je Slovenska ljudska stranka temu poskušala upreti. Ni šla v neposreden spopad s državnimi represivnimi organi, ampak se je prepovedi uklonila navzven, iz pol ilegale pa je nadaljevala boj za slovensko avtonomijo tako kot nekatere druge nacionalne stranke. Končno je kralj Aleksander nekatere nacionalne voditelje, med drugimi slovenskega prvaka dr. Antona Korošca, dal internirati.

Zadeve so se precej zasukale po atentatu na kralja Aleksandra v Marseillu oktobra 1934. Novi

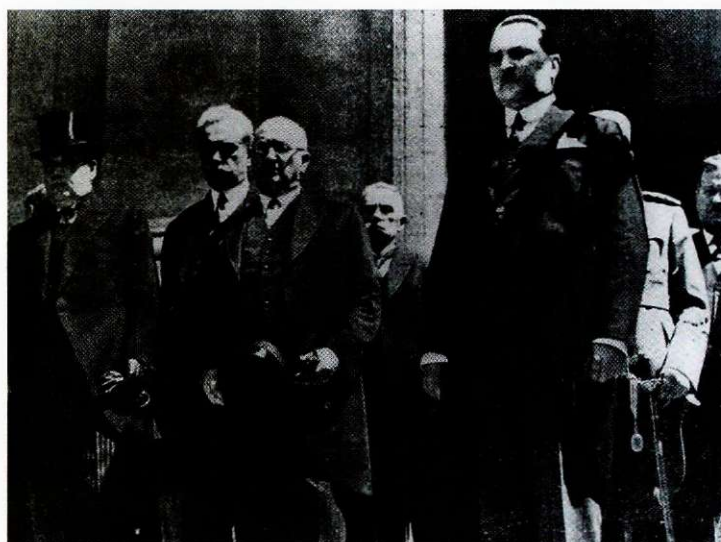
Krek je postal minister v Stojadinovičevi vladi leta 1935 in bil potem minister v vseh kraljevih vladah do leta 1943.

regentski svet je poskušal malce normalizirati politične razmere v državi in je znova dovolil tudi obnovev nacionalno obarvanih strank, med njimi ljudske stranke.

Prav v tem obdobju popuščanja državne uzde pa je prišlo do razdora v vrhu slovenskih klerikalcev. Vodja stranke dr. Korošec je menil, da bo za slovenske narodne interese najbolje, če se pridružijo široki koaliciji in počasi, kos za kosom, poskušajo doseči svoje avtonomistične cilje. Drugi del v stranki pa je menil, da je takšna politika premehka, in zahteval takojšnjo popolno avtonomijo. Krek je nihal med obema strujama v strankinem vodstvu, končno pa ga je predsednik stranke Korošec le prepričal, da je njegova (se pravi Koroščeva) vizija najpravičnejša in tudi najbolj realna. Krek je to razlago sprejel in postal član »kluba« devetnajstih slovenskih politikov, ki so sodelovali v devetintridesetih večinoma zelo kratkotrajnih kraljevskih jugoslovanskih vladah, če mednje štejemo tudi vlade v emigraciji, se pravi do leta 1945.

Mladi minister V prvi vladi, ki jo je jeseni leta 1936 sestavil Milan Stojadinović, je bil Krek pol leta minister brez listnice. A čeprav v vladi ni imel portfelja, si je, s tem da je bil minister, pa čeprav le kratek čas, pridobil veljavo v stranki. V drugi Stojadinovičevi vladi je bil od oktobra 1937 do decembra naslednjega leta spet minister brez listnice, v tretji, ki jo je Stojadinović sestavil le za slabe tri mesece, do svojega dokončnega političnega padca v februarju 1939, pa je bil Krek minister za gradbeništvo.

Že dan po Stojadinovičevem padcu je vladno sestavil Dragiša Cvetković, v njej pa je Krek, ki je bil medtem izvoljen za narodnega poslanca v beograjski skupščini, obdržal gradbeno ministrstvo. Svoj ministrski resor je Krek obdržal tudi v avgusta 1939 razširjeni vladi Cvetković-Maček, v svoji stranki pa je splezal še za mesto

više. Potem ko je leta 1940 umrl dr. Korošec in ga je kot predsednik Slovenske ljudske stranke nasledil Fran Kulovec, je Miha Krek napredoval v namestnika predsednika stranke.

Ne glede na to, da je bil minister v kraljevi vladi, Krek ni mogel kaj bistveno pomagati v mednarodni zagati, v kakršni se je znašla Jugoslavija. Grozil je napad

članic sil osi in ministri so prvi vedeli, koliko je ura. Načeloma so si bili vsi edini, da nemškega napada ne bodo zdržali; ne posamičnega, še posebej pa ne v kombinaciji z drugimi nemškimi zaveznicami. Kar se tiče samostojnega napada italijanske vojske, ga bodo sicer zdržali, so menili ministri, napade Bolgarov in Madžarov pa uspešno odbili.

Evropsko cvetličarsko prvenstvo

EUROPA CUP
2007

European Florists Competition

**Tisoče rož.
20 cvetličarjev.
En naslov.**

Velenje bo štiri dni najimenitnejša cvetličarna v Evropi. Prvaki dvajsetih držav se bodo za naslov pomerili v šestih tekmovalnih temah: Pikna pojedina, Poročni šopek, Nasad v posodi, Jože Plečnik, Šopek in Presenečenje. Cvetličarjem bomo gledali pod prste, cveticam pod liste. Neizprosno boj bo, a zagotovo v cvetju.

**VELENJE,
Rdeča dvorana
od 28. do 30. septembra 2007**

gorenje

OASIS

DUPLO CREATIONS

info: www.florist.si

Krek je ostro nasprotoval predlagani podreditvi domobrancev partizanom, ki so jo zagovarjali nekateri njegovi kolegi v Londonu.

Uspelo mu je preprečiti vrnitev le manjšega dela protikomunističnih beguncev komunističnim oblastem.

► Vlada Cvetković-Maček je tako, da bi se rešila vojne grožnje, pripravljala teren za pristop k trojnemu paktu. Britanci so jo nagovarjali, naj se vojaško upre silam osi, pa bo dobila sprva sicer moralno podporo, gmotno pa nekaj kasneje, in ji ob tem še medlo obljubljali, da bodo zahodne sile podprle tudi jugoslovansko korekturo meja z Italijo in Nemčijo. Glede na to, da so bili to kraji, ki so bili predvsem poseljeni s Slovenci, so bili slovenski ministri morda bolj naklonjeni zvezi z Zahodom, seveda tudi Krek, ki je januarja 1941 dobil v vladi poleg gradbenega resorja še mesto ministra za prosveto.

Vodja stranke in emigracija

Vlada, ki je kot celota sklenila, da Jugoslavija izbere tedaj manjše zlo in ne tvega vojne z Nemčijo ter pristopi k paktu, je že dva dni po pristopu zaradi beograjskih demonstracij padla. Novo vlado je sestavil vodja pučistov general Simović. Krek v njej na začetku ni sodeloval kot minister, potem pa se je z bombardiranjem Beograda začela vojna. Med prvimi žrtvami nemških bomb je bil predsednik Slovenske ljudske stranke Fran Kulovec in Krek ga je po njegovi smrti nasledil. Tako je bil kot predsednik najmočnejše slovenske stranke avtomatično sprejet v vlado, najprej kot minister brez listnice, a že po nekaj dneh je postal eden od podpredsednikov vlade in hkrati spet minister za gradbeništvo.

V vsesplošnem razsulu se je Miha Krek kot član vlade strinjal, da se vlada in kralj umakneta iz države, v državi pa se organizira odporiško gibanje.

V emigraciji je skupaj z drugimi člani vlade poskušal navezati stike s četniškim gibanjem, v soglasju z Britanci pa so se dogovorili, naj se odpor ne sprevrže v vsesplošno vstajo, kajti bali so se prevelikih izgub. Krek je v tujini na vse načine kot minister, mesto podpredsednika vlade in ministra za gradbeništvo je po odstopu Simovića obdržal tudi v emigrantskih vladah Slobodana Jovanovića in Miloša Trifunovića, poskušal prijeti za jezik zahodne zaveznike, da bi le-ti izpolnili obljubo in tudi uradno priznali zahteve Jugoslavije za poveljno popravo meja z Nemčijo in Italijo.

Medtem je v domovini prišlo do spopadov med Kraljevo vojsko v domovini, se pravi četniki, pa tudi vaških straž s Titovimi partizani. Krek je kot zapriseženi protikomunist postal eden najdejavnejših zagovornikov boja proti komunistom in je zahteval od zavezniških vlad, da ta boj priznajo in tudi ustrezno podprejo v moralnem in materialnem smislu.

Poleti 1943 pa so se zavezniki odločili, da podprejo partizane. Podobno stališče so zavzeli tudi nekateri člani londonske politične emigracije. Krek je nato nehal sodelovati v vladi in je naprej vodil svojo podporo protikomunistom. Navezal je celo nekaj stikov, ki bi združili vse protikomuniste v enotno fronto, se bojevali proti partizanom, v pravem trenutku dvignili vstajo in izgnali tako okupatorja kot preprečili partizanom prevzem oblasti. Prav zaradi tega je odločno zavrnil vsakršno možnost, da bi se domobranci ali četniki povezali s partizani oziroma da bi se jim podredili. V drugi polovici leta 1944 je odšel v Rim, kjer so bili že An-

Na »Rupnikovem procesu« so Kreka v odsotnosti obsodili na petnajst let zapora.

gleži in Američani, da bi morda od bližje poskušal uresničiti svoje načrte, pa mu je spodletelo.

Odhod prek velike luže Po vojni so zahodni zavezniki partizanom vrnili večino protikomunistov, te pa so partizani večinoma pobili brez sojenja. Kreku je uspelo rešiti le manjši del tistih, ki jih še niso izročili. V Rimu je ostal do leta 1947 in poskušal organizirati mrežo, ki bi obveščala o dogodkih in pobjah v novi Jugoslaviji ter po možnosti organizirala odporiško gibanje v primeru vojne intervencije zahodnih sil v Jugoslaviji.

Medtem so nove oblasti Kreka v odsotnosti skupaj s prav tako odsotnim škofom Rožmanom in z generalom Rupnikom, domobranskim polkovnikom Vizjakom, šefom politične policije Hacinom in generalom SS Roessenerjem leta 1946 postavile pred sodišče v Ljubljani. V bistvu je šlo za montiran simbolni proces, saj je Rupnik bolj kot domobranci predstavljal nekdanjo vojsko, medtem ko je bil Vizjak predstavnik domobrancev, Hacin nekdanje uprave, predvsem

policije, škof Rožman Cerkev in Krek politikov. Tudi če bi bil proces voden vsaj približno nepristransko, skupaj z generalom SS na zatožni klopi niso imeli nobene možnosti. Roessener in Hacin sta bila obsojena na obesenje, Rupnik na ustrelitev, Vizjak na dvajset let, škof Rožman na osemnajst in Krek (zaradi veleizdaje in vojnih zločinov!) na petnajst let zapora. Obtoženim je bilo vzeto tudi premoženje, Slovencem pa še državljanske pravice, na smrt obsojenima za vedno, drugim za deset let po prestani kazni.

Potem ko je Krek spoznal, da kakšnih možnosti za intervencijo v Jugoslaviji ni, se je odločil za izselitev v Združene države Amerike, kjer se je naselil v Clevelandu. Kot predsednik Slovenskega narodnega odbora in predsednik slovenske krščanske demokracije, obe organizaciji sta imeli sedež v Združenih državah Amerike, je ostal vodja slovenske politične emigracije. Hkrati je bil tudi predsednik Zveze krščanskodemokratskih strank srednje Evrope. Politično je bil aktiven do svoje smrti v Clevelandu, 18. novembra 1969. **D**

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2017!

Ustvarite si še en razlog več za veselje
z naložbenim življenjskim
zavarovanjem s kapitalsko
garancijo.

BREZ PANIKE! (Bi rekel dobri vojak Švejk)
Garantiramo glavnico.
Jamčimo za že dosežen donos.
Prednost več

S Prizmo FlexPension:

- je del vaših vložkov vezan na investicijske sklade skupine Deutsche Bank Gruppe
- hkrati pa ste zavarovani za primer smrti in kar 11 hujših bolezni

 ZM PRIZMA
FlexPension

naložbeno življenjsko
zavarovanje
s kapitalsko garancijo

www.ZMprizma.si
080 19 20

Ujetniki na Ljubljanskem gradu

V. M.

Založba Modrijan je izdala knjigo z naslovom *Moje življenje v svetovni vojni*, v kateri so objavljeni dnevniški zapiski in spomini Petra Nagliča, ki je med bivanjem na gradu med prvo svetovno vojno posnel veliko fotografij.

Ujetniki na sprehodu v grajskem gozdu

Posebno poglavje slovenske zgodovine je dogajanje na Ljubljanskem gradu v prvi svetovni vojni. Grajski grič z gradom je v času vojne za svoje potrebe uporabljala avstrijska vojska. Večino vojnega časa je bil grad namenjen nastanitvi vojnih ujetnikov, ki so jih avstro-ogrške enote zajele na območju soške fronte. Ljubljanskemu gradu je bila namenjena vloga karantenske postaje, kar je pomenilo, da je bila nastanitev ujetnikov večinoma prehodne narave. Po krajšem ali daljšem bivanju na gradu so bili ujetniki premeščeni globlje v notranjost države v večja taborišča za vojne ujetnike. Kljub temu se je na gradu izoblikovala skupina ujetnikov, ki so v Ljubljani živeli dlje časa, nekateri vse do konca vojne.

Ujetniki in urejanje gradu Poveljnik karantenske postaje Karl vitez von Kern je izmed ujetni-

kov, ki so prišli na grad, odbiral tiste, ki so imeli posebna obrtniška znanja ali umetniški talent. Tako je na gradu poleg množice ujetnikov (tudi do pet tisoč hkrati) prebivala barvita skupina rezbarjev, krtačarjev, metlarjev, čevljarjev, mizarjev, izdelovalcev košar in drugih obrtnikov ter glasbenikov in likovnih umetnikov. Italijanski vojni ujetniki so imeli na gradu svojo gledališko skupino in svoj orkester,

ki je nastopal tudi po Ljubljani.

Ljubljanski grad je bil v začetku vojne v zelo slabem stanju, kar je bilo posledica slabega vzdrževanja in neustrezne obnove po potresu leta 1895. Kern je z vojaško posadko in ujetniki grad nenehno urejal in obnavljal, med drugim je nekoliko uredil kapelo sv. Jurija, grajsko kanalizacijo, ki je v uporabi še

Ljubljanski ujetniki pri pletenju košar

danes, zgradil vodovod, urejal sprehajalne poti v okolici gradu, v neposredni bližini na grajskem griču pa je dal postaviti kapelico.

Fotografije Petra Nagliča Med vojaško posadko na Gradu se je po spletu okoliščin znašel tudi Peter Naglič s Šmarce pri Kamniku, ki je o svojih doživetjih v vojni zapisoval dnevnik in ga nato po koncu vojne dopolnil s spominskimi zapisi. S seboj je imel tudi fotografski aparat in z njim dokumentiral dogajanje na Ljubljanskem gradu. V knjigi, ki je podnaslovljena kot fotodnevnik vojaka (1914–1918), je poleg njegovih zapisov objavljenih okoli 200 fotografskih posnetkov. Njegovi spominski zapisi odkrivajo intimno doživljanje vojaškega vsakdanjika vojaka, ki se je s svojo

vlogo v veliki vojni sprijaznil, a se z vojaškim življenjem nikoli ni mogel poistotetiti. Nagličeve fotografije med drugim odkrivajo dogajanje na Ljubljanskem gradu in vsakdanjik njegovih prebivalcev v prvi svetovni vojni. Ljubljano in Ljubljanski grad v prvi svetovni vojni je v knjigi, ki je nastala v sodelovanju z Mestnim muzejem in je izšla dvojezično (slovensko-italijansko), predstavil zgodovinar mag. Blaž Vurnik, višji kustos v Mestnem muzeju Ljubljana.

V Galeriji »S« na Ljubljanskem gradu je Mestni muzej Ljubljana odprla razstavo Ljubljanski grad in italijanski vojni ujetniki v prvi svetovni vojni (1914–1918). Razstava 30 povečav fotografij do 23. septembra odpira vpogled v zanimivo življenje italijanskih vojnih ujetnikov, ki so čas prve svetovne vojne preživeli na Ljubljanskem gradu. **D**

Svetovni dan turizma,

27. september 2007

TEMA: TURIZEM ODPIRA VRATA ŽENSKAM

"Tourism opens doors for women" je tema letošnjega svetovnega dneva turizma Svetovne turistične organizacije (United Nations World Tourism Organization). Vsako leto izberejo eno državo članico UNWTO, ki je gostiteljica svetovnega dneva turizma, letos je to Šri Lanka.

Svetovni dan turizma (World Tourism Day) od leta 1980 vsako leto praznujemo 27. septembra, ki predstavlja dan sprejema statuta UNWTO, hkrati pa pomeni konec glavne turistične sezone na severni polobli in začetek na južni.

Vsaka država in nacionalna turistična gospodarstva na lasten način obeležijo ta za turizem poseben dan: s poslasticami, s seminarji, delavnicami, z brezplačnimi vstopnicami za ogled turističnih znamenitosti in drugimi aktivnostmi.

Letošnja tema dneva turizma je tako povečana zavest javnosti do

pomena vloge žensk v turizmu. Svetovna turistična organizacija (UNWTO) ob tej priložnosti vabi javnost k sodelovanju na foto natečaju v okviru Svetovnega dneva turizma 2007 na aktualno letošnjo tematiko. Natečaj je priložnost za izražanje stališča glede enakopravnosti med spoloma in vloge žensk v turizmu.

UNWTO poziva tudi h glasovanju za že objavljene fotografije in k prijavi lastnih fotografij za udeležbo na natečaju. Z željo vzpodbuditi zavedanje javnosti o vlogi žensk v turizmu, organizacija želi poudariti, da turizem odpira vrata ženskam. Dvanajst zmagovalcev bo objavljenih ob Svetovnem dnevu turizma dne 27. septembra 2007 na Šri Lanki, nagrajene fotografije pa bodo razstavljene na zasedanju Generalne skupščine UNWTO v Kolumbiji novembra 2007 in na sedežu organizacije v Madridu. Več informacij je na voljo na spletni strani:

<http://www.youtourist.travel/gallery.aspx>

Tudi v letošnjem letu bosta Direktorat za turizem na Ministrstvu za gospodarstvo in Slovenska turistična organizacija ta pomemben dan ustrezno obeležila na prireditvi, ki bo potekala v četrtek, 27. septembra ob 11.00 uri na muzejskih vrtovih Dolenjskega muzeja v Novem mestu (v primeru slabega vremena bo prireditev v prostorih muzeja). Ob letošnji tematiki "Turizem odpira vrata ženskam" se bomo na okrogli mizi pogovorili o vlogi in dosežkih žensk v turizmu, podelili pa bomo tudi priznanje "NAJ MENEŽERKA V TURIZMU". Več informacij na www.slovenia.info/danturizma.

Novi akordi

Slovenska matica

V knjigi *Novi akordi* Simona Moličnik prikazuje glasbeno revijo z istim naslovom, ki je izhajala poldrugo desetletje pred prvo svetovno vojno (1901–1914) in je uspešno spodbujala razvoj glasbene samozavesti na slovenskih tleh. V njej je preučila, kolikšen je bil umetniški in publicistični delež sodelavcev revije. Posebno pozornost je posvetila analiziranju posameznosti in kritični presoji glasbenozgodovinskega ozadja, upošteva številne pozitivne in negativne okoliščine. Na sled je prišla urednikovi (Gojmir Krek) korespondenci, ki je veljala za izgubljeno. Na tej podlagi je oblikovala podobo o idejnem in kompozicijskem razmahu tedanjega glasbenega dela, ki ga brez *Novih akordov* ne bi bilo. Obdobje *Novih akordov* je zato samostojen del naše zgodovine, v katerem sta se izčistila idejni koncept in kompozicijski stavek večine sodelujočih. Med najdejavnejšimi sodelavci so bili Benjamin Ipavec, Viktor Parma, Emil Adamič, Risto Savin, Josip Prochazka, Anton Lajovic, Josip Pavčič, Anton Ravnik, Vasilij Mirk in Oskar Dev.

Napoleon na Jadranu

ZRS

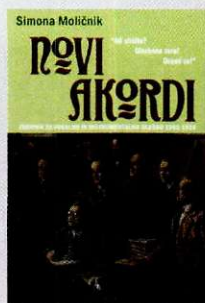
Znanstvenoraziskovalno središče Koper je v zbirki *Annales Majora* izdalo zbornik *Napoleon na Jadranu* s prispevki z znanstvenega posveta *Dvestoletnica Napoleonove vladavine ob vzhodnem Jadranu*. Omenimo prispevke v slovenščini in hrvaščini: *Vloga istrskega prefekta Angela Calafatija v kontekstu političnih in družbenih sprememb v Istri v letih 1806–1809* (Salvator Žitko), *Navzočnost Francuza u Puli u doba francuske uprave* (Slaven Bertoša), *Dalmatinski frankofili 1806–1814: povijest revolucionarne psihologije* (Josip Vrandečić), *Školstvo u Dalmaciji za francuske uprave* (Marko Trogrlić), *Boka Kotorska za vrijeme Napoleonove vladavine* (Anita Mažibradić), *Kulturne prilike u Kotoru za vrijeme francuske vladavine* (Darko Antović), *Francozi na Goriškem. Vojaške operacije, zasedba in uprava* (Egon Pelikan), *Sence Napoleonovega mita pri Slovencih* (Stane Granda). Zanimivo, da so prispevki treh slovenskih zgodovinarjev (Janez Šumrada, Darko Darovec, Aleksander Panjek) objavljeni v tujem jeziku. Za koga?

Stephen Hawking

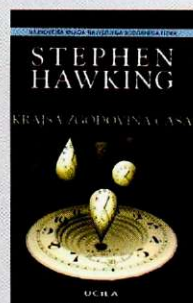
Založba Učila, Tržič

Krajša zgodovina časa je poljudno napisana knjiga, ki ne zahteva fizikalnega predznanja in tako vsem omogoča vpogled v zakone, ki vladajo vesolju, v katerem živimo. Ko je britanski fizik Stephen Hawking, eden osrednjih astrofizikov

1.

1.

2.

3.

4.

našega časa, leta 1988 izdal poljudnoznanstveno knjigo *Krajša zgodovina časa*, je dosegel nepričakovan uspeh. Kljub zahtevni tematiki – delo govori o nastanku vesolja, njegovi sestavi in zakonih, ki vladajo v njem – je bila knjiga prevedena v več kot 40 jezikov in prodana v več kot 10 milijonov izvodih. A od izida knjige je Hawking prejel nešteto pisem bralcev, da so se le s težavo prebili skozi nekatere najpomembnejše koncepte, predstavljene v knjigi. Zato je Lukasz, profesor matematike, s svojim sodelavcem Leonardom Mlodinowom pripravil novo knjigo *Krajša zgodovina časa*, v kateri je zakonitosti vesolja podal na vsem razumljiv način, hkrati pa knjigo posodobil s najnovejšimi znanstvenimi dognanji (od teorije strun do prvih korakov proti oblikovanju popolne, poenotene teorije).

Človeško telo

Založba Karantanija

Založba Karantanija je izdala Usbornovo enciklopedijo človeškega telesa, ki je podatkovno bogata, lepo ilustrirana knjiga, ki podaja splošen uvod v zgradbo in delovanje človeškega telesa. Jasno in razumljivo besedilo s preprostimi razlagami bo bralcu zagotovo v pomoč. Prav tako lepe fotografije, podrobne sheme in osupljive skenirane, rentgenske in mikroskopske slike človeškega telesa. Iz poskusov in vaj v knjigi lahko izvemo, kako izmeriti svoj srčni utrip ter odzivni čas in kako s pomočjo optičnih prevar prelisčiti možgane. Objavljeni so številni podatki o presežkih (najvišji, najstarejši človek, najdaljši nohti). Knjiga omogoča spletne povezave na temo človeškega telesa.

Jože Plečnik – vodnik

Cankarjeva založba

Priročen in obsežen vodnik *Jože Plečnik – V Ljubljani in Sloveniji* nas vodi po vseh najpomembnejših arhitekturnih in spomeniških delih največjega slovenskega arhitekta. V knjižici so jedrnata besedila (avtorja sta Andrej Hrauský in Janez Koželj), bogato slikovno gradivo

(fotograf Klemen Kunaver), zemljevidi z označenimi objekti in praktične informacije. Izšla sta tudi vodnika v angleščini in italijanščini.

Biblijske zgodbe

Založba Mladinska knjiga

Biblijske zgodbe Ivana Olbrachta (zbirka *Žepnice*) prinašajo kratke prozne povzetke najpomembnejših knjig *Stare zaveze*. Pisatelj jih je povzel v domiselno pripoved, ki ima veliko posluha za dramatičnost in napeto stopnjevanje, dopolnjujejo pa jih znamenite grafike Gustava Doréja. Zgodbe so prirejene za mladega bralca, tako da se lahko na prijazen način seznanijo s temeljno knjigo, ki je zaznamovala celotno zahodno civilizacijo. Ivan Olbracht (1882–1952) je bil pravnik in filozof, ki se je med obema vojnoma uveljavil kot publicist, a so ga zaradi svojih revolucionarnih nazorov dvakrat zaprli. Pisal je za odrasle in mladino.

Zdravilne rastline

Založba Narava, Olševke

V vodniku *Zdravilne rastline* so predstavljene evropske divje rastoče in gojene zdravilne rastline ter pomembnejše strupene rastline s podatki, ki so v skladu z najnovejšimi znanstvenimi spoznanji. Upošteevane so tudi vrste rastlin, ki jih uporabljajo izključno v homeopatiji. V vodniku je več kot 700 barvnih fotografij rastlin s poudarjenimi značilnostmi, pomembnimi za določanje rastlin, in 150 barvnih fotografij rastlinskih drog pri dvakratni povečavi. Vsebuje preprosto določanje rastlin na podlagi praktične barvne kode, ki upošteva barvo in obliko cvetov. V besedilu je vsaka rastlina predstavljena z opisom, omembo rastišča, značilno drogo, pomembnejšimi učinkovinami, delovanjem in uporabo. Poglavje o uporabi zelišč prinaša izčrpna navodila za pripravo zdravilnih rastlin, ki jih uporabljajo vsakdo brez nevarnosti. Predstavljeni so čas nabiranja, področje uporabe, priprava in odmerki. Opisana je predvsem uporaba, ki temelji na medicinski dokazanih učinkih.

Pot miru za željne doživetij

Tekst in foto: Miran Mihelič

Nad planino Zaprikraj je Fundacija Pot miru pripravila uradno odprtje muzeja iz prve svetovne vojne na prostem. Udeleženci so si ogledali obnovljene položaje italijanske vojske iz prve svetovne vojne, sledilo pa družabno srečanje z zakusko.

Spominska pot je bila dobro obiskana.

Odprtja se je udeležilo okoli tisoč ljudi iz Slovenije in zamejstva. Fundacija Pot miru je v nedeljo, 16. septembra, razveselila ljubitelje zgodovine in narave, ki vse pogosteje izbirajo izlete v naravo in visokogorje tam, kjer so urejene poti po ostalinah in spominskih znamenjih soške fronte v Zgornjem Posočju. Tokratnega odprtja poti, ki je pravi muzej v naravi, so se udeležili sekretar na ministrstvu za kulturo Silvester Gaberšček, načelnik UE Tolmin Zdravko Likar, Ernesta Drole z Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Nove Gorice, zgodovinarja mag. Damjana Fortunat Černilogar, direktorica Tolminskega muzeja, in dr. Branko Marušič.

Navzočim so o pomenu Poti miru in muzeja govorili Zdravko Likar, domačin Mirko Kurinčič kot vodja obnovitvenih del, Ernesta Drole iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Nove Gorice in Jelka Rakušček, predsednica Turističnega društva Drežnica.

Iz zamejstva so prišli Miha Corren, predstavnik Gorske skupnosti, in dopisniki nekaterih zamejskih časopisov.

Na prepihu zgodovine Kot je dejal Likar, je bil tukaj prepih zgodovine tak, da je Posočje večkrat postavil v središče slovenskega, evropskega in svetovnega dogajanja. Tod so se potikale in bojevale mnoge vojske z znamenitimi vojskovodji, tod so potovali kralji

in cesarji, predsedniki in slavni politiki. Za te kraje najbolj burna, tragična in krvava je bila prva polovica 20. stoletja.

Od 1915 do 1917 je bilo območje Zgornjega Posočja del soške fronte. Tu so se bojevali, trpeli in umirali pripadniki številnih narodov. Iz tega obdobja so se ohranile številne ostaline, kot so strelski jarki, utrdbe, kaverne, spominska znamenja, vojaška pokopališča, kapele ... Predstavljajo zgovorno kulturno in zgodovinsko dediščino Posočja. Tovrstne poti urejajo že vrsto let in o tem izčrpno piše tudi vodnik po njih. V njem lahko preberemo o namenu organizatorja. Obnavljajo ali le zavarujejo, ker je uničil zob časa, ker želijo obiskovalcem predstaviti kulturnozgodovinske in naravne znamenitosti tega območja.

Od junija letos so najpomembnejše ostaline in spominska znamenja povezano v Pot miru.

Potek poti Začne se v Logu pod Mangartom, pri vhodu v rudniški jašek, imenovan Štoln, konča pa pri muzeju na prostem na Mengorah v bližini Mosta na Soči. Vodi mimo vojaških pokopališč in kapele, trdnjave Kluže, muzejev na prostem, sotesk Koritnice, Soče in

Tolminke, zapuščenih in še živih planin, slapa Kozjaka, kostnic v Kobaridu in Tolminu, spominske cerkvice Sv. Duha v Javorci ...

Pot je razdeljena na pet odsekov, ki so različno dolgi in zahtevni. Med izletom je mogoče prenočiti v naseljih pa tudi v planinski koči na planini Kuhinja. Pot miru je posebej označena. Večinoma poteka po že obstoječih planinskih, vojaških in turističnih poteh. Za tiste, ki bi radi svoj izlet razširili, je lahko izhodišče za zahtevnejše ture na bližnje gore.

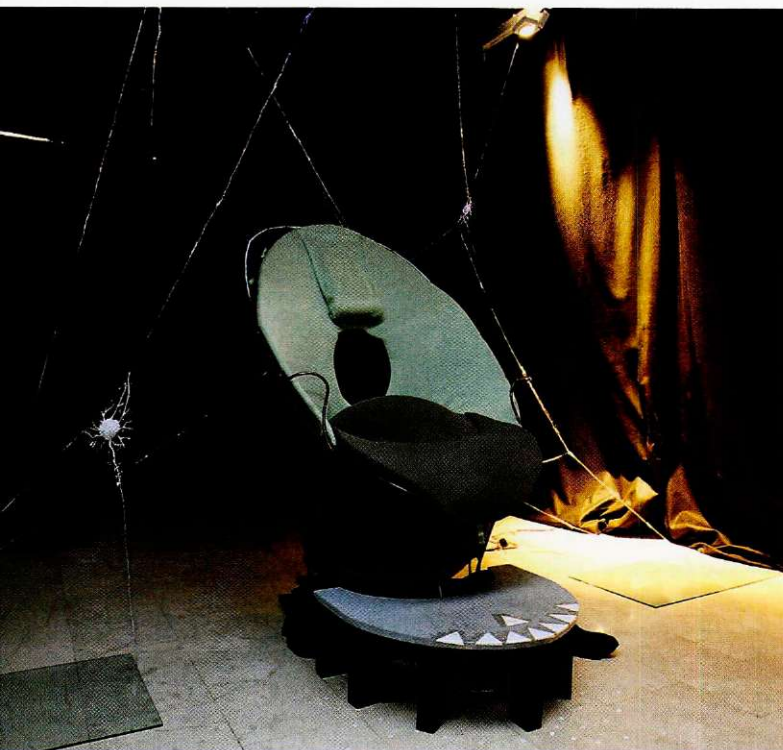
Seveda so bili vojakom v času vojne dosegljivi tudi duhovniki, da so se z njimi pogovarjali, se spovedovali pri njih, imeli maše.

Marsikdo od navzočih je pogrešal to celovito podobo. Kako lepo bi bilo, če bi takšna srečanja obogatili z mašo, ki bi jo darovali vsaj enkrat letno za duše umrlih in mir med ljudmi. Sicer ima človek, zlasti tisti, ki je vezan na krščanstvo ali tradicijo, iz katere izhaja kultura slovenskega naroda, še vedno občutek, da se nekdo temu izogiba, da se vojna in ateistična revolucija po drugi svetovni vojni še nista končali. Samo zgodovina, znanost in narava ljudi ne moreta prepričati, da bi živeli v miru. **D**

Zvočne nevihte v Mestnem muzeju

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Mestni muzej v Ljubljani je vedno v stiku s sodobnostjo, s pomočjo pripadajoče galerije Vžigalica pa tudi s prihodnostjo. V njej je od 19. septembra postavljen projekt sonorične umetnice Hanne Preuss z naslovom **Soniferus in zvočni sij**.

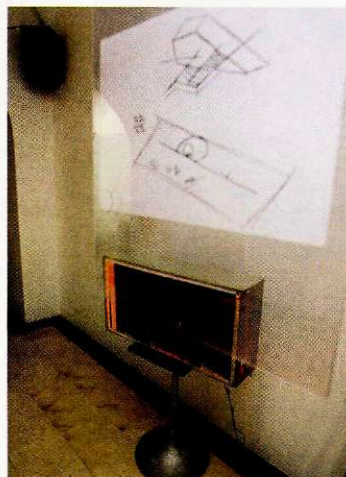
Projekt **Soniferus in zvočni sij** je zasnovan interdisciplinarno z željo po odkrivanju svežih stičišč med sonoričnimi umetnostmi in naštetimi področji skozi nov, sugestivni način kreiranja. Avtorica projekta Hanna Preuss je znana predvsem kot filmska soustvarjalka, ki je zvočno opremila kar 120 filmov. Z zvokom se intenzivno ukvarja že 30 let, v zadnjih letih se mu posveča v različnih, ne le filmskih kontekstih. Njen moto je: »Človek vibrira tako, kot vibrira njegovo okolje.« Ker je sonorična umetnost v Sloveniji še precej neznana, je Preussova pri nas s svojim delovanjem precej osamljena, a je prepričana, da je zvok vse bolj pomemben. Kot umetnico pa tudi kot znanstvenico, saj je profesorica režije zvoka, jo še posebej zanima, kako zvok oblikuje posameznikovo čutenje, bivanje, življenje in preživetje.

Kot sporočajo iz Mestnega muzeja, je zvočna umetnost močno orožje pri odpiranju človeške podzavesti in oblikovanju psihičnih stanj, pri prenosu zaznavnih ali neopaznih vibracij na telo in skozenj globoko v notranjost. Sonorični prostor na razstavi tokrat spremlja soformika, optična in

tipna intervencija, ki obiskovalcu ponuja izkušnjo telesnega zaznavanja fenomenov.

Sonorični festival V galeriji Vžigalica se bodo v okviru **Soniferusa** in zvočnega sija zvrstili mnogi dogodki, ki jih je umetnica označila kot pravi sonorični festival, na katerem bo vse zvenelo. Sonorični festival, ki ga je najbolje občutiti

z vsemi čutili, bo potekal do 17. oktobra in je koncipiran na prepričanju Preussove, da zveni vse, kar vibrira, vibrira pa tako ali tako vse, tudi vsaka celica v telesu. Posebno pozornost kaže posvetiti tako imenovanim zvočnim nevihtam, ki se bodo vrstile ob sredah ob 20. uri. Razstavo, zvočno instalacijo za telesno doživetje zvoka, bodo s svojim umetniškim medijem, glasbeno, vizualno in gibalno improvizacijo prepletali igralka Nataša Burger, glasbenik Milko Lazar, plesalka Maja Delak, pevka in plesalka Irena Tomažin in holistična umetnica Mojca Morrya. Zvočna improvizirana instalacija se je začela v temi in se vsako sredo nadgrajuje.

Zvočni konjenik Razstavo Mestnega muzeja poleg Preussove

bogatita še dve avtorski imeni, Gregor Nartnik in Felix Andriesens ter veliko sodelavcev, umetnikov in študentov, udeležencev umetniških in raziskovalnih mednarodnih seminarjev v Nemčiji, Italiji in Sloveniji. Rezultati teh aktivnosti so postavljeni na ogled kot DVD, CD, fotografsko in likovno dokumentirana dela, ki jih dopolnjuje možnost edinstvene izkušnje; ježe na tako imenovanem "Soniferusu, zvočnem konjeniku", napravi za telesno doživljanje zvoka, tehnični rešitvi, skonstruirani posebej za to zvočno razstavo.

Povezava z Ljubljano V galeriji Vžigalica bodo v letošnji sezoni gostovale še druge razstave, povezane z Ljubljano, njeno sedanjostjo in prihodnostjo, vendar ne na klasičen muzejski način. **Soniferusu** bo sledila krajša razstava v okviru fundacije Brumen, Bienale vizualnih komunikacij, potem pa bo na vrsti fotografska razstava fotografskega tria z naslovom **Prehajanja/Tranzitions**, ki bo prišla v Ljubljano z Dunaja, in razstava biroja Sadar Vuga **Formula nova Ljubljana**, na kateri bo predstavljen tudi načrt za nov stadion v Stožicah. ■

88,3 & 105,1 MHz

ALPSKI VAL

Radio Alpski val

www.alpskival.net

† 05 38 11 886

‡ 05 38 11 674

Plečnik in princ

V okviru letošnjih Dnevoev evropske kulturne dediščine, ki potekajo od 22. do 29. septembra in so v Sloveniji posvečeni ustvarjalnemu opusu arhitekta Jožeta Plečnika, so v Pokrajinskem muzeju Maribor pripravili gostujočo razstavo Narodne galerije iz Ljubljane z naslovom Jože Plečnik – Arhitekt v Ljubljani, Pragi in na Dunaju. Njen avtor je Damjan Prelovšek, oblikovala pa jo je Eva Prelovšek.

Razstavo so odprli s predavanjem Damjana Prelovška v Viteški dvorani gradu o delu velikega slovenskega arhitekta. Postavljena je kronološko in opisuje stopinje Plečnika od njegovih ranih začetkov do poznih let in je bila oblikovana prav z namenom gostovanja, saj v bližnji prihodnosti načrtujejo njeno selitev v Brazilijo, Srbijo, Ukrajino in na Japonsko. Plečnik je v Mariboru zelo malo navzoč. Njegova je zasnova Slomškovega trga, kapela na Ljubljanski ulici ter grob jezuitov na Pobreškem pokopališču, izdelal pa je tudi škofovsko palico škofa Maksimiljana Drževnika. Tokratno razstavo so dopol-

Arhitekt Jože Plečnik

nili še s pismom Jožeta Plečnika, v katerem je ta leta 1934 izrazil svoje ugodno mnenje o fasadnih načrtih hiše zasebnega mesnega podjetja »Hermann Wögerer«, ki stoji na vogalu Prešernove in Maistrove ulice. Drama Slovenskega narodnega gledališča (SNG) Maribor je letošnjo sezono odprla z avtorskim projektom Diega de Bree Mali princ, ki je nastal po motivih literarnih del Antoina de Saint-Exuperyja Mali princ in Veter, pesek in zvezde. Predstava, ki je bila v Stari dvorani SNG Maribor premierno uprizorjena v soboto, 22. septembra, je nastala v koprodukciji s Festivalom Ex Ponto, glavno vlogo pa igra Tijuana Krížman. L. H.

Evrofilija

Slovensko ljudsko gledališče Celje je v petek, 21. septembra, s premiero predstave Evrofilija Richarda Beana v režiji Borisa Kobala začelo novo gledališko sezono. Prav Evrofilija je Beanova najnovejša politična seksualna odrska farsa, ki je izrazito sodobna in aktualna, saj se dogaja v evropskem parlamentu in razkriva zakulisne politične igrice, začinjene s seksualnimi intrigrami, piše v gledališkem listu. Philip Wardrobe je član evropskega parlamenta, zaradi nesposobnosti in lenobe mu grozijo, da bo izgubil službo. Zato se domisli, da bo sam sebi poslal bombo v pismu in s tem pridobil ugled, saj so žrtve atentatov le pomembni ljudje, vendar se ne zaveda, da se mu to lahko zgodi v resnici. Zgodba se zaplete, ko ga pride obiskat njegova žena ... Tema igre je vstop Turčije v EU in v tem je glavni problem, ki sproži rahlo korupcijsko intrigo. Režiser

Predstava Evrofilija v Celju

Boris Kobal tudi poudarja, da se aktualnost Evrofilije vidi še v tem, da volivci sploh ne poznajo svojih poslancev, ne vedo, kdo jih zastopa v evropskem parlamentu. Zato je Evrofilija parodija oz. satira na politiko in politično situacijo znotraj EU. V predstavi bodo nastopili Renato Jenček, ki bo igral Wardrobe, Barbara Vidovič, Lučka Počkaj, Tarek Rashid, Jagoda, Miro Podjed, Rastko Krošl, Barbara Medvešček, Igor Sancin in Zvone Agrež. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 27. 9. 2007

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba. Violinist Leonidas Kavakos je v glasbenih krogih najprej postal znan leta 1985 po zmagi na tekmovanju za mlade violiniste Jan Sibelius, sloves pa je utrdil leta 1988 na mednarodnem tekmovanju Niccoló Paganini.

19.30 SNG Drama: Dane Zajc: Jagababa

20.00 Cankarjev dom: Raúl Damonte Botana – Copi: Težave z izražanjem – gledališka predstava

20.00 MGL: J. Prideaux: Gospodinja

PETEK, 28. 9. 2007

19.30 Šentjakobsko gledališče: D. Goggin: Nonsense II – komični muzikal

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

20.00 SNG Drama: Neil LaBute: Razsutje/Igre poslednjih dni

20.00 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

SOBOTA, 29. 9. 2007

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Molière: Tartuffe

20.00 MGL: J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

20.00 SNG Drama: Aleš Berger: Zmenki. Bergerjeva drama govori o navidez vsakdanjih, nepomembnih srečevanjih

navadnih, z usodo in življenjem sprjaznenih ljudi, ki so na svoj način povezani.

NEDELJA, 30. 9. 2007

17.00 Mini teater Ljubljana: S. Malenov, W. Hauff: Začarani štokrlji – lutkovna predstava

19.30 Križanke: Intimne vzporednice – plesno-glasbena predstava

TOREK, 2. 10. 2007

18.00 Francoski inštitut Charles Nodier: Filmska analiza s Thomasom Aymardom: Mercier pour le chocolat (režija: Claude Chabrol).

18.00 Narodni muzej: Mag. Tomaž Nabergoj: Orožje v 16. stoletju – predmeti, zgodbe in ljudje. Šestnajsto stoletje je bilo v zgodovini sveta, Evrope in slovenskih dežel prelomno: to je bilo obdobje odkritij, revolucionarnih političnih, družbenih in verskih sprememb pa tudi odločilnih vojn in bitk.

19.30 Slovenska filharmonija: Kvartet klarinetov (Andrej Zupan & Matic Nejc Kreča & Aljoša Deferra & Janez Benko) – klasična glasba

SREDA, 3. 10. 2007

21.00 Dvorana Media Park: Behemot (Poljska), Kataklysm (Kanada), Aborted (Belgija) – death metal

22.00 Kavarna SEM Ljubljana: In Memoriam Alice Coltrane – klubski večer z Mihom Zadnikarjem aka DJ Abstraktna resnica

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Dvojno življenje

Monika Maljevič

Earl Brooks je videti kot običajen, umirjen in uspešen poslovnež, toda v njem se skriva zlobna druga osebnost z imenom Marshall, ki ga sili v krvoločne umore.

Da bi se znebil nenehnega prikazovanja sadistične osebnosti, Brooks privoli v še zadnji umor, a ga prav pri tem dejanju nekdo opazuje in posnema. V boju z izsiljevalcem, nadležno detektivko in lastnimi demoni Brooks pristaja na čedalje hušje spletke, prevare in zločine, meja med slabim in dobrim pa je čedalje bolj zabrisana. Gospod Brooks je uspešen poslovnež, radodaren filantrop, skrben oče in mož, pravi steber družbe. Na videz je popoln. Toda ima mračno skrivnost: je nenasiten serijski morilec, tako smrtonosno pameten, da doslej nihče ni posumil vanj.

Earl Brooks (Kevin Costner) ima vse: skrbno ženo (Marg Helgenberger) in vdano hčer (Danielle Panabaker), družbeni ugled in cvetoč posel. Vendar pa gospod Brooks živi dvojno življenje: hkrati je zloglasen serijski morilec. Do nedavnega je miroval, pred kratkim pa se je znova aktiviral njegov hinavski in pokvarjeni alter ego (William Hurt), ki ga Brooks krivi za svojo preobrazbo. Brooks spet podleže sli po ubijanju, toda pri tem napravi napako – njegovemu umoru naključnih mimoidočih je priča sosed (Dane Cook), fotograf, ki z okna svoje hiše nenehno

Mr. Brooks

Žanr: kriminalka, triler

Režija: Bruce A. Evans

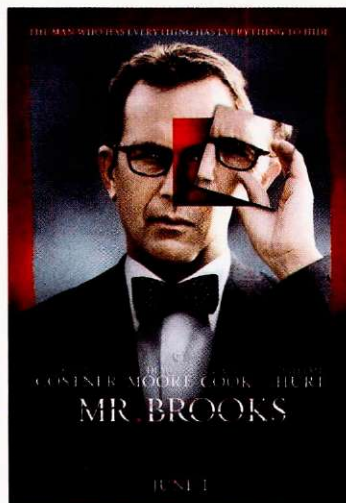
Scenarij: Bruce A. Evans in Raynold Gideon

Produkcija: Kevin Costner, Raynold Gideon, Jim Wilson

Igrajo: Kevin Costner, Demi Moore, Dane Cook, William Hurt, Marg Helgenberger, Ruben Santiago-Hudson, Danielle Panabaker

Premiera: 27. 9. 2007

Distribucija: Blitz Film & Video Distribution

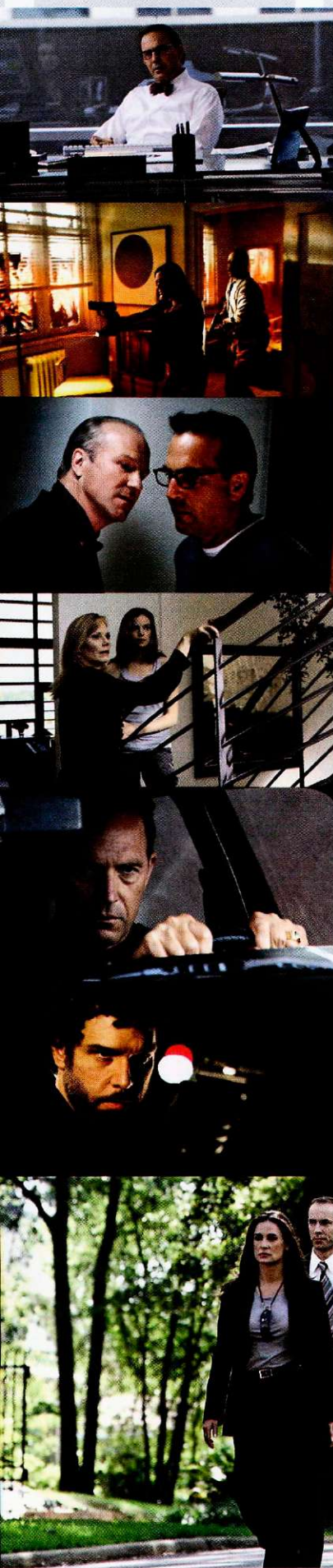

opazuje ljudi. Umor pritegne tudi uporno detektivko (Demi Moore), ki poskuša odkriti identiteto morilca drugih Brooksovih žrtev. Brooks se je prvič v življenju zaletel v zid. Njegova edina rešitev je, da še naprej skriva svoje šokantno dvojno življenje in pravo identiteto ...

Privlačna zgodba Vznemirljivo vprašanje, kako so lahko karizmatični sosed, poslovni sodelavec, družinski človek in hladnokrvni morilec ena in ista oseba, že od nekdanj muči ljudi in navdihuje filmarje. Z Gospodom Brooksom pa ta zgodba o človeku, ki živi dvojno življenje, dobiva nov preobrat. Je Brooks čudovit človek, kakršnega bi si želeli za prijatelja, ali moteni morilec, s kakršnim si

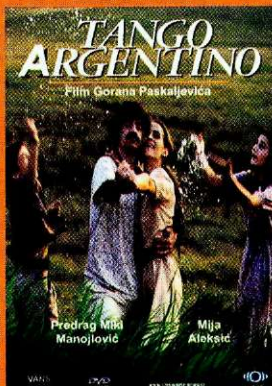
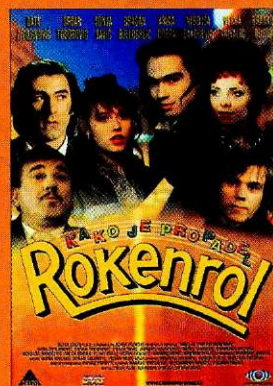
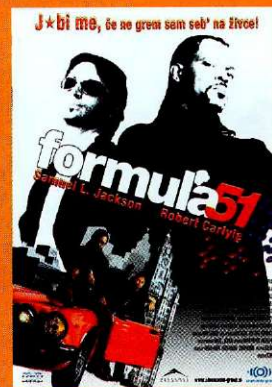
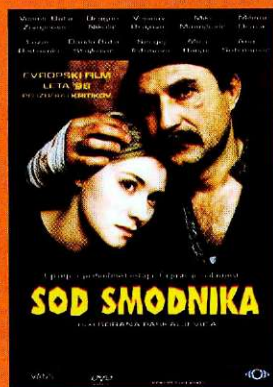
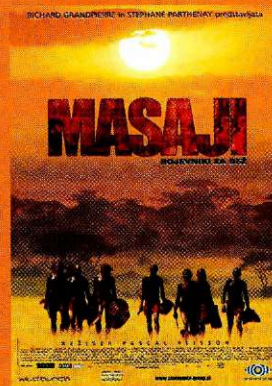
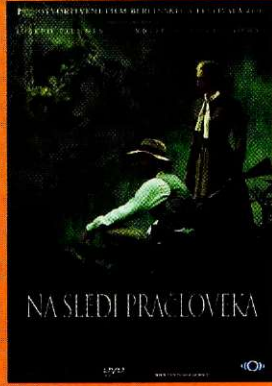
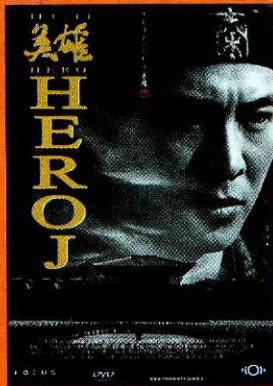
nikakor ne bi želeli imeti opravka? Brooks je tako privlačen prav zato, ker je oboje – zapeljiv in hkrati smrtonosen, ugleden in hkrati zunaj vseh okvirov sprejemljivega vedenja. Režiser Bruce Evans komentira: »Brooks bi čisto lahko bil nekdo, ki ga poznate. V vseh nas obstaja mračna plat, Brooks pa jo živi do skrajnih meja. Ko ga vidite, pomislite, da še mravlje ne bi pohodil. Je skrben družinski človek in živi krasno življenje, toda vodi ga grozljiva strast, ki se ji ni zmožen upreti.« Evansu se je pri pisanju scenarija pridružil Raynold Gideon. Film Gospod Brooks je bil za njiju pravi izziv, saj ju, kot je dejal Gideon, »ljudje običajno povezujejo z družinskimi filmi, tokrat pa sta se potopila v mračno plat človeške osebnosti in povedala zgodbo o človeku, ki ga muči najhujša vseh odvisnosti – odvisnost od ubijanja, ki se ji ne more upreti, četudi bi to želel.«

Tako je nastal gospod Brooks, oživel pa je tudi njegov alter ego Marshall. Evans pojasnjuje: »Marshall je tisti glas, ki ga vsi slišimo v sebi in nam pravi, naj bomo zli.« Evans in Gideon sta se podala na to mračno pot raziskovanja najhujših nočnih mor gospoda Brookska, ki ga preganjata detektivka in moteni »oboževalec« in čigar mračna skrivnost grozi, da se bo razkrila in razdrila njegovo družino. **D**

nova zbirka!

PRIVOŠČI SI FILMSKI VEČER

Vsak četrtek
od 27. 9. do 20. 12.

Ob nakupu Večera
DVD-film za samo 4,99 EUR

Naročniki Večera lahko filme naročite ob delovnih dneh po telefonu 02 23 53 326, 02 23 53 322 ali 02 23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com ali po pošti na naslov ČZP Večer, 2504 Maribor.

VEČER

Podhranjeni maneken

Miha Dovč, foto: Žiga Colja

Fiat bravo 1,4 starjet 16V dynamic

Fiat je prebrodil krizo, v katero je zapadel konec devetdesetih letih prejšnjega stoletja, saj je bravo že tretji avtomobil, ki mu je avtomobilska javnost naklonjena. Z novim emblemom je našel svojo identiteto in končni rezultat je eden najlepše oblikovanih avtomobilov v svojem razredu. Ah, Italijani so vedno znali delati lepe avtomobile in s pravo mo-

prtlačnih vratih in nepreglednost nazaj. To nerodnost se za silo da rešiti s parkirnimi pomagali. Notranjost je logično nadaljevanje zunanosti, lepa, vendar zato malo manj praktična. Najprej se pogled ustavi na merilnikih. Veliki in pregledni za motorne vrtljaje, števec hitrosti ter malo manjši za količino goriva in temperaturo hladilne tekočine so mešanica sodobnega oblikovanja z retrostilom. Kombinacija, ki

torizacijo je novi bravo vsekar dober nakup.

O obliki ne bom izgubljal preveč besed, saj je tudi največjemu avtomobilskemu laiku jasno, da je bravo lep in skladen izdelek italijanske avtomobilske industrije. Bežen pogled na nos vozila takoj razkrije veliko podobnost z grande puntom, česar mu nikakor ne moremo zameriti, je pa zadek povsem nekaj drugega. Očitno je Torinčanom všeč velika ritka, saj so bravu namenili 'široke boke'. Ker je pri vozilih naših zahodnih sosedov vedno več štela lepota kot funkcionalnost, bravu vseeno zamerimo pomanjkanje kljuge na

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	FIAT BRAVO 1,4 STARJET 16V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.368
moč v kW (KM) pri vrt./min	66 (90) pri 5.500
največji navor v Nm pri vrt./min	128 pri 4.500
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.336 x 1.792 x 1.498
medosna razdalja v mm	2.600
prtlačnik v litrih	400 - 1.175
masa praznega vozila v kg	1.280
največja hitrost v km/h	179
pospešek 0-100 km/h v s	12,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,7/5,6/6,7
poraba na testu v l/100 km	9,5
cena vozila v EUR	14.060

bo všeč vsem. Nočna osvetlitev je le še češnja na tortici. Med merilniki pa zaslon potovalnega računalnika z veliko funkcijami in preglednim zaslonom. Kritiko si zasluži njegovo upravljanje, saj je prehod med podatki mogoč le v eno smer. Če po nesreči preskočite podatek za avtonomijo, je spet potrebnih nekaj pritiskov na gumb 'trip' za prikaz zelenega podatka. Idealen položaj za volanom se hitro najde, vendar že takoj zmoti premalo bočne opore sprednjih sedežev in ogromna stebrička pred volnikom, ki zmanjšujeta preglednost tudi naprej. Da, preglednost res ni njegova odlika. Plastika v notra-

njosti je iz več barv, kar vsekakor ubije monotono črnino. Pri Italijanih mi je všeč občutek za detajle. Stikala ročne klimatske naprave so odeta v imitacijo kroma, radijski sprejemnik z velikimi tipkami ter v usnje odeta volanski obroč in glava volanske ročice si prav tako zaslužijo same pohvale. Kje so izgubili občutek za minimalizem, da so kozmetična ogledala v senčnikih neosvetljena, pa mi ni uspelo odkriti. Sedenje je tudi na zadnji sedežni klopi prostorno in udobno brez pokrčenih nog za vratom tudi pri višje rasilih, vendar spet zmotijo majhna stekla na zadnjem delu avtomobila. Da ima bravo veliko rit, je občutno tudi v prtljažniku, saj ta v osnovi meri že okroglih 400 litrov, povečati

Zaradi kroničnega pomanjkanja moči in navora je treba pedal za plin nemalokrat pritisniti v njegovo skrajno lego. Posledica je velik trušč motorja in povečana poraba goriva, ki je na testu znašala debelih devet litrov in pol, čeprav tovarna obljublja skoraj tri litre manj v povprečju. Na avtocestna prehitavanja in bolj strme vzpone morate biti zato dobro pripravljene. Je pa menjalnik zato nekoliko svetlejša točka s svojo natančnostjo ter šestimi stopnjami. Če je le mogoče, si za to vozilo izberite močnejši agregat. Vožnja z bravom (če odmislimo dehidracijo konjenice) pusti dober vtis. Kljub pomanjkanju stabilizacijskega sistema bravo dopušča hitro odpeljane ovinke

pa ga je mogoče do 1.175 litrov. Moti le visok nakladalni rob.

Pri Fiatu so se odločili, da bodo v brava nameščali le 2 velikosti agregatov. Turbodizelske s prostornino 1,9 litra in bencinske z 1,4 litra. In sedaj sledi največje razočaranje pri tem avtomobilu: 1,4-litrski bencinski agregat brez prisilnega polnjenja zmora le 66 kW oz. 90 konjskih sil (prostorninsko enaka, vendar prisilno polnjenja zmoreta 120 in 150 KM).

brez bojzani, da bi pnevmatike zgubile stik s cestiščem. Škoda je le, da volanski mehanizem nekaj podatkov s cestišča zadrži zase.

Fiat je z bravom spet postal konkurenčen v najbolj 'pasjem' avtomobilskem razredu. Všečna oblika, kakovostni materiali in izdelava na nivoju, ki bolj pritiče nemškemu avtomobilom, je paket, ki ga je težko prezreti. Le pri izbiri agregata pretehtajte vse možnosti. **D**

Novica

CHEVROLET HHR Najnovejši predstavnik zelo priljubljenega retro-stila pri oblikovanju novih vozil v ZDA prihaja iz koncerna GM. Gre za Chevroletov kompaktni enoprostorec HHR, ki z zunanjo podobo povzema oblikovne elemente leta 1949 predstavljenega modela suburban in sedanega pick-up kabrioleta SSR. O sorodstvenih vezeh z modelom iz leta 1949 priča oblika motornega pokrova in maske, svoje pa prispevajo tudi izbuljeni blatniki in oblikovanje karoserije v predelu potniške kabine.

Predstavlja tudi odgovor na Chryslerjev model kompaktnega enoprostorca PT cruiser, ki je s svojo obliko, prostornostjo in primerno ceno osvojil veliko kupcev v ZDA. HHR je zasnovan na platformi cobalta, z njim si deli tudi izbiro motornih agregatov. Trenutna ponudba je omejena na dva bencinska motorja; osnovni je 2,2-litrski štirivaljnik s 140 KM in 207 Nm navora pri 4000 vrtljajih v minuti, za zahtevnejše pa je na voljo 2,4-litrski štirivaljnik s 170 KM in 235 Nm navora pri 4400 vrtljajih v minuti. Za pretikanje in prenos moči na sprednji kolesi v obeh primerih na voljo ročni 5-stopenjski menjalnik getrag, ob doplačilu pa si je mogoče omisliti elektronsko vodeni 6-stopenjski samodejni menjalnik hydra-matic.

4,47 metra dolgi HHR daje prostor petim potnikom z možnostjo različnih postavitev sedežev in največ 1.787 litrov prtljažnega prostora. Obut je v 16- ali 17-palčna lahka platišča, spisek osnovne opreme pa poleg drugega obsega klimatsko napravo, električno pomična stekla, centralno zaklepanje, predvajalnik CD/MP3 s šestimi zvočniki in električno nastavljiv voznikov sedež. Ob doplačilu ponujajo še sistema ABS in TCS, meglenke, usnjen volan, Pioneerjev avdio/video sistem in ogrevane sedeže.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe:

**AVTOŠOLA
JEŽICA**

SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev vozniškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Magična shema

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

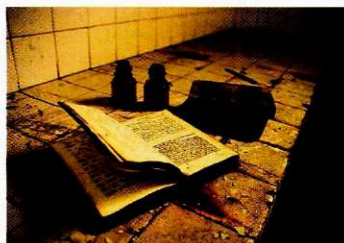
Znanstvenik Robert E. Krebs je v eni izmed svojih knjig zapisal, da je periodni sistem, v katerem so sistematično razvrščeni kemijski elementi, najelegantnejša shema, kar jih je kdaj obstajalo. Kaj vemo o njej in kako je nastala?

Razvoj periodnega sistema elementov je seveda tesno povezan z razvojem kemije. Začetki kemije kot resne in ugledne znanosti segajo v daljno leto 1661, ko je Robert Boyle iz Oxforda objavil delo Skeptični kemist. V njem je bila prvič postavljena meja med kemiki in alkimisti, ki so bili do takrat za večino eno in isto. Alkimisti so takrat pogosto pripravljali strupe in zdravila iz rastlin, ponarejali drage kamne in izdelovali umetna barvila, zraven pa še malo napovedovali prihodnost. Skratka, bili so nekakšna mešanica kemikov, farmacevtov in vračev. Boyle je alkimiste ločil od kemikov tako, da je jasno določil, s čim naj bi se ukvarjali kemiki in katero je področje njihovega dela. Vendar

Do konca 18. stoletja je bilo težko ločiti med kemiki in alkimisti.

pa uspeh njegove knjige ni bil popoln, saj so vsaj še dve stoletji kemiki radi posegali po alkimiji. Tako je denimo nemški kemik Johann Becher, ki je v osemnajstem stoletju napisal še danes cenjeno znanstveno delo o mineralogiji Fizika podzemlja, ves čas trdil, da bi se lahko naredil nevidnega, če bi le imel na voljo ustrezne snovi. Prav tako so se kemiki pri svojem delu redno zatekali v domišljjski in znanstvenofantastični svet, ko so denimo iskali napitke, ki bi lahko oživili nežive stvari.

Teorija ohranitve mase Zaradi tega je seveda kemija potrebo-

vala nekoga, ki bi jo iz srednjega veka popeljal v sodobni svet. To je storil Antoine-Laurent Lavoisier. Lavoisier se je rodil leta 1743, in ker je izhajal iz plemstva, je imel dovolj denarja, da se je lahko ukvarjal s kemijskimi eksperimenti. Čeprav nikoli ni bil briljanten znanstvenik (nikoli mu recimo ni uspelo odkriti novega kemijskega elementa, kar je v tistem času uspelo skoraj vsakomu, ki se je resno ukvarjal s kemijo),

Dimitrij Ivanovič Mendelejev

mu je naposled vendarle uspelo odkriti nekaj, kar je pozneje pomembno zaznamovalo ne samo kemijo, ampak tudi druge znanosti. Odkril je t. i. teorijo ohranitve mase. Z za tiste čase zelo natančnimi in zahtevnimi meritvami je Lavoisier ugotovil, da se teža kovinskega telesa, ki začne rjaveti, ne zmanjšuje, kot so takrat vsi verjeli, ampak se povečuje, ker železo med rjavenjem iz zraka nase vleče kisik. To je pripeljalo do ugotovitve, da snov nikoli ne izgine, ampak samo prehaja iz ene oblike v drugo. Slednje vodi do ugotovitve, da je v vesolju na voljo določena količina snovi, ki niti ne narašča niti se ne zmanjšuje, ampak skozi čas in razmere samo prehaja iz ene oblike v drugo.

Periodni sistem To odkritje je seveda prineslo nov zagon kemiji, s tem pa tudi celo vrsto odkritij novih kemijskih elementov. Glavna elementa, kot sta kisik in vodik, sta bila sicer odkrita že prej (njun pravi pomen je odkril prav Lavoisier), odkrivali pa so nove pomembne elemente. Konec 18. stoletja jih je mladi Britanec Humphry Davy s pomočjo elektrolize začel odkrivati kot po tekočem traku. Najprej je odkril natrij, nato magnezij, kalcij,

Periodni sistem elementov

I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII.

1.01 H 1 vodik																	10.81 B 5 bor	12.01 C 6 ogljik	14.01 N 7 dušik	16.00 O 8 kisik	18.99 F 9 fluor	20.18 Ne 10 neon													
6.94 Li 3 litij	9.01 Be 4 berilij	<p style="text-align: center;">196.97 Au 79 zlat</p> <p style="text-align: center;">- relativna atomska masa - simbol - vrstno število - vrste elementa</p> <p style="text-align: center;">Cf - plin Zn - tekočina I - trdna snov</p>										26.98 Al 13 aluminij	28.09 Si 14 silicij	30.97 P 15 fosfor	32.07 S 16 sulfur	35.45 Cl 17 klor	39.95 Ar 18 argon																		
22.99 Na 11 natrij	24.31 Mg 12 magnezij	PREHODNI ELEMENTI																69.72 K 19 kalij	72.61 Ca 20 kalcij	74.92 Sc 21 skandij	78.96 Ti 22 titanij	85.47 V 23 vanadij	88.91 Cr 24 krom	91.22 Mn 25 mangan	92.91 Fe 26 železo	95.94 Co 27 kobalt	98.91 Ni 28 nikelj	101.07 Cu 29 bakar	102.91 Zn 30 cink	106.42 Ga 31 galij	107.87 Ge 32 germanij	112.41 As 33 arsen	114.82 Se 34 selen	118.71 Br 35 brom	121.76 Kr 36 kripton
39.10 K 19 kalij	40.08 Ca 20 kalcij	44.96 Sc 21 skandij	47.88 Ti 22 titanij	50.94 V 23 vanadij	52.00 Cr 24 krom	54.94 Mn 25 mangan	55.85 Fe 26 železo	58.93 Co 27 kobalt	58.69 Ni 28 nikelj	63.55 Cu 29 bakar	65.39 Zn 30 cink	69.72 Ga 31 galij	72.61 Ge 32 germanij	74.92 As 33 arsen	78.96 Se 34 selen	85.47 Br 35 brom	88.91 Kr 36 kripton	91.22 Rb 37 rubidij	92.91 Sr 38 stroncij	95.94 Y 39 itrij	98.91 Zr 40 cirkonij	101.07 Nb 41 niobij	102.91 Mo 42 molibden	106.42 Tc 43 tehnetij	107.87 Ru 44 rodij	112.41 Rh 45 rodij	114.82 Pd 46 palačij	118.71 Ag 47 srebro	121.76 Cd 48 kadmij	127.60 In 49 indij	127.60 Sn 50 olov	127.60 Sb 51 antimon	127.60 Te 52 telur	127.60 I 53 jod	127.60 Xe 54 ksenon
132.91 Cs 55 cezij	137.23 Ba 56 barij	138.91 La 57 lanthan	178.49 Hf 72 hafnij	180.95 Ta 73 tantal	183.85 W 74 volfram	186.21 Re 75 renij	190.2 Os 76 osmij	192.22 Ir 77 iridij	195.08 Pt 78 platina	196.97 Au 79 zlat	200.59 Hg 80 živo srebro	200.59 Tl 81 talij	204.38 Pb 82 olov	207.2 Bi 83 bismut	208.98 Po 84 polonij	208.98 At 85 astat	208.98 Rn 86 radon	223.02 Fr 87 francij	226.03 Ra 88 radij	227.03 Ac 89 aktinij	227.03 Th 90 torij	232.04 Pa 91 protaktinij	231.04 U 92 uranij	238.03 Np 93 neptunij	237.05 Pu 94 plutonij	244.06 Am 95 americij	243.06 Cm 96 kurmij	247.07 Bk 97 berkelij	251.08 Cf 98 kalifornij	252.08 Es 99 einsteinij	257.10 Fm 100 fermij	258.10 Md 101 mendeljevij	259.10 No 102 nobelij	262.11 Lr 103 lawrencij	

Standardni periodni sistem vsebuje 103 kemijske elemente.

Britanec Humphry Davy je odkril kar 12 elementov.

stroncij, aluminij in tako naprej. Ocenjujejo, da je samo Davy odkril več kot petino vseh takrat znanih elementov (in verjetno bi jih še več, če ne bi umrl zaradi prevelike količine prav takrat odkritega smejalnega plina, ki je bil nekakšna droga takratnega sveta). V začetku 18. stoletja so bili nato odkriti še argon, dušik, ogljik ... Število na novo odkritih elementov se je povzpelo na več kot 35 in pojavila se je potreba, da se primerno označijo (do takrat se je za vsak element pojavljalo po več imen) in umestijo v smiselno celoto. Slednje je po nekaterih neuspešnih poskusih svojih predhodnikov sredi 19. stoletja storil Rus Dimitrij Ivanovič Mendelejev, ki je prišel na idejo, da bi elemente razvrstil glede na število protonov v jedru in glede na njihove splošne značilnosti, kar pomeni, da bi jih bilo mogoče v sistemu kar se da hitro najti. Slednje je dosegel z neke vrste mrežo, v katero je elemente razporedil vodoravno glede na naraščajoče število protonov, navpično pa na podobne lastno-

sti (recimo baker je postavil nad srebro, srebro pa nad zlato, saj so vsi trije elementi kovine. Nastal je periodni sistem kemijskih elementov, ki ga poznamo še danes.

Okoli 120 elementov Sistem Mendelejeva je sprva štel nekaj manj kot 40 elementov, v nadaljnjih letih pa so se dodajali vedno novi in novi. Danes so v klasičnem periodnem sistemu, ki se je od prvotnega sicer nekoliko spremenil, 103 kemijski elementi. Razvrščeni so glede na število protonov v jedru in glede na skupine, ki predstavljajo njihove glavne značilnosti. To pa seveda niso vsi elementi, ki jih poznamo. Danes poznamo okrog 120 kemijskih elementov, od katerih jih je 92 mogoče najti v naravi, drugi pa so nastali v laboratorijih. Prav slednje je tudi razlog,

RADIO UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

Z urinom do novega elementa

Tako kot to velja za večji del znanosti je tudi v kemiji do večine odkritij prišlo naključno ali kot stranski produkt nekega drugega eksperimenta. Slednje posebej velja za odkritja posameznih kemijskih elementov. Tako je Nemeec Hennig Brand, ki je živel sredi 17. stoletja, dolgo časa verjel (verjetno je o tem sklepal zaradi podobnosti v barvi), da je iz človeškega urina mogoče pridobiti zlato. V ta namen je leta 1675 končno zbral 50 veder človeškega urina, ki ga je za nekaj mesecev shranil v kleti. Z različnimi postopki ga je najprej spremenil v strupeno kremo in nato v prosojno voskasto snov. Iz snovi ni nastalo želeno zlato, je pa snov sčasoma začela žareti, če pa o je postavil na sonce, se je spontano vnela in zagorela. Odkril je fosfor.

da natančno število elementov ni znano. Nekateri umetno ustvarjeni elementi namreč obstojijo le nekaj milisekund (nato pa se pretvorijo nazaj v katerega od že znanih stabilnih elementov), zaradi česar nekateri znanstveniki dvomijo, da jih je sploh mogoče imeti za nove elemente. Za elemente namreč velja, naj bi bili vsaj nekaj časa stabilni, ne da bi jim pri tem kakor koli »pomagali«. Prav tako med znanstveniki potekajo burne razprave o tem, ali je zdajšnje število elementov

dokončno ali pa je še mogoče odkriti kakšnega novega. Nekateri so prepričani, da to ni mogoče, saj naj bi bili vsi (vsaj stabilni) elementi že odkriti, drugi pa, da je to mogoče, vendar ne na Zemlji, ampak v vesolju, kjer naj bi bile primerne razmere za njihov razvoj. Kakor koli že, kakšen element več ali manj našega življenja ne bo bistveno spremenil. Za tiste, ki jim kemija ali učenje periodnega sistema na pamet dela preglavice, je elementov že zdaj preveč. □

Javni razpis: »Številčnejše slovenske družine 2007«

Slovenska konferenca SSK se zavzema za povezovanje Slovencev, ohranjanje slovenske samobitnosti, krepitev slovenstva in narodne enotnosti. Hkrati se zavzema za posebno varstvo otrok in družine, zato z zaskrbljenostjo spremlja podatke o upadanju števila rojstev med Slovenci. 20. 9. 1997 smo se na zboru Slovenske konference v Kranju odločili, da bomo številčnejše slovenske družine, prijavljene na razpis, vsako leto obdarili, staršem pa podelili javna priznanja.

- Pogoji za prijavo na razpis za najštevilčnejšo slovensko družino so:
1. Podpisana izjava staršev o slovenskem državljanstvu staršev in otrok
 2. Družina je v preteklem koledarskem letu dobila novega člana (novorojenček).
 3. Z novorojenčkom je družina štela pet (5) ali več otrok.
 4. Vsaj polovica družinskih članov še ni polnoletna.
 5. Prijave morajo prispeti v našo pisarno do 15. oktobra 2007.

Razpisni material bo od 15. septembra dalje na spletni strani www.slokon-gres.com pod rubriko Slovenska družina 2007. Izpolnjene prijavnne obrazce pošljite na naš naslov:

Slovenska konferenca
»Slovenska družina 2007«
Cankarjeva cesta 1/IV
SI - 1000 Ljubljana

Za vse informacije smo na voljo na telefonski številki **01 24-28-552** ali na e-naslovu ssk@siol.net.

Luka Klopčič, predsednik Komisije za priznanja številčnejšim družinam pri Slovenski konferenci SSK

Brezplačen objava

Presenečenje prvenstva – prvaki Rusi

V družbi velikih

Kristijan Stranščak, foto: Reuters, arhiv Demokracije

Slovenska košarkarska reprezentanca je na evropskem prvenstvu v Španiji zamudila zgodovinsko priložnost, da bi se potegovala za medalje.

Osnovni cilj sedmo mesto, neposredna uvrstitev na prihodnje evropsko prvenstvo in dodatne kvalifikacije za olimpijske igre v Pekingu 2008 je lep uspeh, vendar grenak priokus vseeno ostaja.

Čeprav se sliši paradoksalno, je sedmo mesto Slovenije na evropskem prvenstvu v Španiji bržčas večji uspeh kot šesto leta 2005 v Beogradu. Pred dvema letoma je naša izbrana vrsta do mest pod vrhom prišla v praktično najmočnejši zasedbi in tako rekoč pred domačimi navijači, medtem ko je španski uspeh dosegla močno zdesetkana in tudi na nevtralnem igrišču dokazala, da sodi v krog najmočnejših evropskih ekip. Toda po obeh tekmovanjih (in po spodletelem nastopu na svetovnem prvenstvu na Japonskem) je ostalo

nekaj grenkobe, da bi lahko dosegla še več.

Fantje s karkterjem Razlike med zdajšnjo in prejšnjimi reprezentancami naj bi se skrivale v dobrem ozračju, uspešni kombinaciji starejših in mlajših igralcev, večjih izkušnjah, gotovo pa je bil pri tem pomemben dejavnik Matjaž Smodiš. S svojo borbenostjo, samozavestjo in zmagovito miselnostjo pomeni veliko dodatno vrednost tega moštva, vtis pa bi bil brezhiben, če ne bi tudi on v končnici tekme z Grčijo poniknil

in izgubil pomembne žoge. Jaka Lakovič je zablestel na začetku in na koncu. Povsem na začetku sicer ne, saj tekme proti Italiji v prvem krogu predtekmovanja v Alicanteju ni začel dobro, vendar se je odkupil z zmagovitim metom za tri točke. Ko so vsi upali, da ga bo zmagoviti koš dvignil, se to ni zgodilo, saj je prvič tako, kot zna, zaigral šele na zadnji tekmi proti Franciji, in še to na koncu tekme, vmes pa je ostal dolжник. Gotovo bi bilo Lakoviču precej lažje, če se ne bi že na prvi tekmi poškodoval Aleksandar Čapin, ki je imel v pripravljalnem obdobju v reprezentanci precej pomembno vlogo. Tukaj je nastopil Goran Dragič, ki se je izziva lotil pogu-

Selektorju je potekla »ustna pogodba«.

mno, včasih celo preveč, zato tudi kakšna nepotrebna napaka, vendar je na splošno pozitivno presenetil in Slovenija je z njim dobila igralca za prihodnost. Erazem Lorbek je drugače kot pred dvema letoma igral povsem pod košem, kar mu zaradi manjše fizične moči od tekmečevih centrov ni tako ustrezalo kot vloga krilnega centra, ki jo je imel pred dvema letoma v Beogradu, predvsem v obrambi, medtem ko jim je v napadu povzročal precej težav tako s hitrostjo kot spretnostjo. Tudi on nedvomno predstavlja prihodnost slovenske reprezentančne košarke, kar velja tudi za Domna Lorbka. Če bi 13 sekund pred koncem tekme proti Grčiji zadel met za tri točke, bi postal junak, vendar je njegovo najnevarnejše orožje v Španiji, kjer bo nadaljeval kariero pri Estudiantesu, zatajilo. Goran Jagodnik, konstanta, je s svojo borbenostjo, številom točk, kakšno pomembno trojko dokazal, da pri

33 še vedno lahko računajo nanj. Pomembno vlogo je odigral tudi Uroš Slokar, eden tistih košarkarjev, ki so se pripravljali sprijazniti s katero koli vlogo. Čeprav se je preizkusil celo v ligi NBA in ima visoko ceno tudi na evropskem trgu, je v minutah, ko je zamenjal Smodiša, dal vse od sebe, njegove trojke pa so jeziček na tehtnici prevesile na našo stran tako proti Turčiji kot na drugi tekmi proti Franciji. Del te ekipe sta tudi mlada Gašper Vidmar in Sandi Čebular, ki pa sta skupno zbrala samo 22 minut, vendar na njiju v prihodnosti lahko računamo. Posebno poglavje je za Rašo Nestorovič, kajti EP 2007 je bilo v veliki meri njegovo prvenstvo. Če je v preteklosti deloval preveč mehko, da bi bil vodja reprezentance, je bil tokrat njen pravi kapetan tako na parketu, saj tako dobro v reprezentančnem dresu ni igral še na nobenem prvenstvu, kot zunaj njega, pri čemer ima veliko zaslug tudi za to, da je bilo v reprezentanci ves čas zelo dobro ozračje. Selektor Aleš Pipan, alfa in omega te ekipe, je v dolgem štiriletнем ciklusu pripeljal fante v vrh evropske košarke, vendar se mu je »ustna pogodba« končala. Kako bo naprej, bomo videli.

Evropska smetana Španski prireditelji so ob polčasu odločilne tekme na uradni spletni strani prvenstva objavili vrstni red, na katerem je pisalo, da je španska reprezentanca osvojila naslov evropskega prvaka. Njihova nadutost in arogantnost sta na trenutke presegli meje dobrega okusa, svoji reprezentanci pa so vnaprej obešali okrog vratu zlate kolajne, čeprav

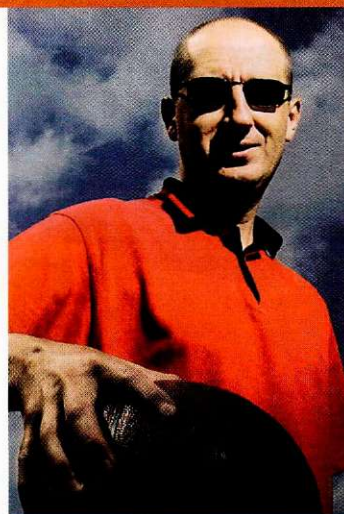
niti približno ni igrala tako prepričljivo kot na lanskem svetovnem prvenstvu na Japonskem. Domišljavost Špancev je bila tako močna, da se niti z organizacijo prvenstva niso preveč trudili, saj je bilo vse namenjeno samo temu, da bi njihova reprezentanca po srebrnih medaljah v letih 1935, 1973, 1983, 1999 in 2003 končno stopila tudi na najvišji oder. Rusi so poskrbeli, da je bil to račun brez krčmarja, saj so taktično zelo zrelo odigrali finale in prišli do svoje tretje medalje z evropskih prvenstev (na štirinajst zlatih sovjetskih podlage), po bronu leta 1997 in srebru štiri leta pred tem. Največ zaslug ima nedvomno njihov vsestranski košarkar Andrej Kirilenko, ki je povsem zaslužen prejel tudi priznanje za najbolj koristnega igralca EP, nepozabna pa je bila predvsem njegova predstava v polfinalu proti Litvi, ko je dosegel 29 točk, osem skokov ter po tri ukradene žoge in blokade. Na tisti tekmi je še točko več dosegel Ramunas Šiškauskas (oba so uvrstili v idealno peterko prvenstva skupaj s Špancem Joséjem Calderonom in Paujem Gasolom ter Nemcem Dirkom Nowitzkim), njegova Litva pa se domov vrača z zasluženim bronom. Potem ko so Litovci blesteli proti Sloveniji, so z neprepričljivo igro v četrtfinalu premagali Hrvaško, v polfinalu je bila Rusija previsoka ovira, na tekmi za tretje mesto pa so se znova zbrali in prepričljivo premagali Grčijo. Od petega do sedmega mesta so se uvrstile Nemčija, Hrvaška in Slovenija in se bodo tako potegovale za vozovnice, ki vodijo na olimpijske igre. **D**

Avstralec **CASEY STONER** (Ducati) si je že tri dirke pred koncem letošnjega SP v motociklizmu zagotovil naslov prvaka v elitnem razredu MotoGP. Za ta uspeh je zadoščalo 6. mesto na preizkušnji za VN Japonske v Motegiji.

KATARINA SREBOTNIK je kljub odlični igri na 145.000 dolarjev vrednem turnirju WTA Banka Koper Slovenia Open v Portorožu klonila tik pred tako želenim ciljem. V finalu je morala priznati premoč prvi nosilki Francozinji Tatiani Golovin.

Cirkus ostaja

Esad Babačić

Sarajevo je mesto, ki se nikdar ne vda. Tudi kadar se zdi vse skupaj že dolgo izgubljeno. Navijači mlajšega od obeh mestnih klubov NK Sarajevo so se že prej sprijaznili, da njihov klub ne bo mogel dlje od predkola pokala UEFA.

Kljub temu je bilo Koševo še enkrat polno do zadnjega sedea. Različne navijaške skupine so tekmovala, kdo bo bolj vročekrvno navijal za ljubljani klub. Seveda je bilo med njimi tudi precej takšnih, ki so svoje navijaške strasti uporabljali v politične namene, kar je za Bosno že skoraj normalno. Zunanji opazovalec se ni mogel otresti občutka, da gre pri navijanju na takšnih tekmah bolj za ljudsko rajanje, ki meji na cirkus, kot pa za resno bodrenje kluba, ki se poteguje za uvrstitev v enega najelitnejših evropskih tekmovanj. Toda tisti, ki poznajo bosanske navade, vedo, da je nogometna tekma v bosanski prestolnici od nekdaj predstavljala veliko več od športnega dogodka. Pri rezultatu 0:2 za goste so tribune stadiona odmevale, kot da bi bili domači v dobitnem položaju in ne na pragu zanesljivega izpada iz še enega elitnega tekmovanja. Ko so domači v sodnikovem podaljškju končno dosegli zadetek, se je z vzhoda, na katerem sedijo starejši navijači Sarajeva, razlegel val navdušenja, kot da bi domači povedli, ne pa zmanjšali vodstva nasprotnika. Diskrepanca med tistim, kar je bilo mogoče doživeti tisti večer na legendarnem stadionu, in realnim stanjem bosanskega nogometa, je seveda več kot očitna, zato se zdijo takšne tekme močno bizarne. Tistim, ki vedo, kakšna je resničnost, je v takšnih situacijah kar malce nerodno. A tako pač je. Precej drugačno ozračje je v tistem delu Londona, kjer navijajo za Chelsea, klub, ki kaže popolno nemoč, potem ko ga je zapustil José Mourinho, trener, za katerega bi težko dejali, da je bil pretirano priljubljen med navijači najbogatejšega nogometnega kolektiva na svetu. Očitno denar ne more rešiti vsega. Vsaj takrat ne, ko grede zadeve na slabše. Chelsea že nekaj časa nima dobre krvne slike, kar se kaže v igri, za katero bi težko rekli, da je svetovna, pa čeprav je v tem klubu združeno skoraj vse, kar lahko svetovni trg ponudi v tem času. Seveda se je Abramovič zelo težko sprijaznil z dejstvom, da ves njegov denar ni naredil tistega, kar si je želel v svojih otroških sanjah. Kar nenadoma se je zazdelo, da je bila investicija slaba, za kar je najbolj normalno kriviti trenerja, ki je pozabil na kemijo in simbiozo moštva, ki ga sestavljajo megazvezde svetovnega in angleškega nogometa.

Pevac Rudan trdi, da za nesrečo ni kriv.

En forenzik trdi, da je do stika prišlo, drugi mnenje še pripravlja.

Čakajo forenzika

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Že osem let je minilo od prometne nesreče, v zvezi s katero Miranu Rudanu očitajo, da je povzročil smrt kolesarke. Zadeva se na sodišču še vedno vleče in ji ni videti konca. Zdaj čakajo mnenje nemškega forenzika.

Pred našimi sodišči se spet odvija ena od zgodb, ko sodni mlini dolgo in brez posebnega učinka meljejo, ko pravica, slepa ali ne slepa, dolga leta čaka, da bo izrekla sodbo, če jo seveda sploh kdaj bo, kajti žal je bilo v našem pravosodnem sistemu tudi več takšnih primerov. Seveda se spet po nekajkrat pregledujejo eni in isti dokazi, zadeva se prelagi, iščejo se druga mnenja, v nič gre na desetine dragocenih ur in kupi denarja. Navadno te stroške plačujejo davkoplačevalci. Spet gre za zgodbo, ko je ena od strank državljan, ki izstopa iz povprečja, ki je zaradi svojega poklica ali premoženja bolj enakopraven od drugih državljanov.

Ta čas na ljubljanskem okrožnem sodišču poteka sojenje v primeru prometne nesreče, ki se je zgodila v Ljubljani že v prejšnjem tisočletju.

Tistega usodnega dne je, tako trdi obtožnica državnega tožilstva, po Tavčarjevi ulici po kolesarski stezi pravilno vozila kolo 47-domačinka Majda Marija Kolenik. Le nekaj deset metrov od sodišča je trčila v avtomobil, ki je bil nepravilno parkiran pol na pločniku, pol na kolesarski stezi. Sicer pa tam parkiranje sploh ni dovoljeno, ne tako ne drugače, iz-

jema je le dostava. Po izjavah očividcev je bil avtomobil last pevca Mirana Rudana, kajti tam parkirana alfa romeo 165 je bila očitno sponzorska in je bila čez in čez popisana s pevčevim imenom.

Kolesarka je trčila v vrata, ki jih je voznik avtomobila, po mnenju tožilstva Rudan, neprevidno odprl. Kolesarka je padla po tleh in se pri tem hudo poškodovala. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je zaradi hudih poškodb kmalu padla v koma in po pol leta še vedno v koma 2. aprila 2000 ranam podlegla.

Spet parada forenzikov Tožilstvo je vložilo kazensko ovadbo proti Rudanu zaradi povzročitve nesreče s smrtnim izidom, za nameček pa naj bi bil še pobe-gnil s kraja nesreče.

Rudan seveda vse zanika in trdi, da ga je tisti dan v Ljubljano pripe-

ljal prijatelj, saj je bil tudi sam nekaj tednov prej hudo poškodovan v prometni nesreči. Prav v zvezi s to nesrečo naj bi bil nesel dokumentacijo svojemu odvetniku. Rudan pravi, da je bil že oddaljen od avtomobila, ko je slišal padec in videl ležečo kolesarko. Seveda ni hotel pobegniti, ampak je le preparkiral avtomobil, da bi naredil prostor za reševalno vozilo. Zanika pa, da bi kolesarka prišla v stik z njegovim avtom.

Že leta 2002 je forenzični inštitut v Sloveniji izdelal mnenje, da je do stika med kolesarko in avtomobilom prišlo. Obramba je zahtevala drugo mnenje in tega zdaj v tujini pripravljajo nemški forenziki. Očitno našim ne zapremo. Če bo nemško poročilo potrdilo ugotovitve naših strokovnjakov, ali bodo Rudanu odobrili še tretje mnenje in predvsem kdaj bo to prišlo? **D**

Širil otroško pornografijo

Pokvarjenec je z internetnih strani kopiral otroško pornografijo in jo ponujal sebi podobnim perverznejšem.

Eno najbolj ogabnih kaznivih dejanj, ki si jih lahko človek sploh zamisli, je nedvomno ustvarjanje in razširjanje otroške pornografije. To nagnusno dejanje je sicer staro precej več kot internet, saj so pred tem obstajale že videokasete, fotografije, marsikdo pa si je lahko takšno svinjarijo ogledal tudi v živo, a prav internet je omogočil, da lahko do takšnih posnetkov pride kar najširši krog pokvarjencev.

Mnoge države so v svoje zakonike uvedle določila, po katerih poleg tistih, ki otroško pornografijo ustvarjajo ali pa jo posredujejo oziroma razširjajo naprej, kazensko odgovarjajo tudi tisti pokvarjenci, ki si jo ogledujejo in zbirajo, pa čeprav le »za osebno uporabo«. Mi žal malce capljamo za temi državami.

Švicarji so v tem naprednejši in tako je pri njih skoraj tri leta potekala intenzivna policijska preiskava, v kateri so odkrili kar lepo število perverznejšev, ki so se naslajali nad slikami ubogih otrok. Švicarji so odkrili, da je nekaj naročnikov tudi iz Slovenije in so zato obvestili tudi naše kriminaliste.

Možje postave so se lotili dela in po nekaj mesecih preiskave odkrili, da je 26-letni Izolan v omenjenem obdobju prek strežnika kopiral datoteke z otroško pornografijo ter jo potem ponujal in posredoval podobnim pokvarjencem. Posrednika so ovadili pristojnemu tožilstvu, upajmo pa, da se bodo naši poslanci kmalu zdramili in krepko povečali kazni za tovrstna dejanja. Kot že rečeno, tudi za tiste, ki takšno svinjarijo »samo« zbirajo. B. S.

V besu rad kuri

Ptujčan, ki se že leta potika po Obali, v sporih z ljudmi najraje sega po vžgalicah in nasprotnikom kuri imovino.

Očitno bo lastnik koprške vrtnarije dvakrat premislil, koga bo na novo zaposlil v svojem podjetju.

Prav malo je namreč manjkal, pa bi ostal brez poslovnega prostora in tudi brez pred njim parkiranega avtomobila. Na začetku septembra se je namreč lastnik vrtnarije sprl s svojim delavcem, 40-letnim Ptujčanom.

Ptujčan je bodisi tako mehka dušica, bodisi tako usekan, da se je zaradi spora resno razburil. Gladko je svojemu šefu zagrozil, da mu bo vse skupaj zažgal. Navadno v afektu izrečenih groženj ljudje ne jemljejo resno, a lastnik vrtnarije je naslednje jutro debelo gledal.

Njegov že nekdanji delavec je ponoči res prišel do poslopja vrtnarije in vse skupaj polil

z nafto. Potem je z nafto polil tudi tam parkirani tovorni avtomobil in končno z nafto potegnil »črto« do ograje. A vžgati mu je ni uspelo, zato je pobegnil.

Da gre res za čudaka, so potrdili tudi policisti, ki so preverili besnega Ptujčana. Odkrili so, da je pred osmimi leti zaradi spora s šefom v dveh pisarnah v Kopru zažgal papir in delovne halje, zaradi česar je zgorel inventar, pet let kasneje pa je po prepiru s stanodajalcem po grožnjah zakuril s senom dodobra naphan senik in ta je seveda pogorel do tal.

Piromana so policisti nekaj dni po poskusu požiga vrtnarije končno izsledili in sodnika je poslal v pripor. Upajmo, da ne bo v razjarjenosti zakuril tudi tega. B. S.

NAJBOLJŠI GLASBENI

MIKS

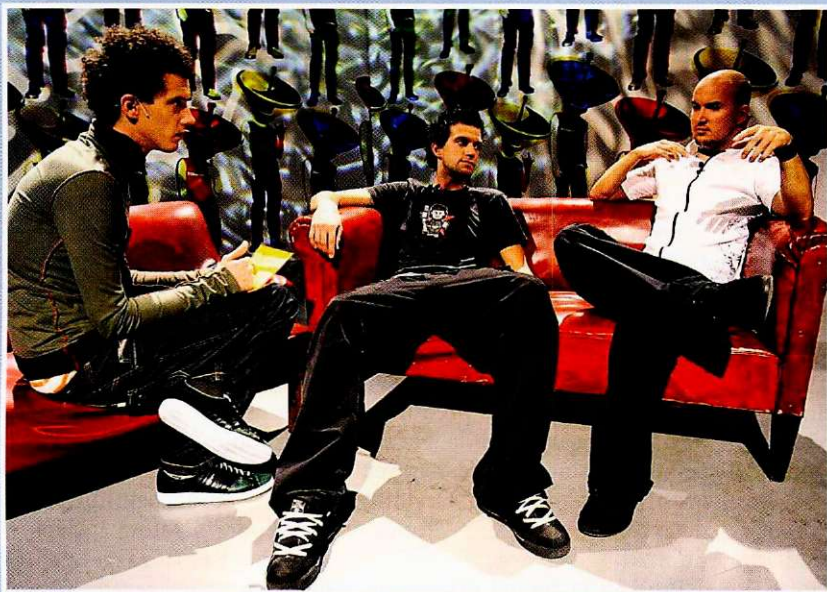
ZA VSO SLOVENIJO

Dajte radio
na glas ob 7:07

102.4, 103.7

RADIO CENTER

RADIO CENTER
www.radiocenter.si

Frekvenca

Katarina Čas z Aritmijo

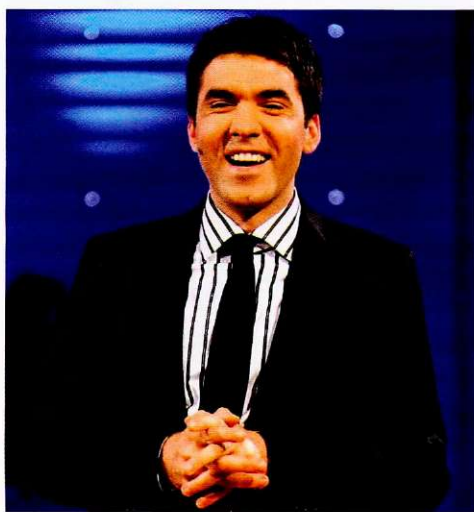
Aritmija in Frekvenca

Od ponedeljka naprej bo imela oddaja Ponedeljkovni Glas(be)ni večeri, ki nastaja v razvedrilnem programu Televizije Slovenija in jo predvaja drugi program Tele-

vizije Slovenija, enotno tedensko podobo. To pomeni, da bo namesto mesečnega kolobarjenja posameznih glasbenih oddaj (Aritmija, Frekvenca, Brane Rončel izza odra, koncert), kot smo ga bili vajeni v prvi polovici leta, po-

nedeljkove večere zapolnjeval enourni tedenski sveženj dveh glasbenih oddaj. Tedensko se je na male zaslone vrnila edina alternativna glasbenoinformativna oddaja Aritmija, pridružila pa se ji novost letošnje pomladi – oddaja Frekvenca.

Voditeljica Aritmije Katarina Čas s pomočjo utečene novinarske ekipe, ki jo sestavljajo Miroslav Akrapovič, Luka Zagoričnik, Toni Cahunek in Miha Šalehar, gledalcem vsak ponedeljek v 40 minutah postreže z aktualnim utripom domačega in tujega glasbenega prostora. Aritmiji sledi 20-minutna Frekvenca, v kateri redaktor in voditelj Toni Cahunek v režiji Mitje Novljana v studiu gosti izbrano glasbeno skupino in soča sogovornike nasprotujočih si mnenj o problematikah, ki težijo glasbeno sceno.

Mario nam znova kroji nedeljske večere.

Spet doma

Oddaja Spet doma z Mariom Galuničem se je v nedeljo vrnila na male zaslone. 105-minutna družinsko-razvedrilna oddaja poleg nekaterih starih, uveljavljenih rubrik prinaša tudi nekaj novih. Skupaj z oddajo sta se pred kamere vrnila Robi in Brigita ter nova sezona turnirja Zvezde plešejo. Ta letos poteka v nekoliko spremenjeni obliki, saj se merita po dva para. Skupaj bo nastopilo kar 18 parov, veliki finale pa bo tik pred božičem. Mario

se po več letih znova preizkuša kot učitelj, saj bo vsako nedeljo za osrednja gosta pripravil rubriko Spet v šoli. Znani Slovinci se tako za nekaj minut znova znajdejo v šolskih klopeh. Igra je zamišljena kot kratkočasna in zabavna predstavitev osrednjih gostov iz novega zornega kota, kot nostalgična vrnitev v šolska leta, na katera vsakogar vežejo močni spomini, izkušnje, zgode in nezgode. Novost je tudi rubrika Kdo ni vsiljivec?. V njej tri osebe trdijo, da so v močni povezavi z enim izmed osrednjih gostov, vendar je v resnici le ena od njih resnična. Drugi osrednji gost pa mora s spraševanjem ugotoviti, katera oseba je resnična. Odločiti se morajo tudi gledalci in s svojimi glasovi izplačati oba vsiljivca.

Vsaka oddaja se bo začela z Omarjem, ki bo od te sezone prepeval uvodni song. Njegov glasbeni uspeh bo tako še usodnejše povezan z oddajo Spet doma.

Demi še ni za odpad

Demi Moore je bogata, lepa, uspešna ter poročena z veliko mlajšim in postavnim moškim. Vendar igralka z vsem tem še vedno ni zadovoljna. Pred nedavnim je filmska zvezdnica (spet) govorila o nepravilnem podeljevanju film-

skih vlog. Za revijo Red je dejala: »Nisem stara 20 let niti 30. A sem vsekakor drugačna od predstave ljudi, kakšna naj bi bila ženska pri 40 letih. Za mnoge igralko, ki dopolnijo 40 let, to pomeni konec njihove kariere in čas za upokožitev. Mnoge se od takrat naprej vidijo le kot matere ali žene. Če

Pri 40. je še vedno lepa.

nam rečejo, da po 30. letu nismo nič več vredne, je to resna težava. A vse imamo več za ponuditi.« Ja, starostna diskriminacija je resen problem, ampak Demi se lahko potolaži v močevem objemu ...

Toni Oven ni več brezposeln. S pomočjo kralja podzemlja in zastavljenega maminega stanovanja je odprl lastno podjetje. Vendar se nekatere stvari nikoli ne spremenijo - Tonijeva družina spet ne pozna resnice! Usoda jim zato vztrajno prigovarja:

ZAČNIMO ZNOVA!

Nova sezona na sporedu od 28. septembra.

VSAK PETEK OB 19.55
NA 1. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA.

doma, v svetu nanizank

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

www.rtv slo.si/zacnimoznova

Zahajajoči gostje

Magični gledalec

V nacionalni oddaji NLP so gostili že zahajajočo zvezdo Severino, a voditelja sta se vseeno topila od navdušenja.

Slovenci smo zelo očitno narod, ki ne zna in ne zna ceniti nič tistega, kar imamo sami. Iz nekega popolnoma neznanega razloga se nam vse naše zdi za lase privlečeno, popolnoma zanič, pritelehno, kmečko in zahojeno. Zaradi tega postanemo na trenutke skoraj paranoični. Pa se takoj začnemo truditi, da bi pokazali svojo »svetovljansko« širino in imamo vse tuje, upravičeno ali ne, za višek popolnosti.

Večjemu delu Slovencev je vse, kar prihaja iz nedaj skupne in mile nam domovine, nekaj najbolj super na vsem svetu. Tako zelo je in, da vse to prav po papagajsko posnemamo. Balkanski način oblačenja, predvsem balkanske manire, zlasti mladi govorijo v nekem čudnem južnoslovanskem esperantu ali pa vsaj materni jezik mučijo z ustreznim naglasom, še posebno pa je vsega posnemanja in navdušenja vredna jugogodba, tako imenovani turbofolk. Tako se naši vrli muskontarji v svetem strahu, da jih kdo ne bi obtožil »govejosti« in zahojenosti, večino tedne in tedne mučijo s pisanjem globokoumnih tekstov in spremljajoče glasbe, končno pa izdajo svoj »singel«, ki z zavijanjem in godbo navadno zelo malo odstopa od kopirane jugogodbe. A če pride v naše gaje kakšna jugoestradska zvezda, se dobršnemu delu slovenske publike popolnoma poslabša.

Tako sta tudi voditelja v zadnji nacionalni oddaji NLP kar poblaznela, ker je v studio prišla hrvaška estradnica Severina. Voditelja in gostja so se kar cedili in drug drugemu nekam lezli s komplimenti. Še posebej voditelja, ki sta poudarjala, da je menda prišla naša zvezda, da smo jo nestrno čakali že ves čas in podobne oslarije. Seveda pa jima

Severina ni ostala dolžna in je tudi blebetala, kako je vesela, da je spet v Sloveniji, pa kako lepa sta voditelja, kako pozitivna je publika, ki je seveda tudi vsa presrečna vriskala dobre pol ure obiska v studiu.

Hudir je z nami, da navadno vabimo v goste le tuje estradnike, ki se še sploh niso uveljavili ali pa so že v zatonu, če ne že v globoki penziji. Še zlasti slednji se radi odzovejo, da na račun nekdanje slave zaslužijo še kak evro za stare dni od slovenske publike, ki s tem ne dokazuje svojega svetovljanstva, kot misli, ampak prej tisto, česar se tako boji, svoje zahojenosti namreč. Dokaz za to so seveda gostje v omenjeni oddaji NLP.

Severina, ki so jo naši sosodje poimenovali celo »Seve nazionale«, je namreč že nekaj let v zatonu. Pred leti si je poskušala kakor marsikakšna druga zahajajoča zvezda popraviti rejting z nastopom na zasebnem pornoposnetku, kjer se na jahti onegavi z nekim dinarskim primerkom moškega. Za nacionalno Sevo sicer ni bil dovolj navaden tip, ampak neki novodobni privatizacijski tajkun. Posnetek je nato »ušel« na svetovne spletne portale, nalašč tik pred Severinino turnejo, po nekaj dnevih kroženja po internetu pa je seveda Severina zahtevala, da se posnetki njenega miganja umaknejo, in grozila s tožbami. Očitno si rejtinga ni dvignila prav za dolgo. Kot že rečeno, je dokaz za to njen obisk v Sloveniji, kjer bo imela koncert. Naša »svetovljanska« publika se bo seveda polomila, da bi obiskala nastop »svetovljanske zvezde« in se tudi sama za hip zibala v svoji »svetovljanski« širini in okusu. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Prijetne misli na prihodnost vam bodo lepšale dni in noči. Veliko dela vas čaka in nekaj skrbi, vendar bodo ob vas ljudje, na katere se lahko zanesete in ki vam bodo pomagali. Konec tedna bo nadvse romantičen in prijeten za vas in za partnerja.

Bik
21.4.-21.5.

Ker bo nekaj časa pri vas zelo mirno in prijetno, vam bo postalo že narahlo dolgočas in boste iskali razburjenje in vznemirjenje. Delo, ki ste ga začeli v ponedeljek, se bo končalo po predvidevanjih in po načrtih. Veliko sreče bo v petek.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Prepričanje, da se ne da ničesar spreminiti, je napačno. Res je sicer, da boste morali še veliko vložiti v odnose in vse, kar spada zraven, vendar se bo obrestovalo. Jesen bo lepa in zelo topla, polna sprehodov v naravi.

Rak
22.6.-21.7.

Načrtovanje se izplača v mnogih pogledih, posebej zato, ker se da s predvidevanjem veliko vnaprej ugotoviti. Dodatna zaposlitev vam bo prinesla veliko dodatnih skrbi in opravkov, ki jih ne boste preveč veselili. Veseli pa boste finančnega priliva.

Lev
22.7.-21.8.

Razburjanja je za zdaj dovolj. To si boste morali povedati vsak dan znova in se odmakniti od zahtevnih sodelavcev ali zahtevnih domačih. Veliko vam bo prihranjena, če boste izbrali prave sodelavce, s katerimi se značajsko skladate.

Devica
22.8.-21.9.

Potrpežljivo čakanje bo obrodilo lepe sadove in zato boste ta prijem lahko svetovali tudi drugim. Veliko vam bo pomagalo delo z ljudmi, saj si boste pridobili samozavest. Pripravite se na kakšno zanimivo presenečenje v starem slogu.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Veselite vas bo prevečevalo ob misli, da se boste v bližnji prihodnosti zelo lepo imeli s prijatelji, ki pripravljajo veliko zabavo ob koncu nekega opravila. Ker se vam bo zdelo, da nimate kaj obleči, se boste podali v nakupe.

Škorpion
23.10.-21.11.

Sonce in indijansko poletje vas bo spodbudilo in boste neverjetno dobre volje. Dnevi se vam bodo zdeli zelo dolgi in imeli boste veliko časa za klepete ob kavi ali čaju. V petek pa bo zelo malo časa, saj boste napačno načrtovali in obljubili preveč.

Strelec
22.11.-20.12.

Konec tedna vas čaka dolg, romantičen sprehod v naravo. Lotili se boste zelo prijetnega razmišljanja in načrtovanja prihodnosti. Tisti strelci, ki niste redno zaposleni, boste dobili zelo dobro ponudbo in jo seveda z veseljem sprejeli.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ker se spet ukvarjate z nekim problemom, boste morali poiskati pomoč, če boste hoteli kmalu spet imeti več časa. Kozorogi druge dekade boste imeli težave z avtomobilom, kozorgi tretje pa z nekom iz širše družine.

Vodnar
20.1.-18.2.

Uspelo vam bo prepričati ljudi v vašo korist in veselili se boste z domačimi, ki vam bodo prinesli veselo novico. Bodite čim bolj odprti za vse novosti, ki vam jih prinaša življenje. Vaša iskričnost in dobra volja bosta nalezljivi za večino ljudi.

Ribi
19.2.-20.3.

Dodajte nekaj ostrine in razumeli vas bodo! Če se pogovarjate preveč nežno, vas ljudje ne bodo poslušali in slišali. Samske ribe boste te dni imele nekaj zanimivih ljudi na obzoru in se boste začele truditi okoli najzanimivejšega.

trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	VULKAN NA SICILIJI	STAVČNI ČLEN	OPTIČNA NAPAKA	DEMOKRACIJA	HRVAŠKI FILMSKI IGRALEC (ANTON)	TROPSKA PAPIGA	PODATKI, NAVEDBE LUDOLFOVO ŠTEVILO	GESLO	STROJ, NAPRAVA	OBLAZINJENO LEŽIŠČE	MUSLI-MANSKO ŽENSKO IME	LIJAK, LIV	ALPSKA SMUČARKA DREVOVA
AVSTRIJSKI GLEDALJSKI REŽISER (LEON)				MELODIJA ŽENSKO IME									
VRSTA ŽGANJA													
INDIJSKI KNJIŽEVNIK							PREBIVALEC ISTRE NOVINAR KANONI						
PRALJUDJE PO HÄCKLU						ČLEN							
DEMOKRACIJA	MESTO V FRANCIJI					DIVJA MACKA PRIPADNIK OSKOV							
REJEC PSOV					SL. PEVKA (ONDINA) REKA NA TAJSKEM								DESNI PRITOK SAVE
AMERIJSKI IGRALEC (CHRIS-TOPHER)						POLET, ZANOS						MARINA URBANC POGOJNI VEZNIK	
SLOVENSKI SKLADATELJ (BORUT)						PREBIVALEC SL. KRAJA RADEČE							
DEMOKRACIJA	MESTO V SUDANU (IZ CRK ANKA)					POVPREČJE KRIŽANKE: 4,71 ČRKE	DEMOKRACIJA	MONODRAMA ALJE TKAČEVE					

Rešitev prejšnje križanke

NAPAKA, APARAT, KARATE, ATANAS, VI, RT, RONKA, STANISLAV, ALEŠ, ANTOLIT, PAMELA, ALŽIR, PALIKAR, ALENA, AR, OSSA, LOTI, ARNI, NAT, AVICENA, ZA, NIT, MIKARICA, RADKO, UNA, ATIK, EKTRAN, TA, RANA, STARE

Nagrajenci 37. številke

- 1. nagrada:** **FRANC RUKAV**
Na zelenici 13, 3312 Prebold
- 2. nagrada:** **NADA BAJT**
Kunaverjeva 6, 1117 Ljubljana
- 3. nagrada:** **DARINKA MENCINGER**
Kovorska 31, 4290 Trzič

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **4. 10. 2007** pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **24.9.1924** je Slovenska mladina na Tržaškem ustanovila Zvezo mladih društev, ki je vključevala 19 društev.

> **24.9.1943** je dva dni prej umeščeni šef pokrajinske uprave za Ljubljansko pokrajino general Leon Rupnik skupaj s polkovnikom Antonom Kokaljem razglasil ustanovitev Slovenske domobranske legije.

> **25.9.1844** se je rodila francoska igralka Sara Bernhardt, ena najslavnejših tragedinj svojega časa. Ko je morala nekoč nastopiti v ZDA v Dami s kamelijami pred polno dvorano nemirnih in glasnih kavbojev, je po prvem dejanju izčrpana vzklíknila: »Če bo šlo tako naprej, bom umrla že v drugem dejanju!«

> **25.9.1908** se je v Ljubljani rodil slovenski fizik svetovnega slovesa Anton Peterlin. Bil je vodja Inštituta Jožefa Stefana, pozneje direktor Camille Dreyfus Laboratory in profesor na Duke University v ZDA.

> **25.9.1991** je varnostni svet OZN izglasoval embargo na prodajo orožja Jugoslaviji.

> **26.9.1898** se je rodil ameriški skladatelj George Gershwin. Ko je pri 39 letih umrl, je neki amaterski skladatelj v njegov spomin napisal žalostinko. Pianist Oscar Levant je rekel skladatelju: »Mislim, da bi bilo boljše, če bi umrli vi in bi Gershwin napisal žalostinko za vami.«

> **26.9.1936** je vlada Kraljevine Jugoslavije izdala uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov. Kmetom so odpisali polovico dolgov, da bi tako nevtralizirali za polovico nižje cene kmetijskih pridelkov.

> **26.9.1943** so se po kapitulaciji Italije slovenski partizani povezali s hrvaškimi in iz koprskih zaporov rešili vse politične jetnike.

> **27.9.1904** se je v Gornji Radgoni rodil književnik in politik Edvard Kocbek. V življenju je odigral predvsem pomembno tragično osebno politično vlogo, ki je bila najvidnejša v podrejanju krščanskih socialistov komunistični partiji.

> **28.9.1831** se je v Dolnjih Retnjah rodil pisatelj, kritik in časninar Fran Levstik.

> **28.9.1934** se je v Parizu rodila francoska filmska igralka Brigitte Bardot.

> **29.9.1547** se je rodil španski pesnik, dramatik in romanopisec Miguel de Cervantes Saavedra. Z romanom Don Kihot je ustvaril prvi novoveški roman.

> **29.9.1910** se je v Slapu ob Idriji rodil pisatelj Ciril Kosmač. Sodeloval je v organizaciji Tigr, bil aretiran in na tržaškem procesu oproščen zaradi mladoletnosti.

> **29.9.1929** se je v Mariboru rodil slovenski pesnik in prevajalec Janez Menart.

> **30.9.1580** je v Kostanjevici na Krki umrl Lenart Pachernacker, avtor prve slovenske katoliške knjige. Ohranjen ni noben izvod. Zanj se ve samo iz Trubarjevega sporočila v njegovem katekizmu.

POGLED NAZAJ (OD 24. 9. DO 1. 10.)

Potemkinove vasi

Ruski častnik in državnik knez Grigorij Aleksandrovič Potemkin, ki se je rodil **24. septembra 1739**, je bil dve leti ljubimec carice Katarine II. in sedemnajst let najmogočnejši človek v državi. Kot član konjeniške garde je Katarini II. pomagal na prestol in v zahvalo dobil manjše posestvo. Vojaško je zablestel v vojni s Turčijo. S Katarino je ostal v dobrih odnosih in ohranil vpliv nanjo, čeprav je že imela druge ljubimce.

Zaradi svoje narave je Potemkin pretiral v vsem, česar se je lotil, in tako se je odločil za kolonizacijo ukrajinske stepe. Katarinino potovanje na jug leta 1787 se je zanj izšlo triumfalno, saj mu je uspelo zakriti vse šibke točke njegove administracije. Iz tistega časa je tudi anekdota o postavljanju lažnih, Potemkinovih vasi, ki naj bi jih videla carica, ko je potovala po pokrajini. Ko je cesarica potovala po južni Rusiji, je postavil ob njeni poti cele vasi iz lepih kulis. Šlo je samo za pročelja hiš, za katerimi ni bilo ničesar. Na ta način je nastal pojem »Potemkinova vas«, ki pomeni lažni sijaj, golo kulisje, za katerim ni ničesar.

Vloga JLA v Jugoslaviji

Jugoslovanski obrambni minister Branko Mamula je **24. septembra 1987** na seji komiteja ZKJ v JLA napovedal odločen spopad z vsem, »kar ogroža temelje države«. JLA se je

oklicala za sedmo republiko. V zvezi komunistov je imela organizacijo, ki je nastopala samostojno, ločena od republiških oziroma pokrajinskih organizacij.

Vojaški vrh se je začel neposredno vpletati v politično dogajanje šele leta 1987. Eden najvplivnejših predstavnikov vojske, nekdanji obrambni minister general Nikola Ljubičić je na seji centralnega komiteja ZK Srbije septembra 1987 podprl Miloševića, istega dne pa je takratni obrambni minister Mamula na seji komiteja ZKJ v JLA napovedal odločen spopad z vsem, »kar ogroža temelje države«. Spolitiziral je vlogo vojske in jo postavil kot politično silo, katere naloga je bila za vsako ceno, »tudi za ceno vojaškega udara« ohraniti Jugoslavijo in njeno politično ureditev.

Pohorska afera

30. septembra 1943 so partizani na Pohorju ustrelili prve tri novince, ki so jih imeli za sumljive. Začela se je t. i. pohorska afera, ki je bila usmerjena proti tako imenovanim plavogardistom, pripadnikom kraljeve jugoslovanske vojske v pohorskih partizanskih enotah. Najodmevnejša je bila usmrnitev osmih partizanov in novincev 4. januarja 1944 pri Urbanu v Lehnu na Pohorju, ki so jih med zasliševanjem tudi mučili. Pri odkrivanju tako imenovanih plavogardistov je bil zelo dejaven politični komisar A. Vojinović. Med borci je veljal za zelo varnega tudi Bogdan Hrovat, ki so mu borci dali vzdevek Puklasti Miha.

Zaradi sumničenj in neupravičenih usmrtitev ozračje ni bilo dobro, prišlo pa je tudi do pobegov iz enot. Nekaj ubežnikov je nato sodelovalo z gestapom in povzročilo aretacije številnih sodelavcev osvobodilnega gibanja. 3. marca 1944 je CK KPS razpravljal o pohorski aferi in sklenil imenovati nov pokrajinski komitej KPS za Štajersko. Glavni štab NOV je prepovedal streljanje plavogardistov, ki so jih odkrivali na Pohorju in v Slovenskih Goricah, 28. marca, preden je ukaz prišel v štab Zidanske brigade, pa so usmrtili komandirja in vodnika v tej partizanski enoti. Pohorska afera je zahtevala okoli 25 žrtev.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 37/20

Poteptana osamosvojitve (1)

Križ božji, dr. Granda (Demokracija, 13.9.2007), koliko gnojnice naenkrat ste zlili na ljubljanskega župana zgolj zato, ker vam (pravite, da ste veteran vojne za Slovenijo, lahko bi nam zaupali, kakšne so vaše zasluge) ni dovolil razstavljati »monumentalne« razstave na Gradu. Koliko besed ste iz te užaljenosti natipkali zdaj septembra, ko je obletnica že zdavnaj mimo. Župan je bil v tem primeru zgolj pragmatični legalist, nič več kot to.

Jankoviča nisem volila, ker tedaj, ko se je pojavil kot kandidat, nisem doumela, da Ljubljana po seriji nesposobnih županov in županij s tem ali onim političnim predznakom potrebuje prav to, kar ima zdaj – menedžerja, ki se zna samostojno odločati v splošno korist mesta. Kolikor opažam, je politika vseh barv samo ovira. Skoraj vse njegove poteze v mestu odobravam vključno z zaprtjem centra, pa čeprav mi je s tem krepko podaljšal pot v službo in nazaj. Hodim, kot vidim hoditi po opravkih tudi vrle brate frančiškane, ki so tudi pred tem ukrepom uporabljali kar svoje noge, ne pa taksijev.

Iz vaše jeremijade nad županom sklepam, da ne hodite prav pogosto peš po mestu okoli Tromostovja in stolnice.

Lahko vas potolažim, da je županstvo nasproti stolnice na nekdanje zelo obremenjenih pro-

metnic mimo Magistrata, ki je med drugim uničevala tudi izvirni Robbov vodnjak, uredilo parkirišča. Starejšim osebam in invalidom ni onemogočil obiskovanja cerkve, kot napačno domnevate, prav nasprotno. S krajani Stare Ljubljane pa bo zanesljivo našel kompromis; do konca meseca sprejema pripombe na ukrep zaprtega središča mesta. Če bodo tehtne, življenjske, verjamem, da jih bo upošteval. Zadovoljni pa tako nikoli ne bodo vsi.

Najbolj zabavne pa ste se znebili v uvodu, kjer postavljate spomenik »prvemuj povojnemu demokratičnemu županu Jožetu Strgarju«. Kot stara Ljubljanka se ga pri najboljši volji ne morem spomniti po drugem prispevku v zgodovino Ljubljane, kot da se je dal ovekovečiti kot vitez, skupaj s somišljeniki, v barvnem steklenem oknu na Gradu. In seveda po tem, da je dal požagati nosilce za zastave ob Poti spominov in tovarštva pod pretvezo, da jih bodo pobarvali. Drugih done-skokov razen iz svoje drevesnice res ni zapustil mestu.

Kot zgodovinar bi lahko uvideli, da je bil zadnji župan, ki je imel Ljubljano rad in je z njo dihal, dr. Ivan Hribar. Še danes smo mu lahko hvaležni.

Irena Križnik, Ljubljana

št. 37/73

»Margaritas ante porcos« (1)

Gospa Marija Vodišek je 13. septembra v Demokraciji pravilno zadela glavo žeblička. Razgaljena so zavajanja Grege Repovža in aktivista Aidana Whitea. Sedaj štajerska zgaga piše svetovnim voditeljem o cenzuri tiska v Sloveniji. Škoda za državo je predvsem v tem, ker bo le malo preverjal resničnost navedb. Medijski manipulatorji in naročniki iz ozadja se tega dobro zavedajo. To velja tudi za navezo Rop – Podbregar. Da gre za dobro premišljeno zaroto v zadevi

Sova, potrjuje predsednik največje opozicijske stranke. Namesto da bi se vsaj distanciral od dokazanih lažnih izjav, afero prepušča nekim postopkom z namenom, da dvom ostane. Pa vendar ima laž kratke noge. Tožbe v tujini ob sprejemanju evropskega zakona o medijih so ovržene. Tudi razvoj v dveh takrat najbolj izpostavljenih medijih to potrjuje. RTVS že več mesecev opoziciji pomaga potiskati afero Sova v čedalje globlje močvirje, kar naj bi škodovalo predvsem predsedniku vlade. Osrednji dnevnik pa je čedalje bolj aktiven v nasprotovanju vladnim predlogom. Šolstvo denimo dobro ilustrirata dva pogovora v SP Dela. Nekdanjemu ministru novinar že v vprašanih sugerira zavajajoče odgovore, tako da so celo pojasnila bistveno bolj korektna. Pravo nasprotje je pogovor s sedanjim ministrom, ta doživi, milo rečeno, zasliševanje kot človek, ki zavrača stroko. Tudi za novinarje je očitno priznana stroka le tista, ki temelji na goli teoriji. Tuje izkušnje in raziskave očitno niso pomembne. Kaj pomaga visoka samopodoba, ki temelji na splošnem učnem uspehu, če ni dovolj znanja? Sveti šol naj bi še vedno delovali po samoupravnem načelu. S predlogi ministrstva pa se bo morala šola bolj potruditi, da prepriča starše in lokalno skupnost. Na koncu prejšnji minister celo prizna, da je treba šolski sistem deregulirati, in kot sedanja šolska oblast uspešno izvaja.

V Sloveniji se vedno bolj potrjuje, da ni politična oblast tista, ki vpliva na medije, ampak poleg starih sil še novi lastniki prek svojih predstavnikov. Govorim tudi o lastnih izkušnjah. 18. julija sem se postavil na stran odhajajočega odgovornega urednika Dela. Na moj prispevek se je kritično odzval g. Andrej Cetinski, da bi branil Kučana pred madeži, in me pozval

k polemiki o disidentih in nacionalnem interesu. 10. avgusta sem napisal odgovor z naslovom Ko je premier tiho, pa žal ni bil več objavljen. Morda ga je odpihnil hladni veter novega NS. Izvirni članek je namreč napisal prejšnji odgovorni urednik. Kar nekaj znancev me je vprašalo, zakaj ne odgovorim, zato prosim, da mi Demokracija objavi skrajšani prispevek.

Postaviti (Cetinski) pravega disidenta (Pučnik), ki se je bojeval za demokracijo v časih enoumja, ob pretežno današnje ideološke kritike družbe je pa res grdo zavajanje. Z dunajskimi kočijaži nam je grozil tudi »Milošević« režiser, seveda v jezi, ker smo se obrnili k demokratični Evropi in »zapustili« Balkan. Poudarjeni nacionalni interes je v preteklih 15 letih očitno najbolj koristil domačim monopolom. Sicer se strinjam, da so nekatera področja bolj občutljiva. Pa vseeno, ko je Ljubljana že imela tuje trgovce, ki so izboljšali ponudbo, smo na zgornjem Gorenjskem še dolgo imeli le Mercator. Cene so bile v primerjavi z Italijo in Avstrijo tudi za več kot 30 odstotkov višje.

Z navedenim prispevkom mi je Cetinski dal iztočnico še za drugačno zgodbo. Moj temeljni motiv za prispevke v medijih so krivice. Nekateri bralci celo želijo, da napišem njihove zgodbe. Vedno pogosteje ugotavljam, da si večina o krivicah, ki so se jim zgodile, ne upa javno govoriti.

Mislím, da smo pisali leto 1995, ko je Acroni Jesenice obiskal predsednik države Milan Kučan. Takrat se je že svetlikalo na koncu predora. Nov izdelek, nerjaveča debela pločevina, je prinašal lep dobiček iz tekočega poslovanja. Med drugim sem izpostavil krivično visoke cene električne energije. Predsednik je sicer poslušal, a je žal dovolil, da me je predstavnik ministrstva za gospodarstvo prekinil, češ da to ni primerna tema. ▶

► Takrat sem napisal prvi članek. Šele tri leta kasneje, ko je Slovenija ustavila dobavo elektrike iz JEK Hrvaški, so se cene približale evropskim razmeram.

Svet je še vedno naravnani na velike razlike med ljudmi. Konkretno krivice pa izvirajo tudi iz burnega 20. stoletja. Tudi sedanja oblast ni nedolžna, pa vseeno je težko razumljivo, da ne le opozicija, ampak tudi nekdanji in sedanji predsednik države napadajo vlado, posebej njenega predsednika. Koalicija očitno ne sme biti uspešna niti v korist Slovenije. Ali sprejme nujne reforme za gospodarstvo ali v socialnih sporazumih pretežno ohranja »pridobitve« socializma ali pri največji banki poskuša ohraniti večinski domači vpliv – vse je očitno sporno. En del opozicije sicer sprejema spremembe, le nosilci teh se menda ne obnašajo primerno. Mislim, da gre za servilnost kontinuiteti, da bi se ta po rdeči preprogi znova vrnila na oblast.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 38/16

Janševa SDS ujela SD (1)

Ker smo v preteklih dneh prejeli več klicev, v katerih je nekatere naše bralce zanimalo, kako to, da se izidi ankete Politbarometer, ki smo jih objavili v prejšnji številki na 16. strani, nekoliko razlikujejo od izidov, ki so jih pri povzemanju iste ankete objavili drugi mediji, naj bralcem pojasnimo, zakaj je tako. Graf,

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz

UKV, STEREO, RDS

ki smo ga objavili (če se osredinimo samo na prvi dve mesti), kaže, da bi, če bi bile volitve v nedeljo, SD volilo 18 odstotkov volivcev, enak odstotek pa tudi SDS, medtem ko bi po grafu, ki so ga objavili nekateri drugi mediji, SD volilo 19 odstotkov, SDS pa 18 odstotkov. Do razlike je prišlo zato, ker so drugi mediji, ki so novico večinoma povzeli po STA, objavili graf, ki prikazuje seštevek tistih, ki so že odločeni, koga bodo volili, in tistih, ki tega še ne vedo, so pa na dodatno vprašanje anketarjev odgovorili, da jim je določena stranka bližja, medtem ko smo mi objavili graf (iz iste ankete), ki prikazuje samo tiste volivce, ki so se že odločili, koga bi volili, kar smo tudi posebej napisali. Za slednje smo se odločili zato, ker so tovrstni grafi lažje primerljivi z anketami drugih javnomnenjskih hiš (njihovi grafi namreč ne vsebujejo dodatnega vprašanja, katera stranka je anketirancu bližja), pa tudi zato, ker menimo, da tovrstni izidi niso povsem verodostojni, ker to, da nekdo izjavi, da mu je določena stranka bližja od druge, še ne pomeni avtomatično, da jo bo tudi dejansko volil.

Uredništvo Demokracije

Telefoni so oglušeli!

Ko so novinarji 4. septembra klicali Ropa, na dan torej, ko naj bi v DZ zaslišali g. Podbregarja, se ni oglasil, bil je nedosegljiv! Vemo, kaj sedaj premišljuje Rop. Razmišlja, kakšno zvijačo naj uporabi, zato se je tega dne raje skrnil, in to v tujino, čeprav samo v Evropo. Pozneje je Rop nekoliko obračal in se poskušal izviti iz zadrege, v katero je zašel. Sam ocenjujem, da bi bilo bolj modro s strani g. Podbregarja, če bi povedal resnico, da take vrste prisluškovanja ni bilo. Vendar pa obremenjuje oba, ker so zares prisluškovali. Neumnost bi seveda bila, če bi se J. Janša in g. Sanader pogovarjala o incidentih v Piranskem zalivu. To bi bila norost in tega ni bilo. Prav zaradi tega tisti, ki obtožujejo J. Janšo, bežijo od odgovorov in se skrivajo pred javnostjo. Podbregarjev odvetnik, ki je vedel in dal navodilo, kako naj se g. Podbregar zagovarja, s tem ščiti Ropa. O tem ne dvomim. Užaljeni g. Podbregar pa bo enkrat le moral spregovoriti, prav tako seveda Rop, saj vendar taka dejanja, kot so nezakonita prisluškovanja, morajo biti kaznovana! Vse bo prišlo na dan, in sicer:

1. da je Ropova vlada vedela in dala navodila za prisluškovanje predsedniku hrvaške vlade g. Sanaderju in g. J. Janši;
2. da ni res, kar je trdil Rop, češ da sta se Janša in Sanader pogovarjala o načrtovanju incidentov v Piranskem zalivu. Tako naivna seveda nista ne Janša ne Sanader niti nista imela take potrebe, ker bi tako dejanje pomenilo njun »samomor«!

Že od samega začetka problematike s Sovo je bilo jasno, da bodo v LDS in posebno v SD šči-

tili Ropa, ki je med tem prestopil k njim iz LDS. Podobno ščitijo Ropove laži tudi v združenju Zares, saj so vsi prišleki iz razpadajoče stranke LDS.

Rop naj se opraviči, sicer bo prejal slej jasno, da je lagal! Nekdanji v. d. direktorja Sove g. Podbregar pa je, kot se mi zdi, po Ropovi krivdi žrtev LDS in SD.

Krog se oži in kmalu bomo zvedeli, da se je Rop nespretno zlagal. Ta njegova »nespretnost«, raje bi rekel hudobija, je povzročila ne le vladi Janeza Janše, ampak celotni Sloveniji veliko škode, za kar morajo vsi vpleteni biti kaznovani, dodatno tudi zaradi zavlačevanja in oviranja pri odkrivanju resnice.

Na TV1 se je 4. septembra zgodila še Piramida, kjer prvak SD ni znal nič povedati o primeru Sove, raje je branil Ropa, ki pa njegovi stranki ni v ponos in upam, da bodo ljudje to kmalu spoznali. Taka stranka s takimi poslanci si ne zasluži niti vstopa v DZ. Istega dne v Odmevih ni bilo predsednika komisije v DZ g. Gantarja, za katerega se mi zdi, da se je tudi previdno umaknil, čeprav še vedno nekaj trdi, a mu to ne gre več dobro z jezika. Upam, da bo sodišče hitro ukrepalo proti nepravilnostim. Prav tako bi morala storiti hrvaška vlada in zahtevati od Ropa opravičilo, sicer bi ga morali tožiti. Zato naj Rop in njegovi sodelavci dajo roke preč od politike. Ljudje zahtevamo razjasnitev; naj se javno pove in se obsodijo laži. Prav bi bilo, da bi g. Rop takoj izstopil iz DZ kot poslanec, ker taki, ki z lažmi blatijo Slovenijo in Slovence, ne bi smeli nikoli več ukvarjati s politiko! Če pa ga želijo v SD, naj ga imajo, vendar naj se ne kaže več v javnosti! Poudarjanje nekaterih

RADIO BREŽICE

na 88,9 in 95,9 MHz

opozicijskih poslancev in prvaka stranke SD, da je treba počakati do konca, oziroma kot rad poudarja Pahor, da je treba zadevo umakniti, ni dobro. Volivci tega ne bomo dovolili, ker želimo, da se zadeva razčisti. Ker je jasno, da je g. Rop legal, to z lahkoto zaznamo tudi navadni ljudje in ne potrebujemo nikakršnih uspešnih ali manj uspešnih odvetnikov, ki v resnici samo zapletajo zadeve. Zavlačevanje in zadrege so velike, to dokazuje tudi neverjetno sprenevedanje poslanke Majde Potrata, ki noče sklicati ustrezne komisije. To je podcenjevanje resnosti dogodka in obsojanja vredno dejanje.

V oddaji Trenja, v kateri so govorili o Sovi, so ljudje dejali, da bolj verjamejo vladi kot opoziciji. Vendar to ni pomembno, pomemben je bil spet vodja SD, ki je bil v hudi zadregi pri odgovorih v zvezi z Ropom in Sovo. Vse kaže, da so se v SD dogovorili glede tega incidenta, čeprav sedaj zadeva ni več tako prijetna za snovalce laži. Nekje sem že zapisal in sedaj sem o tem prepričan, da je treba Sovo razpustiti. Čeprav je g. Šinkovec žrtev, je modro, da je odšel, za njim bi morali iz Sove oditi še marsikateri, nekateri za vedno!

Opravičevanje, da je Rop kot predsednik vlade dobil taka navodila oz. informacije od nekoga, ni niti malo prepričljivo. Prav bi bilo, da vsaj na sodišču pove, kdo mu je dal take informacije. Mislim, da vsi Slovenci zahtevamo tak odgovor! Izgovarjanje, da niso pregledali še vsega gradiva, in napeljevanje, da se tega ali onega ne da ugotoviti, so slepila opozicijskih poslancev oz. članov komisije. Sodišče naj po hitrem postopku ugotovi resnico in jo posreduje Slovincem.

Sova bo na novo zaživela po zamenjavi nekaterih, novi ministri bodo začeli z delom, vlada je že pripravljena na predsedovanje Evropski uniji in tako je prav.

Silvan Štokelj, Ljubljana

Skrito bistvo

Glede uravnoveženega poročanja medijev je bilo veliko napisanega. Vendarle kaže, da so spremembe glede uravnoveženosti kljub prvi dejanski spremembi oblasti po

60 letih in z izglasovanem zakona o RTV RTV enake nič. Precej naivno je bilo namreč pričakovanje, da je to podoben proces kot v gospodarstvu, kjer je menjava vodstev v večinsko državnih podjetjih avtomatsko pomenila vzpostavljanje minimalnega skupnega imenovalca z novo oblastjo za uresničevanje skupne vizije v dobro zaupanega premoženja. Seveda pa je, kot kaže, zgodba povsem drugačna v družboslovju in družbenih podsistemih, ki so v veliki meri odgovorni za interpretacijo družbenopolitične realnosti. Tam pa ni govora niti o komunikaciji, temveč gre v veliko primerih za popoln spopad z novo oblastjo največkrat pod krinko boja za avtonomijo in poseganja politike kot dveh glavnih krilatic borcev za ohranjanje kadrovskega monolita podsistemov. Verjetno torej ni naključno, da večina kadra dejansko alternativne oblasti, ki se je vzpostavila leta 2004, izobrazbeno ne izhaja iz družboslovja, ampak je (ne presenetljivo) svojo izobrazbo pridobila ob delu, kajti znano je, da je človek nekje po 23. letu veliko manj dovzeten in vodljiv v smislu vpliva raznih avtoritet in pritiska skupine. Včasih se torej zdi, da se nekemu, ki je šel skozi FDV, zdi miselno-kulturni prostor »desničarjev« na oblasti – če sploh ve, kaj to je – nekaj najbolj odbijajočega in zavrženega. Če se vrnemo torej k medijski uravnoveženosti, je verjetno treba reči, da je pri poročanju elektronskih medijev bistvo stvari nekoliko skrito očem oziroma ušesom in je v nebo vpijoča neuravnoveženost dobro prikrita. Večina komunikacije med ljudmi po neki raziskavi ne poteka kot večina misli prek besed in argumentov (le 7 odstotkov), temveč neverbalno (poudarki s tonom v glasu, obrazna mimika ...). Ljudje torej ne registrirajo povedanih dejstev, temveč skozi neverbalno komunikacijo novinarja zaznajo njegovo mnenje o povedanem, ki ga je podal neverbalno, in to je zanje neodvisna informacija. Vedno je torej bistveno, kaj s tonom v glasu in z obrazno mimiko v povedanem sporoča novinar, ne pa vsebina povedanega. To je verjetno samo eden od filtrov, s katerim je doseženo, da mnenje posredovalca informacije

Trije uzurpatorji!

Marija Vodišek

To so trije člani parlamentarne preiskovalne komisije Pavle Gantar, zaresnik, Rudolf (Rudi) Moge, eldeesovec, in Dušan Kumer iz metamorfoznih Socialnih demokratov. Kdo je uzurpator? Človek, ki si nasilno ali z zvijačo protipravno prilasti pravico, ki je nima! To pravico so si z zvijačo prilastili navedeni trije člani komisije, ki raziskuje ali po potrebi prikriva resnico o Ropovih izjavah glede (kva že) incidentov v Piranskem zalivu. O svojem pohodu na Sovo jim ni uspelo (ha, ha) obvestiti četrtega člana komisije Mira Petka iz SDS, na petega, Josipa Bajca iz SLS, pa vsi pozabljajo, ker ga tudi ni bilo zraven. Kaj so tam delali oz. poskušali narediti, bralci ne vemo, ker je bilo o tem ilegalnem obisku Sove zelo malo napisanega. Bomo o tem zvedeli kaj več? Gotovo nič novega, le drugače bo povedano, odvisno od medija, ki bo o tem poročal. Se je pa v sobotnem Delu 15. 9. 2007 ogorčen oglašil odgovorni urednik Dela Janez Markeš s člankom: »Ko rečeš, ne rečeš, da veš«. Na njegov članek se bom poskusila oglašiti v Delu, če bo moje pismo objavljeno. V svojem tedenskem oglašanju v Demokraciji v rubriki Tako mislim bom tudi tokrat strnila nekaj svojih mnenj. Ne strinjam se z Markešem, da je neizvolitev Mirana Potrča za podpredsednika parlamenta velik škandal. Ne, to ni škandal, temveč le rezultat dolgoletnega nasprotovanja Mirana Potrča vsakemu predlogu, ki prihaja z »nasprotne« strani. V svojem članku za neizvolitev obtožuje parlamentarno večino, z drugimi besedami koalicijo. No, predstavnik NSi je pošteno in javno povedal, da Mirana Potrča ne bodo podprli. Kako so glasovali vsi člani SDS in seveda tudi SLS, ne moremo vedeti, ker je glasovanje tajno. Najbolj pomembno pa je, kako so glasovali poslanci opozicije, kolikor jih je bilo tega dne sploh v dvorani. Kaj pa izjava poslanca LDS Aleša Guliča, ki je oponesel stranki SD, da se razglaša za največjo stranko opozicije? Po njegovem mnenju in mnenju drugih članov LDS je to še vedno LDS. Če bi bila poslanka v parlamentu, svojega glasu ne bi NIKOLI dala Miranu Potrču. Markeš se tudi ne strinja z novinarjem Vladimirjem Voduškom, ki je objavil svoj junijski pogovor z Antonom Ropom, čes da je s to objavo z eno nogo prestopil mejo novinarske etike. Mar res? Ko nekdo daje tako obsežne izjave kateremu koli novinarju, jih daje ZATO, da jih novinar objavi. Ta pogovor je Vladimir Vodušek objavil tako v časopisih kot na televiziji. Domnevam, da je prava muka navajati izjave Antona Ropa, ki se neprestano spreminjajo, saj jih je tudi on dobil od Roka Praprotnika, ki je BAJE nekaj slišal. Ropova glavna naloga in namen sta na neki način dokazati, da sta se hrvaški premier Ivo Sanader in takratni šef slovenske opozicije Janez Janša DOGOVARJALA o organiziranju ribiških incidentov. Za takšno obremenilno trditev pa so potrebni dokazi in ne le zmedeno Ropovo govoričenje. Soliranje treh opozicijskih uzurpatorjev je očiten poskus nekaj podtakniti Janezu Janši. To pa je zarota oz. konspiracija, zato menim, da se Tanku ni treba opravičevati. Ne verjamem, da je Borut Pahor le talec stranke in Ropa.

pride do gledalcev prek navidez uravnovežene informacije. Kljub izglasovanemu referendumu o RTV in nekaterim vodstvenim premikom v medijih to nima nobenega vpliva in je povsem brez haska. V prihodnjih mesecih do volitev 2008 je pričakovati še sto-

pnjevanje kritičnega in neuravnoveženega poročanja. Za ministra je torej popolnoma vseeno, ali imata noge ves dan na pisalni mizi ali pa ves dan učinkovito delujeta v medijski podobi. Med njima ne bo razlike in to je žalostno.

Damjan Petek, Kamnik

Politični semafor

Uzurpirala komisijo Poslanica SD Majda Potrata je očitno prepričana, da lahko komisija za peticije in človekove pravice, ki jo vodi, obravnava samo tiste točke, s katerimi se strinja sama. Tako je nedavno zavrnila predlog koalicijskih poslancev, da bi komisija na eni zmed sej preučila morebitno kršenje človekovih pravic pri prisluškovanju Sove Ivu Sanaderju in Janezu Janši. Svojo odločitev je poslanka razložila z besedami, da zadeva ni v pristojnosti komisije!

0

Nasledil Dobrajčevo Poslanica SDS Polonca Dobrajc se bo morala posloviti iz parlamenta – njeno mesto je zasedel nekdanji zdravstveni minister Andrej Bručan –, s tem pa tudi z mesta predsednice komisije, ki preučuje prodaje državnih deležev v nekaterih podjetjih; na tem mestu jo bo nasledil njen poslanski kolega Branko Marinič. Marinič prihaja iz Haloz, preden je postal poslanec, pa je bil vodja prodaje in proizvodnje v Potniškem prometu Maribor.

+

Uspel mu je kompromis Notranjemu ministru Dragutinu Mateju je pretekli teden uspelo rešiti zagato, kako bi Hrvatom omogočili, da bi v Slovenijo kljub schengenski meji še naprej potovali z osebnimi izkaznicami. Matej je evropski komisiji predlagal, da bi poleg osebne izkaznice uvedli posebne kartončke, na katere bi policisti lahko žigosali prehode meje (žigovanje zahteva evropska zakonodaja), kar je komisija tudi sprejela.

Uboj je bil dogovorjen

Ekonomist dr. Ljubo Sirc je ena tistih žrtev, ki jim je uspelo preživeti t. i. Nagodetov proces, s katerim je komunistična partija leta 1947 obračunala s takratno politično opozicijo. Sirc, ki že dolgo živi na Škotskem, v domovino pa se vrača občasno, je do nekdanjega režima in njegovih naslednikov razumljivo precej kritičen. Tako je na nedavni slovesnosti, ki so jo v spomin na ubitega Črtomirja Nagodeta ob spominski plošči na družinski hiši Nagodetovih na Mirju 15 v Ljubljani pripravili njegovi svojci in prijatelji, dejal, da so se Nagode in njegovi somišljeniki, med katere je spadal tudi sam, v hiši na Mirju srečevali od leta 1941 do 1947. »V pogovorih na sestankih smo drug drugega puščali svobodo mišljenja. Bili so tudi nekateri, ki so prihajali v to hišo, da bi poskušali zatreti vsak poskus svobodnega razvoja družbe, ker so si domišljali, da poznajo pot v prihodnost, vendar je njihov poskus klavrno

propadel.« Kot je dejal Sirc, se je za Nagodetovo smrt odločil vrh partije, takratne sodne odločitve pa so bile po njegovih besedah dogovorjene med Josipom Brozom Titom, Edvardom Kardeljem, Aleksandrom Rankovičem in Milovanom Djilasom. V poznejši izjavi za medije je Sirc opisal tudi odnos nekdanjih slovenskih oblasti do Nagodeta in njegovih svojcev. »Že okrog leta 2000 sem pisal pismo takratnemu predsedniku države Milanu Kučanu. V njem sem ga vprašal, ali mogoče ve, kje je Nagode pokopan. Odgovor je bil prijazen, vendar mi v njem ni povedal, kje je grob. Pokop neznano kje je značilna komunistična metoda, ki je bila znana tudi v Rusiji.«

Po spominski slovesnosti, ki so se je udeležili tudi predsednik državnega zbora France Cukjati in minister za pravosodje Lovro Šturm ter nekaj poslancev iz vrst SDS in NSi, so pred spominsko ploščo položili venec. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljčič: Življenje je večna borba	8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.***Poštnino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Moj Mobi. Moji prijatelji.

STIL:
MOI MOI
TELEFON
+ TORBICA

Ne razumem, kako lahko Jože vedno zmagava, če še kart ne zna pravilno držati. Kakšno srečo ima ... No, kljub temu da sem vse partije izgubil, je bilo po štirinajstih dnevih Bogdana in Jožeta lepo spet videti. Malo smo obrali politike, :("prodali" nekaj nogometašev, ena dva kupili, se zmenili vse za nazaj in vse za naprej, pa še narezek je bil prva liga! Potem me je poklicala Marija. "Večerja," je rekla. Ajajaja, težave. Zvečer sem se še enkrat slišal z Bogdanom. **Hehehe, tudi on je imel dvojno večerjo.**

www.mobitel.si

